

ప్రతి దినము ప్రకటింపఁబడును
Post Box No. 212.

Telephone No. 2544

సంపుటము ౧౭ } చెన్న పట్టణము 1930-వ నం॥ మార్చి నెల 7-వ తేది శుక్రవారము } సంచిక ౨౮౩
Vol. 17 } MADRAS, FRIDAY, 7th MARCH 1930. } No. 283
శ్రీ శుక్ల నామ సంవత్సర ఫాల్గుణమాస శుద్ధ సప్తమి

ఆమృతాంజనము

అన్ని విధములగు నొప్పులకు
నంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును. వాయువుపోట్ల
కాపును. పార్శ్వపునొప్పుల కారదోలును.
బొట్ట బోగొట్టును. బెణుకుల భేదించును.
బావుల రూపుమాపును. దగ్గుచుత్తగించును
దురదను తొలగించును.

ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట
పలన శరీరమందలి దుష్పదార్థములను తొ
లగించును. నొప్పుల తగ్గించును. విదేశము
లలో గూడ వాడుచున్నారు.

గొప్పగొప్ప వారిచే
శుభములు.

స్వల్ప దర! ఫలమధికము!!

100 కి 100 గురు సంతృప్తి

లోకామయహర కస్తూర

పిల్లలు మొదలు ముసలివారి వరకు అందరి మందము, మలబద్ధము, పడి
లముచే కాళ్ళ లాగుట, కడుపుబ్బరము, కడుపునొప్పి, పుక్కిలయందు నొప్పి, అహార
సలిజ్వరము, జ్వరము, పేష్, ఇన్ ఫ్లూయెంజా ఇంకను అనేక వ్యాధులను గుణపరచును. స్త్రీలు ప్రసవించిన
వాడు, ప్లా నమునాడు (కర్మారీకి బదులుగా) ఈమాత్రలు 4-5 ను, 2-3 తమలపాకులలో నమలిమింగవలెను.
సాంక్రామిక రోగులతో నుండవలసినవారు, దినము 1-2 మాత్రలను నేవించిన ఆరోగ్యదృఢులు అగుదురు.
ఈమాత్రల సీసాతోగల అనుపానపత్రమును చూడుడు. 200 మాత్రలుగల సీసా 1-కి 4 అణాలవంతున ప్రతిదా
యలోపలను దొరకును. పోస్టు మాలకముగా 6 సీసాలు రు 1-8-0, 12 సీసాలు రు 2-12-0, 25 సీసాలు రు 5-8-0.

సారస్వతానవం:-- మొదడుకు బలమును కలిగించి, జ్ఞాపకశక్తిని వృద్ధిచేయును గావున, మొదడు దుర్బ
లమువలన గలిగియుండు సమస్త వ్యాధులను పరిహరించి నరములకు మంచి తాగును.
కృష్ణదీని కలుగజేయును. సంగీతపాటకుల కంఠస్వరమునకు మృదుమధురత్వము నిచ్చును. పాడనుపాడను ఉత్సాహమునింపును.
బలహీనతైన స్త్రీలకు నెత్తినడుమ (నెత్తివోరు చాల మెత్తగావుండుటవలన) పొట్టాడను నడువనుకాని పిల్లలకు సంతోషింపజేసి.
6 బొట్టల సీసా 1-కి రు 1-0-0. సాక్షుభిర్నులు ప్రత్యేకము.

శ్రీ సీ తా రా ఘ వ వై ద్య శా ల, మై సూరు.

మౌలికము!
కలిగిడి వైద్యకాకల
పుత్రము, అజీర్ణము, అరుచి, అపులింతలు,
మాంద్యము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల
యందు బలహీయము, పిక్కిలు, పార్శ్వములు, శిరస్సు,
నేర్లు, అగులు మొదలగువానియందు గలిగిడి నొప్పులను
బోగొట్టి దేహమును మంచి ఆరోగ్యమునకు చేర్చును.

ఈమాత్రలు మేనావాతనొప్పులను వెంటనే మాన్పును.
ఇందు అనేక ఓషధులు చేరినవి. అనుభవముగల ఔషధ
మగుటచేతన పరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును.
ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు.

చిరునామా:-- (98)

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,
పోస్టు నిడుమోలు, ఎలకుర్రు, కృష్ణాజిల్లా

మోక్షగుండరామాయణము

యక్షగానము, హరికథ, 6 కాండములు గల సంపూర్ణరామాయణము. పద్యములు
పాటలు, కీర్తనలు, మెట్లు, తొహరాలు అన్ని శుభకార్యములలో పాడవచ్చును. హరిభక్తులకు
ప్రీతిపరులకు ఉపయోగము. 422 పుటల క్యాలికోబైండు. వెల రు 2-8-0.

ప్రౌఢశపురాణసారము

ఇదునెనిమిది పురాణములు 4 భాగములుగ సులభశైలిని వచనములోకథలవలె పండిత
సామర, స్త్రీ, పురుష, బాలబాలికలకు ఉపయోగించునట్లు వ్రాయబడినవి. వెల భాగము 1-
రు 1-0-0 నాల్గుభాగములుగల సంపూర్ణగ్రంథము. క్యాలికోబైండు, వెల రు 4-8-0
ఈదర వెంకయ్యపంతులు, ప్రొఫైటరు: రామా అండుకో, ఏలూరు

సిద్ధావధము

మలబద్ధము, అతిమరపు, నిస్సత్తున మున్నగునాటికి
మా జగత్ ప్రసిద్ధ మగు
ఆతంకనిగ్రహ మాత్రలను నేవింపును
82 మాత్రలు గల దప్పా రూ. 1
పూర్తివివరముల 150 పుటలు గల జాబితా
ఉచితముగ పంపబడును.
ఆ తం క ని గ్ర హ ఘ ర్మ సీ
25, బ్రాడ్వే మదరాసు. 5

అయిదువందల బహుమానము
వివరములకు వెంటనే వ్రాయండి.
విద్యావగరచరిత్రము. 400 పుటలు. ప్రతి రూ 2-0-0.
మేనేజరు, విజ్ఞానపత్రిక, అనంతపురము.

జాబులు

జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘము-నెల్లూరు

మార్చి 10 వ తేది సోమవారము మధ్యాహ్నం 3 గంటలకు జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘ సభ జిల్లా కాంగ్రెసు కార్యాలయమున జరుగును. ఉత్పాదక, కల్ప, విదేశ వస్తువుల పరీక్ష, టింగు మొదలగు ముఖ్యవిషయములు చర్చింపబడును. సభ్యులును అధిమానులను తప్పక దయచేయప్రార్థింతులు.

హమ్మో శేషురెడ్డి
కార్యదర్శి

చిత్తూరులో ఖడ్గరు ప్రచారము

నారాయణవరము నందుండి సంచార ఖడ్గరుసాన్నిధ్యమును యీ నెల 8-వ తేది మొదలు 12-వ తేది వరకు చిత్తూరుకి మాన్యును. అన్నిరకముల ఖడ్గరు పాన్సెమ్మ గుడిపిల్లలో నుండు శ్రీయుతులు కె. వి. కుప్పసామిప్పిల్ల బి. ఎ. బి. ఎల్. వారి గృహమును ప్రదర్శింపబడును. ఖడ్గరు ప్రచారకలముల ముగా ఇంటింటికి పల్లె, పల్లెకు పంపి ఆసక్తిగలకే అచ్చు

సి. వి. రంగం శేషి,

పశ్చిమగోదావరి జిల్లా కాంగ్రెసు సంఘసభ

2-3-30 తేదిన యేలూరు జాతీయకళాశాలలో జరుపబడిన పశ్చిమగోదావరి జిల్లా కాంగ్రెసుసంఘ సభా తీర్మానములు.

1. అఖిలభారత కాంగ్రెసు వర్కింగ్ కమిటీవారి తీర్మానానుసారముగ ఆంధ్ర రాష్ట్ర జాతీయోప సంఘమునకు కాసనోల్లంఘనవిషయమై గావించిన తీర్మానమును పశ్చిమగోదావరి జిల్లా కాంగ్రెసుసంఘమువారు పూర్తిగా ఆమోదించుచు పదరు కార్యక్రమ నిర్వహణనిమిత్తము అయిదుగురు తక్కువగాని సబుకమిటి నొకదానిని నిర్మించుటకును అవసరమైన యెడల ఇంకా యెక్కువనుండి సభ్యులను చేర్చుకొను ఘోషనామిక యొసగుటకు ఈసభవారు నిర్ణయించుచున్నారు.

సబుకమిటి సభ్యులు—1. దండు నారాయణరాజు గారు, 2. ఆత్మహరి గోవిందాచార్యులుగారు, 3. బందా వియ్యన్న పంతులుగారు, 4. కొమ్మారెడ్డి ఆంజనేయులుగారు, 5. పసల కృష్ణమూర్తిగారు, 6. కొమ్మారెడ్డి సత్యనారాయణమూర్తిగారు, 7. తల్లాప్రగడ నరసింహశర్మగారు.

2. రాజోపు కాసనోల్లంఘనమునకు పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలో ప్రస్తుతము రు 15000 పరిమితి వరకు రూపాయలు సమూహపర్యటకు 1000 మందికి పైగా కాంటిన్యెన్సులను చేర్చుటకు తీర్మానించడమయినది.

రామకృష్ణరావుగారిని జిల్లా కోవడమయినది.

య విద్యాలయ భవనమున కి రు 20 లకు ఎక్కువ రూపింపడమయినది.

రాజాగారికి రు 5/లు కేటాయినది.

లో వంక నూరికా

కన్న పాచ్చి గతి ప్రమాణి త్వకంపెనీవారి నూరంపూడి న్నార. పన్ను కలసి నా సభవారు

యజ్ఞశిని

కులకు సరిఅయిన

ను కాసనోల్లంఘనమును

ప్రమాణికుల కార్యనిర్వా

సహాయము చేయుటకు యీ

మునది.

- (1) శనివారపు సుబ్బారావుగారు.
- (2) తల్లాప్రగడ నరసింహశర్మగారు.
- (3) మంగిపూడి పురుషోత్తమశర్మగారు.
- (4) తాడిమేటి కుటుంబశాస్త్రిగారు.

8. సత్యాగ్రహ యధ్యము ప్రారంభమైన తేది మొదలు ప్రతితారాకా ముఖ్యపట్టణములోను శాంతి సైనికశిబిరములోను, ఆహారాత్రములు మూలతీయుటకును చరకాపుపాసకారకు స్తు, చరకా దీక్షసంఘముని యొకసంఘమును ప్రాప్తిచేసెనని యీ సభవారు తీర్మానించుచున్నారు.

9. 21-7-29 తేదీని ఎక్కుకొనబడిన హిందూస్థానీనేపా దళసంఘమును కొత్తూరుపల్లె ప్రకారము రద్దుపరచుచు యీ దిగువ నుదహరించిన వారిని సభ్యులుగ ఎన్నుకోవడమయినది.

- (1) తల్లాప్రగడ నరసింహశర్మగారు, (2) కొవ్వలి గోపాలరావుగారు, (3) పాగి నుబ్బరాజుగారు, (4) కొల్లా వెంకట్రామయ్యగారు, (5) పేరిచర్ల నుబ్బరాజుగారు, (6) ముప్పిలమ్మినారాయణగారు, (7) పసల కృష్ణమూర్తిగారు, (8) మంగిపూడి పురుషోత్తమశర్మగారు, (9) బసవరాజు శ్రీరంగ శాయిగారు, (10) భోగరాజు పేరారాజుగారు.

ఈ సంఘమునకు బసవరాజు శ్రీరంగశాయిగారిని కన్వీనరుగా నియమించడమైనది.

10. శ్రీయుత తల్లాప్రగడ నరసింహశర్మగారిని తాడిమేటి కుటుంబశాస్త్రిగారి స్థానే జిల్లాసంఘసభ్యులగ ఎన్నుకోవడమయినది.

కొమ్మారెడ్డి ఆంజనేయులు,

అధ్యక్షులు

పశ్చిమగోదావరి జిల్లా కాంగ్రెసు ఆఫీసు, యేలూరు, 2-3-30.

మండ చినవెంకయ్యగారు స్వర్గస్థులైరి

ది 3-3-30 సోమవారమురాత్రి 1 గంటకు ప్రాక్టికల్ వాది మండ చినవెంకయ్యగారు స్వర్గస్థులైనట్లు కెంతయు విచారకరముగా నున్నది. వీరు గంటూరుమండల, దండమూడి గ్రామవాస్తవ్యులు. వివిధ విజ్ఞానసంపన్నులు. ఆంధ్రభాషా కోవిదులు. లోకోత్తరవ్యక్తులు. సనాతనధర్మ పరాయణులు. రాజకీయ వ్యవహారజ్ఞులు. వీరికి వ్యవసాయమునం దత్యంతప్రీతి గావుననే యనేకరైతు మహాసభలకే రైతుల కష్టనిష్ఠురముల గూర్చి యుపన్యసింపుచు బీదలయెడ కరుణారస ప్రపూర్ణమైన సులై సర్వకాల సర్వావస్థలందును వారికోసో యొకవిధమున బనులగల్పించి పోషించుచుండు దయారసహృదయులు. వీరు స్వగ్రామపురోభివృద్ధికై పలువిధముల పాటుబడుచు ప్రజాభివృద్ధి కర్యము లానగూర్చు చుండెడివారు. వీరు కాశీ మున్నగు మహాపుణ్యక్షేత్రముల దర్శించిన భక్తాగ్రణ్యులు. వీరి యెట్లు లున్నను వీరి మరణమువలన సనాతనధర్మ పరాయణులగు సనాతనధర్మములకును తీరనినష్టము వాటిల్లినదనట కెట్టిసంది యము లేదు. ఇట్టి మహానీయులు మరణించినట్లు కెంతయు చింతించుచున్నారము.

మండ వేంకట శేషయ్య,

దండమూడి.

ఆయాసపడవదు

శూలనొప్పి తగ్గిపోవును

చాంబర్లెన్సు శూలనొప్పి నివారిణిని ఉపయోగించిన ఉత్తరక్షణముననే బాధనుండి విముక్తిపొంది సౌఖ్యము ననుభవించగలవు. ఇది చాల నమ్మకమైనది. చాలాకాలమునుండి అనేక ఘనజైద్యులచే ఆమోదింపబడు చున్నది మందులలో శ్రద్ధి టిలోను దొరకును. ప్రపంచమున దంతటను శూలనొప్పి లకు, తిమిరి వాయువులకు, అతిసారమునకు, పాతికడుపునం బంధమైన వ్యాధులన్నిటికి వాడబడుచున్నది వెంటనే దాని నునుగమును పొందుచున్నారు. ఎల్లప్పుడు దగ్గర నుంచు కొనుడు. ఇంక ఆయాసము పొంద నవసరము కనిపించు.

చాంబర్లెన్సు శూలనొప్పి నివారిణి

CHAMBERLAIN MEDICINE Co,
Des Moines, Iowa U S A.

ప్రపంచమందటను చాలాకాలమునుంచి విఖ్యాతినొందిన దివ్యోషధము. అది కొత్తదికాదు, అది తప్పక నుగ మిమ్మును 10 ఇందులో ముత్తుపదార్థములు చేరుటలేదు

CHAMBERLAIN'S

శూలనొప్పికి, అతిసారమునకు పూచీయైన నివారిణి.
కడుపునొప్పికి ప్రథమనివారిణి

ఒక డోషధ విసోదము

మరియు

కలరా నివారిణి

ప్రొఫెస్సర్ అరికులేరియసుండి

తయారు చేయబడినది

ప్రస్తుతకాలమునం దున్నవాటిలో ఆమోగుమైన ఓషధి కలరాకు, అతిసారమునకు ప్రప్రథమ మోతాదే గణపింపు చున్నట్లు గొప్పజైద్యులచే నిర్ధారణ చేయబడినది. అనుకూలమైన ధరలు రు. 0-15-0, 1-12-0, 2-4-0

ఫార్మికోలాజికల్ రిసెర్చి ఇన్ స్టిట్యూట్

పోస్టుబాక్సు నెం. 504, మద్రాసు. పి. టి.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము

సెనేటు సభకు ఎన్నిక

ఈ గ్రంథి ప్రకటన ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ రిజిస్ట్రార్ గారు చేయబడుచున్నది:—ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ నిబంధనావలె చాప్టరు XXVIII 8 వ సెక్షను ననుసరించి శ్రీయుత బి. రామచంద్రారెడ్డి, బి. యం. యల్. సి. గారి యొక్క ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ సెనేటు సభ్యత్వ కాలపరిమితి పూర్తి యగుటచే ఖాతపడిన స్థానమునకు మరల వారే మద్రాసు కాసన సభ అనధికార సభ్యులచే సెనేటు సభ్యులుగా ఎన్నుకోబడి 8. శ్రీయుత బి. రామచంద్రారెడ్డిగారు 1930 సం॥ మార్చి 4 వ తేదీనూరి మూడువర్గములవరకు సభ్యులుగా నుండె నరు.

ఎన్. సత్యమూర్తిగారు

తమిళనాడువర్మింగుకమిటీకి రాజీనామా నొసగుట
త్రయంత ఎన్. సత్యమూర్తిగారు తమిళనాడు రాష్ట్రీయ
కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షులు ఈ క్రింది లేఖ నంపియున్నారు.

ప్రియమగు అధ్యక్షమహాశయా,

ఇటీవల వెల్లూరులో తమిళనాడు కాంగ్రెసు సంఘ సభ
లో గావించబడిన తీర్మానములనుబట్టి చూడగా అచ్చటి సభ్యు
లలో నెక్కువమంది ప్రభుత్వముతో శాంతిసమరముజేయ
యెంత యుత్సాహము గలిగియున్నారో, శాసనసభాప్రవేశము
విషయమున తమలో తాము పోరాడుకొనుటయుండు గూడ
అంత యుత్సాహమునే కలిగియున్నట్లుగా గాన్పించుచున్నది.
వోట్ల వో స గ గూ డ ద ని ప్ర చార ము స య ప వ ల ని
నదిగా జిల్లా తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘములను
గోరిన తీర్మానము అధికారవిరహిత మనియు, హానికరమనియు
స్వవిచారితమనియు, నాయభిప్రాయము.

అట్టి ప్రచారమునకు లాహోరు కాంగ్రెసు అధికార
మొసగక పోవుటబట్టి, సదరు తీర్మానము అధికారవిరహిత
మయినది. హానికరమగుట యెట్లనగా, యీ రాష్ట్రములో
కాంగ్రెసు ప్రతిపక్షముల కీ తీర్మానము మరింత యెక్కువ
గా తోడ్పడగలదు. ఈ విషయము బాగుగా తెలిసియుండియు
ఈ తీర్మానమును చెప్పిపెట్టినవారు దీనిని పాటింపలేదని నేను
అనుమానింపకుండ నుండవలెను.

ఈ తీర్మానము స్వవిచారిత మగుట యెట్లనగా, శాస
నోల్లంఘనమునకు ప్రభాకర్తీయను, ద్రవ్యమును, కావలసినంత
లేకపోవుటబట్టి, యీ తీర్మానము కాంగ్రెసు వాదుల
దృష్టిని శాసనోల్లంఘనమునుండి మరల్చి ఆ యుద్ధమునే
ప్రీతింపజేయును. మరియు, ఆ యుద్ధములో పాల్గొననట్లే
శించుచున్న యనేకమిత్రులు ఈ తీర్మానమువలన దూరముగా
నుండురు.

నాయభిప్రాయము లీవిధముగా నున్నందున నేను తమిళ
నాడు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు వర్మింగుకమిటీలో నా స్థానము
నకు రాజీనామా నొసగుటచే నా విధియని భావించుచున్నాను.
కాని, నేను రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సభ్యత్వమునమాత్రము విడువ
కుండ నాకు వీలగునంతవరకు అల్పసంఖ్యాకపక్షమును, అధిక
సంఖ్యాకపక్షముగా మార్చ యత్నించుచునేయుండును. భావి
స్థితి గూర్చి నాకు సంపూర్ణ విశ్వాసము గలదు. దేశబంధునికై
మాయం దింకను జీవించియున్నది. కాంగ్రెసును
మాయభిప్రాయములకు తిరిగి మరల్చగలమని
పూర్తిగా నమ్ముచున్నాను. స్వరాజ్యసమర మేవిధముగా సలు
పబడినప్పటికిని, నిరంకుశవర్గములో అన్నివైపులనుండియు ము
ట్టడించబడెనను అభిప్రాయమునకు కాంగ్రెసును తిరిగి మరల్చ
గలమని నమ్ముచున్నాను.

నే నిందుమూలమున వర్మింగు కమిటీ సభ్యత్వమునకు
రాజీనామా నొసగుచున్నాను.

ఇట్లు, మీ విశేషముడు,
ఎన్. సత్యమూర్తి.

శ్రీ వైష్ణవ సిద్ధాంతమునందలి

గ్రంథములు

ఆచార్యసూక్తిముక్తావళి - నంబూరి	3	8	0
కేశవాచార్య విరచితము			
దివ్యదేశ మార్గదర్శిని	0	8	0
ద్రావిడ గ్రంథములు, తెలుగులిపి			
శ్రియఃపతిష్ఠడి - మంత్రత్రయవినరణము	0	2	0
ముదలాయిరం, యిందు ఒక్కొక్క			
పదియందు విషయములు సంతే	0	12	0
పముగా చేర్చబడి యున్నది			
కిత్తానులైదు.			
తత్త్వనిరూపణమ్ - ఇది వాదికేసరి			
శ్రీ మణివాళ జీయర్ సాయిం	0	8	0
చినది.			
ఉపదేశరత్నమాల	0	4	0
కురమార్గప్రకాశము	0	6	0
తత్త్వపదవి	0	10	0
తత్త్వత్రయము - పిళ్లలోకాచార్యులచే	2	0	0
అక్, వేంకటేశ్వర్ అందు కో,			
ఇనంద ముద్రణాలయము, మద్రాస్.			

జి. వెంకటచలంగారు

నుప్రసిద్ధ ఆంధ్ర చిత్రకళావిమర్శకు లగు వీరు ప్రాచీన
చిత్రకళనుగూర్చి ఉపన్యసిండుటకై బానా ఆస్టేలియా మున్నగు
దేశములకు వెడలుచున్నారు. (ప్రె. ఫో. బీ.)

బల్లభగారిసతి (కూనూరు)

ఎం. సి. సి. తెన్నిను పంచమలందు శ్రీలసింగిల్లు
ప్రభుమహామతిని బడసెను. (ప్రె. ఫో. బీ.)

హిందూయవతి శరణాలయము

శ్రీ కల్లికోట రాజావారి పుత్రోదయ సందర్భమున
శ్రీవారు ప్రసిద్ధ సంస్థల కన్నింటికి విరాళము లొసంగుచు
మాళిగలయమునకు నూడ రూ 100 లా నొసంగిరి. శ్రీవారి
సెక్రటరీగారు స్వయముగా విచ్చేసి మా శరణాలయ కార్య
క్రమమును బరిశీలించి మిగుల నామోదముచితుని నెలవిచ్చిరి.
మా శరణాలయపు భావ్యభివృద్ధికి మరియొకసారి సాయ మొసం
గదమని వాగ్దాన మొనర్చిరి.

యస్. తిలకమ్మ,
సెక్రటరీ.

నెం. 2 మంటపం రోడ్డు, కల్పాకము.

మొలాపూరు కసాలేశ్వరస్వామి బ్రహ్మోత్సవము

వము:— ఈ బ్రహ్మోత్సవసందర్భమున తంజావూరు జిల్లాకు
చెందిన కీరనూరుసోదరుల నాగస్వరవాద్యము ఏర్పాటుచేయ
బడినది. వీరు ప్రతిదినము సాయంకాలము దేవాలయములో
నాగస్వరమును వాయిచెదరు. 1928 సంవత్సరమున చెన్న
పురిలో చేయు మహాసభాధ్యక్షుని యూరేగింపులో వీ రిరువుర
డేకియ వాద్యమును గావించి యుండిరి.

మద్రాసు ప్రభుత్వ హోముమెంబరు పదవి

ఈపదవినుండి కొద్దికాలములోనే విరమింప బోవుచున్న
సర్ మహమ్మదు ఉస్మానుగారి స్థానే నిమన్వాతులలో
నొకనిని నియమింపబడినదిగా రోరుడు శ్రీయంత ఇ. వి. రామ
స్వామినాయకరుగారు ప్రాసాయిగారికిని మద్రాసు గవర్నరు
గారికిని తిరిగివార్తల నందించుచున్నారు. (ప్రె. ఫో.)

తూర్పుఆఫ్రికా భారతీయుల హక్కులనుగూర్చి
శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి రిపోర్టు

ఇండియాగవర్న మెంటువారికి శ్రీనివాసశాస్త్రిగా
రోసంగిన సలహాలు

శీర్షి, మార్చి 4:—

తూర్పుఆఫ్రికా భారతీయుల హక్కులనుగూర్చి గా||
శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు తూర్పుఆఫ్రికా వెళ్లి విచారించియుండి
నందున తమ సలహాలను పొందుపరచుచు నివేదికను తయారు
చేసి ఇండియాగవర్న మెంటువారికి సమర్పించిరి:—

కన్యాలోనున్న భారతీయులను యూరోపీయులకు
ను అన్యోన్య సహజములు తక్కువగానున్న వినియో, యాగాం
డా శాసనసభలో యూరోపీయులతో, ఏ మా న ము గా
భారతీయ ప్రతినిధులుకూడ ఉండవలెనని కోరిక భారతీయుల
కోర్కెలు నిరాకరింప బడుచుండుట విచిత్రమనియు శ్రీని
వాసశాస్త్రిగారు వ్రాయుచున్నారు. నిజముగా యూరోపీ
యులకంటె భారతీయుల ప్రతినిధివర్గమే మెచ్చుగా నుండ
వలసి యున్నది.

అంతర్జాతీయ సమితివారు ఇటీవల జారీచేసిన ఉత్తరు
వులు భారతీయుల హక్కులను గౌరవించుటవల్లను, ఇప్పుడు
టెంగెన్యాకాలో నున్న గవర్నరుగారు మంచి ఉదారస్వ
భావులగుటవల్లను కన్యాలో నలె టెంగెన్యా కాలోని
భారతీయులస్థితి అన్యాయముగాలేదు.

ఇప్పుడు ఇంగ్లాండులో అధికారము జహించియున్న
కార్మికపక్ష మంత్రులవారు తూర్పుఆఫ్రికా ప్రభుత్వ
విధానమును స్పష్టముగా విడిచిరించెదరు గాక!

శాస్త్రిగారు యీ క్రిందిసలహాలను ఇండియా గవర్న
మెంటువారి కొసంగిరి. (1) నాగరికతచేడిన భారతీయులకే
వోటింగహక్కు లుండవలెనని నిర్ణయించియుండుటవల్ల సదరు
నాగరికతా ప్రమాణమును నిర్ణయించుట కొక విచారణ జరుప
వలెను. ఈ నాగరికతా సంస్కార
ప్రమాణము అన్నిజాతులవారికిని సమానముగా వర్తింపవలెను.

2. భారతీయులను యూరోపీయులను కలిసి వోటు
చేయుటకై సంయుక్తనియోజకవర్గము నేర్పాటు చేయగలందు
లకై యూరోపీయుల సమ్మతింపజేయుటకు కన్యాప్రభుత్వము
వారి తోడ్పాటును అధినివేశ రాజ్యముల పరిపాలక వర్గమువారి
కార్యాలయము వారి ప్రాబల్యమును సంపాదించవలెను.

3. కన్యాకు బాధ్యతాయుత ప్రభుత్వమును ప్రసాదిం
చు నివయుములో ప్రతిఘటించవలెను.

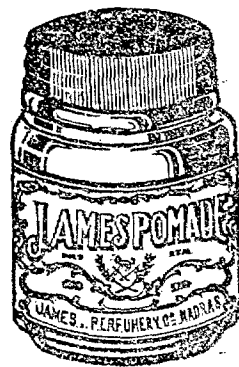
4. సర్ సామ్యు యల్ విల్సనుగారు నూచిం
చిన పద్ధతుల ననుసరించి కేంద్ర శాసనసభను ఏర్పాటు చేయ
కుండ చేయవలెను.

(5) ఒకవేళ అట్టి శాసనసభ ఏర్పాటు చేసేయెడల
సదరు శాసనసభకు అన్నిపరగజాల నుండియు తగినంత మంది
భారతీయ అసభికార సభ్యులు ఎన్నుకొనబడుట కేర్పాటు
చేయవలెను.

(6) కన్యాశాసనసభయందు అధికారసభ్యుల సంఖ్యాధి
క్యత యథావిధిగా నుండవలెనని అంగీకరించవలెను.

(7) కన్యాశాసనసభలోని ప్రతినిధివర్గమునందు భారతీ
యులు, యూరోపీయులు ఆక్రీతులు వారివారి జనసంఖ్య
ప్రమాణానుసారము దామాషాయ ప్రకారము ఉండవలెను.
(అ. ప్రె.)

మద్రాసు, నరంగర్, బెజవాడ, మొదలగు పట్టణములయందలి
ధర్మవైద్యకాలయందు ను మాడు 10 వేలమంది చంటిబిడ్డలకు
వాడబడి అమోఘములైనగుఱులు నిచ్చియున్న బాలసంఘను వా
డుడు. చంటిబిడ్డలకు దివ్యామృతము. సీసా 1 కి రు 1-0-0.
డాక్టర్ శ్రీపాదకృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, బెజవాడ.

జేమ్సు
హామేడు

తల వెండుకలకు పోషించును.
సాంపకు నువాసన గలిగి అతినిర్మల
ముగా యుండును. బాబామి తెలము
చేర్చబడుటచేత మెండునను అత్యంత
తోపకారి. అన్ని మేపులలో దోరు
ము. వెల 1 కి రు 0-5-0.

జేమ్సు వెర్ వ్యూమరీ కంపెనీ,

233 గోవిందప్పనాయనినీధి, మద్రాసు.

దుర్గామెడికల్ హాల్

గవర్నరువేట, బెజవాడ.

గనేరియా మిక్స్చర్

గ్యారంటీగా 3 రోజులలో కుదురును

(1) ఈమందు సెగరోగములను నివారించి మూత్రము నిడుచునప్పుడు గలుగు పోటు, మంట, చురుకును యింజక్షన్ లతోను పిచ్చికారితోను నిమిత్తములేకుండ తప్పక కుదుర్చును. ధీసా 1-కి రు 8-0-0.

మూర్ఖరిప్టము

(2) ఈమందు యెటువంటి మూర్ఖత్వమును యెన్నిసంఖ్యలోనునుండియున్న మూర్ఖులైనను గ్యారంటీగా కుదుర్చును. నెలకు సరిపోవుమందు రు 8-0-0.

పొడలకు తైలము 131

(3) ఈ తైలము తైలపొడలనేగాక యితరవిధములైన పొడలను గూడ పోగొట్టును. ఇంకను తామర, గడ్డి, కర్పాణి మొదలుగాగల అన్ని విధములైన చర్మవ్యాధులను పోగొట్టి చర్మమును మామూలుస్థితికి మార్చును. డబ్బీ 1 కి రు 1-0-0.

సంబూరు జిల్లాకు యెజెంటు:—
రాజకొండ మల్లికార్జునరావుగారు, సంబూరు.
వజ్రేంటు కావలెను. 131

హెచ్చరిక

ఈమధ్య కొందరు మా ప్రేక్షకులగుటవంటి మాక్కులు తయారుచేసి వారిబట్టలకువేసికొని అమ్ముచున్నారు. అట్టిమాక్కులున్నంతమాత్రమున అవి నున్న బట్టలు మావి అని ప్రజలు పొర పాటు పడవచ్చు. పెద్దాపురము శిల్పి-పంచలు కొనుగోవుడు మాయొక్క. ప్రేక్షకుల మాక్కులను, ఆ మాక్కులకింద మాకం పెసి సీలును ఆబట్టలమీదవున్నవా లేవా అని పరీక్షచేసి చూచి ఉన్నయెడలమాత్రమే కొనుగోవును, లేనియెడల కొన వద్దని వేరేచెప్ప వక్కరలేదు.

మానవ్ర సిల్క్ ఖండుపాలు ధోవతులు, వర్షింగులు, కోటింగులు, నారమడి (పాత్రు) పంచలు, చీరలు మొదలయినవి అన్ని రంగులలోను, అన్ని ప్రజలలోను ఉన్నవి. నగ్నీ అంచులతోను, జరితోను, జరి లేకుండగను, బీదలకును, ధనవంతులకును అన్ని తరగతులవారికి ఉపయోగించునట్లు చీరలు వగైరాలు మామొదల దొరకును, రు 500/-ల రూపాయలవరకు ఖరీదుగల చీరలు తయారు చేసియున్నాము.

కాపిల్లు కొరవారికి ఉచితముగా పంపబడును.

ఇట్లు విన్నవించు,

ముప్పన సోమరాజు & వీరరాజు.
(పొడయిటరు, శ్రీ లక్ష్మీనిల్లు ఫ్యాక్టరీ పెద్దాపురం తంజిలిరానము
"సిల్క్-గుడ్సు" } (తూర్పు గోదావరి జిల్లా.)

ఏజెంటు కావలెను 41

తలసోపి, యిక్కాపుయంబా, చేయి కాలు పట్టుకొనుట, పంటిసోపి మొదలగువ్యాధులను ఒక తుడుములో పోగొట్టగల ఖ్యాతిజేందిన "జామా తైలమునకు" సమముగు మందు వేరేదియు లేదు. చాల యోగ్యతాపత్రములను పొందియున్నది. బాడ్డి 1-కి అణాలు 6 ఇచ్చి ఉపయోగించి చూడుడు.

అమర్ చెందు, శోబాచెందు
ఇంగ్లీషుమందులు పలనరకులు సెల్ఫారిక్, వైట్రిక్,
మొరాటిక్ ఆసిడ్ల వ్యాపారస్థులు,
688 నెం. వైనప్పనాయునివీధి, నుద్రాను.

ప్రశ్న

ఏవివ్యక్తులు గురించిన ప్రశ్నలకు బదులు వ్రాయుటకు రు. 1-0-0. ప్రశ్న ప్రశ్నకు రు. 0-4-0. ప్రశ్న వ్రాయుటకు బదులు వ్రాయుటకు రు. 0-4-0 అవును.
గౌరవి జ్యోతిషనిలయం, తిరు వల్లె. P. O.

కూలీలహక్కుల రక్షించుటకు

శాసన మొనర్పరాదు

కాఫీ, టీ, తోటల యజమానుల ఆక్షేపణ

విట్టి కమిషనుయెదుట సాక్ష్యము

మదరాసు, మార్చి 9:—కార్మికుల సీనియరింగిని విచారించుటకు నియమించబడిన రాయలకమిషనువా రీయదయము 11 గంటలకు, రాజధాని కళాశాలయందు సమావేశమైనపుడు దక్షిణయిండియా ప్లాంట్ల సంఘముతరపున సర్ ఫెయిరెన్స్ బార్బర, హెచ్. ఎల్. పింఛన్, మేజరు సి. హెచ్. బ్రూక్, సి. ఆర్. టి. కాన్ గ్రే వు గార్లు సాక్ష్య మొనర్చుచు, టీ, కాఫీ ఎస్టేటుల సం దర్భము లమాత్రము, కూలీల హక్కులను బాధ్యతలను నిర్వచించుచు శాసన మొనర్పరాదని ఆక్షేపించిరి. రైటు ఆనరబిలు వి. ఎస్. కామ్రైగారు, సంఘమున కధ్యక్షుడ నవీంచిరి.

అధ్యక్షుని ప్రశ్నలకు బ్రూబగారు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు, తమసంఘమున భారతీయులును, యూరపీయులుగూడ సభ్యులుగ గలరని నడిపిరి. ఈతోటలలో నవసరమగు కూలీలు అందరు సీరాప్ట్రీమునందలి గ్రామములనుండియే ఆకర్షింపబడుచున్నార. వారిలో నూటికి 75 వంతులు బ్రిటిషుపరిపాలనలో నున్న జిల్లాలనుండి వచ్చుచున్నారు. తనంతయుండి కూలీలు లభించు విషయమై ఎట్టికష్టములును లేదని నడిపిరి. 20 వత్సరముల పూర్వముకంటే నిపుడు, కూలీలు చాలనలభ్యముగ లభించుచున్నార. కూలీల పిల్లలకు విద్యా సౌకర్యముల నొసగుటకు గాను యజమానులు తగు ఏర్పాటు లీదివరకే గావించు చున్నారు. ఇందుకు పాతకాలల పేర్కొనుచున్నారు. యజమానుల సంఘమువారి విషయము నాలోచించు చున్నారు. పని సరిగ్గ జేయనందుకు కూలీల కొఱపాక్షుల చేయించుటకు యజమాను లెట్టి శాసనమును గోరుట లేదు. మదరాసు ప్లాంట్లకు లేకుండు ఆట్ట రద్దు చేయుటదెనివ కూలీలందరకు బాగుగ చెలిసికొనిరి.

సర్ ఆల్ఫ్రెడ్ గాంధీ ముద్ర గారి ప్రశ్నలకు సాక్షులు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు, మేష్ట్రీల ద్వారా, యజమానులు కూలీలను సంపాదించు రని, మేష్ట్రీలు కంట్రాక్టుప్రకారము కూలీలను సప్లయచేయనీయెడ వారి ప్రేక్షకులు పెట్టుబడు వనియు, కొన్ని సందర్భములలో మేష్ట్రీలు గూడ కూలీలపై కేసు పెట్టెదరనియు నడిపిరి. కాఫీతోటలలో సెల్లె 9-10 నెలలకాలమునకు మాత్రమే కూలీలు గావలసి యుండును.

క్లౌగారితో ప్రశ్నలకు సాక్షుల ప్రత్యుత్తర మొసగుచు ఒక తోటలో పనిచేయు కూలీలను మరియొక తోట యజమానులు తిరుగ తీసికొను పోటీ లేదనియు కంట్రాక్టులు మాత్ర ముపుడవుడు ఇటుల చేయబడుచు రనియు నడిపిరి.

తోటకూలీల ఋణగ్రస్తత ఇతరకూలీలస్థితికంటె

అధ్యాన్నముగ నున్నది

ముద్ర గారు:—కూలీలు సంపాదించు మొత్తములో నూటికి 75 వంతులు, ఋణముల తీర్మానముక్రింద పోవుచుండు నని ప్రభుత్వముకాదు చెలిసిరి. అది నిజమేనా?

సాక్షి:—కాదు, వారి కాలెక్టు లెటుల లభించెనో నాకు తెలియదు.

శాసన ముండరాదు

కోఫీగారి ప్రశ్నలకు సాక్షులు ప్రత్యుత్తర మొసగు ఎస్టేటులలోని కూలీల సందర్భమున కార్మికచట్ట మెద్దియు నవసరము లేదనియు అట్టిచట్టము గావించుటకు తాము ప్రతిహేతురమనియు నడిపిరి.

ప్ర:—ఎందుచేత?

సా:—ప్రస్తుతము యజమానులు కూలీలను తల్లిదండ్రులవలె నున్నారు. కూలీల హక్కులను బాధ్యతలను నిర్వచించుచు చట్టము గావించబడియెడల సట్టి అన్యాయభావము పూర్తిగా నదృశ్యమైపోవును.

ప్ర:—చట్టముగాకపోయినను కూలీస్థితి సంత్వష్టికరముగనున్నదియు లేదనియును తేలిపోయెదలకు ప్రభుత్వమువారపుడవుడు ఒక అధికారిని పంపు పధితియైన మీ కంగీకారముగ నుండునా?

సా:—అట్టిదేదియు మాకు అంగీకారముగాదు. కార్మికులస్థితిని అభివృద్ధిపరచి, మంచిస్థితిలోనుంచుట యజమానులకే మంచిది. కనుక ఈవిషయమున నితరుల జోక్యము అనవసరము లేదు.

ప్ర:—కూలీలు మంచిస్థితిలోనుండుట యజమానులకే మంచిదనువిషయము నిజమే. కార్మికచట్టమును ఆందుకే యుద్దేశించబడును. అట్టి చట్టమున రాక్షేపణ మేముండును?

సా:—చట్టము లనవసరము. ఈచట్టము లున్నయెడల, యజమానులకును, కూలీలకును గల, పితృ పుత్రల శోభ భావము తొలగిపోవును.

ఫ్యాక్టరీల సందర్భమున నిట్టిచట్టము గావించుటచే కార్మికులకును యజమానులకును కలతలు పోవచ్చెనని చెలియుచున్నది

పవరు కన్యగారి ప్రశ్నలకు సాక్షులు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు, తోటలలోని ఆడహోటలస్థితి సంత్వష్టికరముగ నేయున్నదనియు, స్త్రీలకు వైద్యసహాయమునకు తరీఫీదునడిచిన మంత్రసానులు పలువుర నియమించినదియు నడిపిరి.

కార్మికసంఘముల నాక్షేపించుట

శివరావుగారి ప్రశ్నలకు సాక్షులు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు మదరాసు ప్లాంట్ల కూలీల చట్టము రద్దుగావించబడిన విషయమును కూలీల కెరుకపరచుటకు తమసంఘమువా లెట్టిప్రచారమును గావించలేదని నడిపిరి.

ప్ర:—తోటలలో పనిచేయు స్త్రీలకు రోజు 1-కి రు. 6 అణాలు కూలీ ఇవ్వబడునని మీరు చెలిసిరి. కాని వారికి యధార్థముగ 2 1/2 లేక 3 అణాలకంటె ఎక్కువ కూలీ నొసగుట లేదని కూలీల ప్రతినిధి చెలిపెను. అదిగూడ అసత్యమేనా?

సా:—కూలీలప్రతినిధి చెలిపినది సరిగాదు.

ప్ర:—మీ కెల్లెల ప్రకారము కూలీలకు, తిండిపాన వారమునకు 4 అణాలు మిగలన, ఇతరజీవితావశ్యకముల సంపాదించుకొనుట కి మొత్తముచాలనా?

సా:—చాలను.

ప్ర:—ఈవిషయమున కూలీస్థితి చాల అసంత్వష్టికరముగ లేదా?

సా:—లేదు. మాకు కావలసిన సంఖ్యకంటె చాల విశేష సంఖ్యకుగల కూలీలు వచ్చుచున్నారు. దానినిబట్టి, ప్రస్తుత స్థితి కూలీలకు సంత్వష్టికరముగ నే యున్నదని స్పష్టపడగలదు.

ప్ర:—కూలీలు ప్రేక్షు యూనియనుల సాపించుకొనట గూడ విశిష్టములేదా.

సా:—లేదు. అందువలన, యజమానులకును, కార్మికులకునుగల సంబంధములు చెడును. ఏవైన వివాదములు కూలీలకు వచ్చినయెడల మేష్ట్రీలద్వారా పరిష్కరించుకొనుట మంచిది గాని సంఘములుగ నేర్పడిపరిష్కరించుకొన ప్రయత్నింపరాదు.

ప్ర:—అయితే, తోటలలో పనిచేయుచున్న కూలీల స్థితిగతుల విచారించుటకు వెల్లిన ఒక పెద్దమనిషివైన కోయల త్తూరు కలెక్టరు 144-వ సెక్షనుక్రిందగావించిన నిషేధపుట్రు రవును మీరామోదించెదరన్నమాట?

సా:—మా కావివరములు తెలియవు.

కేగారి ప్రశ్నలకు సాక్షులు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు, కూలీల శాసనమును గావించుటకు తా మెంతమాత్రమును అంగీకరింపమని నడిపిరి.

కర్నూలు ర సెల్లుగారి ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు కూలీల ఆరోగ్యము అభివృద్ధి పరుచుటకు గావించవలసిన ఏర్పాటులను గురించి తమ సంఘమువారు ఆలోచించు చున్నారని నడిపిరి.

ప్ర:—మీ సంఘమువారు గావించు నిర్ణయములను, ఆవరణలో పెట్టవలెనని యజమానుల సందరినినిర్బంధింపగలరా?

సా:—నిర్బంధింపలేము. కాని పోటీ ఎక్కువైన కొల దిని, స్వలాభము కొరకే యజమానులందరట్టినిర్ణయముల నమలు జరుప వలసి యుండురు.

క్లీఫ్ గారి ప్రశ్నలకు సాక్షులు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు, కూలీల ఆరోగ్యమును గురించు విద్యాసౌకర్యముల గురించు ఇతర సౌకర్యములగురించు, తమ సంఘమువారు గావించు నూనలను వేరేవురు తోటల యజమానులు అవరణలో పెట్టవలెనని నిర్బంధము లేదనియు నడిపిరి.

వి. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు:—కూలీలకును యజమానులకును వివాదమువచ్చినపుడు వానినిపరిష్కరించుటకు ఎవరైన నను మధ్యవర్తుల నియమించుకొనుట మంచిదిగాదా? ప్రేక్షుయూని యులు ఇందుకు బాగుగ నుపకరించును.

సా:—మధ్యవర్తుల వున్నప్పుడు లేదు. ప్రేక్షుయూనియనులు కలతలను పోచ్చించును

సంఘమువారంతట సలహాములకు లేపిరి.

శ్రీ లక్ష్మీనరసింహం వరున్
మ్యాన్ ఫ్యాక్చరింగ్ జ్యూలర్సు
జయిమందుమర్చెంటు, కమిషను యేజెంటు,
అంబు శెట్టర్.
మేనేజరు } 8 కాళి శెట్టివీధి
ఎమ్. సత్యనారాయణాచారి } మదరాసు.

గాంధీ మహాత్ముని స్వరాజ్య సత్యాగ్రహము

50 మంది అనుచరులతో ఈనెల 12 వ తేదీని మహాత్ముడు సత్యాగ్రహమును ప్రారంభించును

నేటు జమునాలాల్ బజాజ్, అబ్బాస్ త్యాబ్జీగార్లుగూడ మొదటితెగతోనే వెళ్లెదరు

మొదటి తెగలో వెళ్లుటకు 70 మంది వలంటీరులు చేరిరి

మొదట సూరతుజిల్లాలో జలాలుపూరు తాలూకాలో సత్యాగ్రహము ప్రారంభింపబడును

12 వ తేదీని సత్యాగ్రహము ప్రారంభింపబడును

మొదటి తెగలో వెళ్లుటకు వివిధ రాష్ట్రములవారు 70 మంది వలంటీరులు చేరిరి

నిన్న 6 వ తేదీ సాయంకాలము ప్రార్థనలు ముగియ గానే గాంధీమహాత్ముడు సత్యాగ్రహ ప్రారంభమును గూర్చి ముచ్చటించెను. "కార్యసిద్ధి యగువరకు వెనుకకు మరలకుండుటకు మీరు దృఢ సంకల్పముతోనే రావలెను. మీరు కారాగృహవాసభిక్షమాత్రమే విధింపబడు నని మీరు తెలింపగూడదు. విముక్తుల కొట్టుట మరి పెక్కు విధముల బాధించుట మున్నగు నవి గూడ జరుగవచ్చును. ఇందుకు తాళబాలనివా రిప్పుడే విరమించుట మంచిది. విజయయాత్రకు బయలుదేరిన పిమ్మట మాత్రము మీలో నెవ్వరును ఎన్ని బాధలు తట్టించిననుగూడ మరల వెనుకకు పోగూడదు. అటుల నెవరైన వెనుకకు పోయినచో నాకు అధికమగు సంతాపము కలుగును. 12 వ తేదీ పిమ్మట ఆశ్రమములో చాల కొద్దిమందియే యుండునుగాన ప్రత్యేక భాగములలో నుండు స్త్రీలందఱను అతిథులు నివసించు భాగములో నుండ గోరెదను. ఇప్పుడు చేనవాటిలో 50 మందిని నే నెన్నుకొంటిని. స్త్రీ లిప్పుడు రానక్కరలేదు. కొంతకాల మయినపిమ్మట రావచ్చును. ట్రాన్స్ వాలలో సత్యాగ్రహము ప్రారంభమైనపిమ్మట 8 ఏండ్లకు స్త్రీలుగూడ సత్యాగ్రహ మొనరించిరి. 12 వ తేదీ ఉదయమున సత్యాగ్రహము ప్రారంభమగునని అది యంతకాలము జరుగునో నేనిప్పుడు చెప్పజాలను. ప్రజలపైని నాకధికమగు పలుకుబడి యుండుటయే నిజమైనచో నెలకొనలలోనే యది ముగియగలదని నేను నమ్మెదను. దానిని త్వరలోనే ముగించుట యను చిరకాలమువరకును జరుపుచుండుమునుగూడ దేశీయుల వశమనందే యున్నది. భగవంతుడే యీ యుద్యమమును నడిపించును. మనము కాలినడకనే వెళ్లవలెను. రోజుకు 12 లే 15 మైళ్లు నడుచుచుండవలెను రెండు ఇత్తడిచెంబులు, ఒక తక్కి, ఏడు, ముఖ్యముగా కావలసిన బట్టలు, ఒక భగ

వస్త్ర పీనిని మాత్రమే ప్రతియోధుడును తీసికొని రావలెను. ఆహారముకొరకు మీ కేమియు నాలోచింపగూడదు. యాచించియు మనము భుజింపవలెను. దొంగనిచో పట్టుడవలెను. కడవరకును సంపూర్ణ మగు మనశ్శాంతిని కలిగియుండ గోరెదను. మీరు సర్వసిద్ధిగా నుండవలెను," అని మహాత్ముడు నుడివెను.

ఒక గుఱ్ఱముగూడ వెంట నుండును

ఈ సత్యాగ్రహ దళమునా రొక గుఱ్ఱమునుగూడ వెంట గొని పోయెదరు. మహాత్ముడు అస్వపథ కలిగినయెడల సతదా గుఱ్ఱముపై నెక్కి వెళ్లును.

నేటు జమునాలాల్, అబ్బాస్ త్యాబ్జీ,

ప్యారీలాలు గార్లు

మహాత్ముని కార్యవర్తయగు ప్యారీలాలు (హంబుయూని వర్సిటీ ఎం.ఎ.) గారు గూడ మహాత్మునితో వెళ్లెదరు. అబ్బాసు త్యాబ్జీగారుగూడ మొదటి తెగలోనే వచ్చెదరని మహాత్ముడు తెలిపెను. ఈ మొదటి తెగలో వెళ్లుటకు నేటు జమునాలాల్ బజాజ్ గారు గూడ మహాత్మునితోగలవలె ఆశ్రమమునకు వచ్చియున్నారు.

రెయినాల్డు, సతీను సేనుగార్లు

రెజినాల్డు రెయినాల్డు గారు డిప్టీ వెల్లిరాజప్రతినిధి కార్యదర్శికి అంత్యతేఖ నందజేసి 6 వ తేదీ రాత్రి ఆహూదాబాదుచేరిరి. సతీను సేనుగారు కూడ ఆరెయిలులోనే కలకత్తానుండి బయలుదేరి రెయినాల్డుగారితో గూడ ఆశ్రమమునకు వచ్చిరి.

సర్దారు వల్లభాయి పటేల్ గారు

గాంధీమహాత్ముని ఆజ్ఞానుసారము వల్లభాయిగారు నిన్న 6 వ తేదీ రాత్రి సూరతుజిల్లాలోని మాండవీకి వెళ్లిరి. అచట ప్రచారముచేయుటకు సత్యాగ్రహవర్ధికులనుగూర్చి తెలిసికొనుటకుగూడ వల్లభాయిగారు వెళ్లిరి.

(ఆ. ప్రె - శ్రీ పిను.)

సా|| 6-30 X|| బెజవాడ శ్రీ దుర్గాకళామందిరము హాలులో రా|| 9-30 X||

8, 9, 10-3-30 తేదులందు

యూనివర్సల్ ఫిల్మ్ కంపెనీవారిచే తయారుచేయబడిన

"గొప్ప ఉపాయ శాలి"

ఆంధ్ర బ్యాంకు లిమిటెడ్,

స్థాపితం 1923 సం|| రం.

హెడ్ ఆఫీసు,

మచిలీపట్టణము.

ప్రాంచి కాకినాడ

ఆంధ్రదేశమును ప్రప్రథమున, వ్యాపారపద్ధతులమీద స్థాపించబడిన బ్యాంకు యిదియే!

ఫిక్స్డ్ డిపాజిట్లు యీ విధముల కేటకు తీసుకొనబడుచున్నవి:-

12 మాసములకు 100 కి సం|| నకు రు 6

24 మాసములకు " " " " రు 6 1/2

36 మాసములకు " " " " రు 6 3/4

సీజన్ డిపాజిట్లు సరఫమైన షెడ్యూల్ ఫుల్చుకొనబడుచున్నవి. దరఖాస్తుపై యితరవివరములు తెలుపబడును.

"ఆలేఖను గూర్చి"

మహాత్ముని వ్యాసము

అహమ్మదాబాదు, మార్చి 6:- డైరీ కలో గూర్చి మహాత్ముని గాంధీగారు యంగుంజియా పత్రికలో యిట్లు వ్రాయుచున్నారు:- పత్రికలు ముందుగ నూచించినట్లే వైస్రాయి గారికి నా లేఖ 2 వ తేదీన అందినది. అందలి విషయముల గూర్చి నూవనము ముందుగ వెలువడినది. చాలవరకు ఆసత్యములు. ప్రజలకు దెబ్బపడగ్గ దేమయిన అందుండినచో పండిత జవహర్లాలు దెలిపియేయుండును. కాని డిల్లీ నుండి అందినట్లు వార్తవచ్చువరకు ప్రకటింపకుండుట మంచిదని యెంచితిమి. నేను పోరాటమున కుద్దేశింపలేదు. పోరాటము రాకుండజేయుటకు శక్తివంతమైన లేక పోటుబడెదను. ప్రస్తుతము గౌరవప్రదమగునది అన్యాయము లేనందున అందుకు సంసిద్ధముగ నున్నాను."

ముఖ్యమును విషయములగూర్చి సత్యాగ్రహములను తెలిసి కొనకుండ వార్తాపత్రికలు నూవనములను ప్రకటించుటను మహాత్ముడు నిరసించెను. పత్రికల వ్రాతలోగూడ ఇంగ్లీషు పద్ధతులు అనుసరింప బడుచున్నవి. తనపై నున్న భారములను పత్రికారచయిత లధికము జేయరాదని ఆయనవినయించెను.

రెజినాల్డు రెనాల్డుగారు

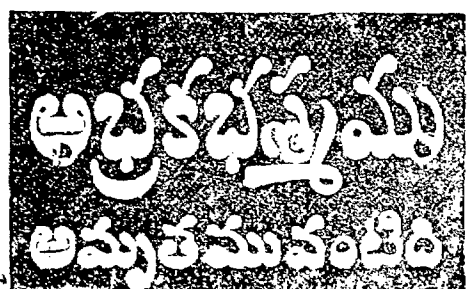
మహాత్ముడు ఇంగ్లండు యిట్లు వ్రాసెను:- మేము ఎన్నుకొనిన దూత ఆంగ్లేయ యువకుడగు మిశ్రుడు, రెజినాల్డు రెనాల్డుగారు కొలదివాసముల క్రిందటనే ఇండియా దేశమునకు వచ్చిరి. నేను ప్రారంభించిన పోరాట మంతయు యేరితిగ మతధర్మ సమన్వితమై యున్నచో యీ లేఖను పంపుటగూడ అట్టి మతధర్మవ్యవహారమై యున్నది. ఒక్క ఆంగ్లేయునకు గూడ బుద్ధిపూర్వకముగ యెట్టివానియును కలుగకుండగలదులకై నాయుద్యమమున నొకయంగరక్షును కల్పించుటకై ఒక ఆంగ్లేయమిత్రుని నాసందేశహరునిగ నేను నియమించితిని. తెలియక చేసెడి ప్రమాదము గాని పోరాటాలు గాని జరుగకుండగలదులకై నాసందేశహరుని నిర్ణయించుటలో నేనుచేసిన యేర్పాటు మంచిప్రభావముగల్గియున్నదని నానమ్మకము. గౌరవపూర్వకముగా నాభిమానములు నాయందు నిజముగ నున్న యెడల నానిర్ణయ ప్రభావము రుజువు కాగలదు. నే నెంతటి కట్టుదిట్టములు చేసి నను ఆంగ్లేయుల ప్రాణనష్టము కొంతకలుగుట కవకాశముగల యీ కార్యమునందు ఆయాచితముగ స్వార్థ రహితుడైన విశ్వాసపాత్రుడైన విద్యా సంస్కారముగల ఆంగ్లేయ కొవిదుడొకడు నాతోసహచరుడై పనిచేయుట నాకుగూడ సంతోష వాచకమై యున్నది. ఇక నా లేఖనిషయములోను చదువరులే దానిని సమగ్రముగ చూచినపిమ్మట అర్థముచేసికొనగలరు. ఇదియొక సవాలు జాయిగ లేదని గ్రహించగలరు. ఆంగ్లేయులకు ప్రతిమిత్రుడొకడు నిష్కపటముగ న్నే హృద్యముగ వ్రాసినలేఖ యిది యని గ్రహించగలరు. (శ్రీ. ప్రె.)

"శారదానవలలు"

10 వేలు ఉచితము-కడునవ్వుపుట్టించును

యానెల 20 వ తేదీలోగా అజా స్థాంపు పంపువారికే

ఎ. సాంబమూర్తి, చికాకోల్, గంజాంజిల్లా

శ్రీ ముక్త్యాలసంస్థానమున తయారుచేయబడినది బహుముత్రమును, వేడిని, దగ్గును, తయను, బోగొట్టును, చూరమునందుండు చక్కారను మాయముచేయును. శరీరమునకు మంచి దార్శమినిచ్చి, రక్తక్రమిని కేయును. అనుపానవిశేషములచే నన్నివ్యాధుల గురుత్వము అనేకమంది వాడి మెచ్చియున్నాడు. సంపూర్ణవివరములకు వెంటనే వ్రాయుడు. 100 మొదలు 800 వరకు పుటములు వేయబడిన రకముగలవు.

300 పుటములు తు 1-కి రు. 5

ఆర్డరసాయనశాల, ముక్త్యాల, (కృష్ణా)

రాజప్రతినిధికి గాంధీమహాత్ముడు పంపిన అంత్యలేఖ

రాజప్రతినిధి మహాత్మునకు పంపిన ప్రత్యుత్తరము

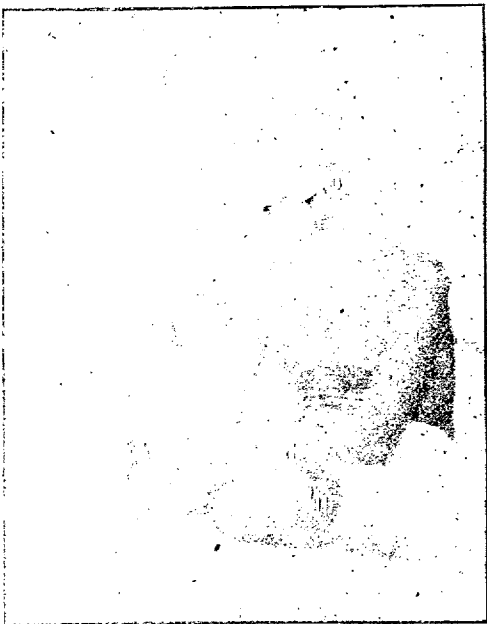
మహాత్ముని అంత్యలేఖ

నిన్న 6వ తేదిని ప్రకటింపబడెను

సంపూర్ణ వివరణము

ప్రతిభూమికి

ఏ సత్కర్తాగ్రామము ప్రారంభించి దాని బాధ్యతల కన్నిటికిని నిలబెట్టుటకు నే నిన్ని వ్యర్థములనుండియును జరచుచుంటినో, దాని నిపుడు ప్రారంభింపవలయున్నది గాన మాధ్యమిక వేదైన కలదా యని తెలిసికొనుటకే ముందుగా మిక్కిలి ప్రాయశ్చిత్తులని. వ్యక్తిపరముగా నాకు సంపూర్ణవిశ్వాసమే కలదు. ప్రాణముగల యే ఆత్మత్రికిని గూడ నేను మౌనప్రార్థనముగా కెట్టి ఆపకారమును చేయ జాలను. ఇక మానవులకు - వారు నాకును నావారికిని అతి చారుణులను హానిని కలిగించి యుండినను గూడ - నే ను సలే యెట్టి అపకారమును చేయ జాలను కావున బ్రిటిషు పరిపాలనను మహానరకమనియే నేను భావించుచుండినను అంతయులలో నేవ్యక్తిత్వన గాని యాదేశమునందు వారికి న్యాయమును హక్కుగల యే సాత్తుకైన గాని నే నెట్టి అపకారమును చేయదలచుకొనలేదు. నా ఆభిప్రాయమును సరిగా తెలిసికొన గోరెదను. అపార్థమును చేసికొన గూడదు. భారతదేశమున బ్రిటిషు పరిపాలనను మహానరక మనియే నేను నమ్ముచుండినను అందులన నాంశ్చర్యములందును పశంశమునందుగల యితర జాతులవారందరికంటెను అధములే యని నేను భావించుటలేదు. అంతయులలో నాకు పాప మిశ్రులవారు చాలమంది కలరు. బ్రిటిషు పరిపాలనము ఇ

గాంధీమహాత్ముడు

గూర్చి అప్రతిపక్షముగాని సత్యమును వెల్లడించుటకు సంకల్పించ నట్టి ధ్యాయగ్రామముల నాంశ్చర్యములు దాపరికము లేకుండ ప్రాసిన ప్రారంభననే బ్రిటిషు పరిపాలననుండి హానిని నేను తెలిసికొనగలిగితిని.

బ్రిటిషు పరిపాలన మనదక్కముగంట కేమి కారణము?

ఈ పరిపాలనను అనర్థక మని నేను భావించుటకు గల కారణమేమి? క్రమక్రమముగ పెరిగిపొవుచున్న ధనాపహరణ విధానమును, భారతమున కెన్నటికిని గూడ భరింపజాలనబు ఁ నా కే న క ర మ గు దు ర్వ్యయ ము తో గూ డి న నిమిష మిదిబట్టి భావింప వలెనని విధానమును అవలంబించుటలన ఈ ప్రభుత్వము కొట్టికొని నోరులేని భారతములను నిరుపేదలనుగా నొనరించినది. రాజకీయముగా మమ్ము భావించుట గావించినది. మా విజ్ఞానముయొక్క మా లాభారములకే ముప్పు తెచ్చినది. మమ్ము నిరాయధులను గావించుటచే అభ్యాత్మికముగ గూడ మమ్ములను నీనిశితీపాలు చేసినది. దానివలన మే మాంతరంగికత క్రిని గోల్పోయి అసహాయమును పొందినందులను తెలియ.

దేశీయసందర్భము

రామచంద్రులను ఇతరులను నేదో యొకదారి యేర్పడుట నిశ్చయమని నా దేశయులలో పెక్కుమంది సంతసించినటులు నేను గూడ సంతసించితిని గాని, పూర్ణస్వరాజ్యగోరవము

చేయబడుట తగిన విధానమును సమర్థించుటకు మిరుగాని బ్రిటిషు మంత్రివర్గముగాని పూచీ బడెదరని వాదనాను చేయజాలనని మిరు స్పష్టముగా తెలిపి యుండినందున, విద్యాధికులగు భారతీయులు మనఃపూర్వకము గను తదితరులను నోరులేని కొట్టికొని ప్రజలు పరిజ్ఞానము లేకుం డను చేసికొరకై పరితపించుచున్నారో అట్టి ఫలసిద్ధి రొందు చేయిలు ఇభలన సిద్ధించుట కవకాశములేదని స్పష్టమయినది. పార్లమెంటునా రిటుపిమ్మట నెటుల పరిష్కరించెదరో యిట్టే తెలుపవలెనను ప్రశ్న యెప్పుడును కలుగనే లేదు. పార్లమెంటునా రిటుపిమ్మట అనుకూలముగానే పరిష్కరింప గలరను యూహతో యేదోయొక విధానము జరిగి తీరును. ముందుగానే మంత్రివర్గమువారు వాదనాను చేయుట శ్రోత్రపద్ధతిగాదు. వెనుక చాలా సారులు వారులు చేసియే యున్నారు. ఈ రీతిగా ధర్మసందర్భము విధులగుటచే 1928 కలకత్తాలో జరిగిన కాంగ్రెసుమహాసభలో పవిత్ర భావముతో నామోదించబడిన తీర్మానమును కొన సాగించుటకు నే ను ను పండిత మోతీలాలు నె హ్రూ గారును పూనుకొనకుండుట కెట్టి అవకాశమును లేకపోయినది. “అధినివేశ సభ్యపరిపాలనను సమగ్రమును సంపూర్ణ స్వా తంత్ర్యమును మాటయే” యని బాధ్యతగల బ్రిటిషు రాజనీతి జ్ఞులు స్పష్టముగా తెలిసియుండలేదా? ఆ కారణమున మి ప్రకటనలో మిరువాడిన అధినివేశ స్వాతంత్ర్యోత్సాహమునకు నా అర్థముతోనే మిరు వాడియుండిననో కాంగ్రెసు మహాసభ వారు పూర్ణస్వరాజ్యతీర్మానము నామోదించినందుల కెవరును ఆందోళనమును చెందవలసిన అవశ్యకతయే కలుగదు. కాని త్వరలో నట్టి స్వపరిపాలనమును భారతదేశమున కియ్యవలెననెడి యుద్దేశము వారి కెన్నడును కలుగనేలేదని నేను కలచుచున్నాను.

బ్రిటిషు విధానముయొక్క వైఖరి

ఇదియంతయును పూర్వచరిత్ర. మిరు ప్రకటనచేసిన పిమ్మటను గూడ బ్రిటిషు విధానముయొక్క వైఖరిని స్పష్టపరు చు నట్టి పనులెన్నియో జరిగి యున్నవి. భారతదేశమునకును, బ్రిటను దేశము నకును వాణిజ్య విషయమునగల సంబంధమునకు సప్తమునకులిగి చెడు నేపథ్యమున బాధ్యతగల బ్రిటిషు రాజనీతిజ్ఞులెవరు నంగీ కరింపరనియును, బ్రిటను భారతదేశములగుల ఆర్థికసంబంధము ను నిష్పాక్షికముగను సాకల్యముగనుపరిశీంచుటకు గూడ వారి వ్యవహరనియును నిష్పాక్షికముగానే వెల్లడియైనది. ఈ ధనా పహరణ విధానమును రూపుమాపుట కెట్టిచర్యను జరుపవచ్చునో నిరంతరమును హెచ్చి పోవుచున్న వేగముతో భారతదేశమును పూర్తిగా పీల్చి నేయవలసినదే. 1/6 మారకములేటు (రేషయి) సిరమైన విషయమేయని ఆర్థికసభ్యుడు నడిచెను. దీనివలన నొక్కకలము పోటుతో కొన్నికొట్ల రూపాయలు భారతదేశమునుండి హరింపబడగలవు. ఇట్టి ఆనర్థకము లెన్నియో కలవు. వాని యన్నిటిలోను యియొక్క విషయమును మాత్రమే మార్చుటకుగాను సాత్వికనిరోధము నవలంబింపగోరి గట్టి ప్రయత్నము జరుపబడగానే, యాదేశమును పూర్తిగా నలిపివేయుచున్న లా ఆర్థికల పేరట యీ ప్రయత్నము నడచివేయుటకు మికు తోడ్పడవలెనని ధూస్యాములను కొరుటకు మిరుగూడ సంసి ధులయితిరి.

భారతజాతి పేరట పనిచేయుచున్న వారందరును పూ ర్ణస్వరాజ్యమును కొరుటకుగల మఖ్యోద్దేశమును సరిగా గ్ర హించి దానిని దృష్టిపథమునం దుంచుకొన కున్ననో నిజము గా పూర్ణస్వరాజ్యము లభించినపుడది యెవరికొరకు కొరబడు చున్నదోయెవరికొర కది బడయదగినదిగా నున్నదో అట్టికొట్లకొ కొలది నోరులేని ప్రజలకు దానివలన నెట్టిలాభమును కలుగకుండ పోవునట్టి మహానరకముగూడ కలుగుట నిశ్చయము. అందులకే నేనిటీవల స్వాతంత్ర్యమెట్టిదిగా నుండవలెనో అనివయమును ప్రజలకు బోధింప నారంభించితిని.

భూమినిస్తు మున్నగు యిక్కట్లుల దారుణభారము ముఖ్యములగు కొన్ని విషయములను మికు తెలుపగోరు చున్నాను. అదాయములో అత్యధిక భాగము దారుణభారమును కలిగించుచున్న ధూమిశుస్తుపలననే లభించుచున్నది. పూర్ణ స్వరాజ్యమునంది చాలవరకు తగ్గింపబడవలెను. చాల పొగడ బడుచున్న పెరమగెంటు నెటిలమెంటులవలన గూడ యెవరో కొద్దియంది జమిందారులకు మాత్రమే లాభము కలుగుచున్నది. గాని రైతుల కెట్టిలాభమును కలుగుట లేదు. రైతునిశితీయధా

ప్రకారము చాల దుర్భరముగానే యున్నది. రైతుహక్కుల కేవలము తాత్కాలికమే కావున రైతుల ఆభివృద్ధి నే ప్రాధాన్యముగా భావించి భూమి సిస్తును చాలవరకు తగ్గించుటయే గాక శిస్తుల విధానమునంతను గూడ సవరింపవలసియే యున్నది. కాని బ్రిటిషువిధానము రైతు ప్రాణమునేహరించుచున్నట్టిదిగాకనబడుచున్నది. ప్రజలు జీవించుటకు వారుముఖ్యముగా వాడవలసిన వస్తువైన పన్ను వేయుటలోగూడ రైతులకే మిక్కిలి అధికముగు భారము కలు గునట్లు నేయబడినది. దీనిని విధించుటలో మాపబడిన నిష్కర యమును నిష్పాక్షికత్వమువలన యిది బీదలకు మరింత గొప్ప భారముగా కనబడుట గూడ తటస్థించినది. ఏలనగా ధనికుల కంటె బీదలే న్యష్టిగను సమష్టిగను మిక్కిలి హెచ్చుగా నుప యోగించవలసిన పదార్థము యీ వస్తుయొక్కటే. మద్యము లవలనను మందులవలనను వచ్చెడు ఆదాయములోగూడ మిక్కిలి హెచ్చు భాగము బీదలవలననే చెల్లింప బడుచున్నది. ఈ ఆదాయము వారి ఆరోగ్యమును నీలిని గూడ పూర్తిగా నశింపజేయుచున్నది. వ్యక్తిస్వాతంత్ర్య మను అసత్యవాదముతో దీనిని సమర్థించుచున్నారు. నిజముగా ధనార్జవకారకే దీనిని విధించియున్నారు. 1919 రాజకీయ సంస్కరణ విధానమును సిద్ధపరిచినవారు చాకచక్యముతో నీ ఆదాయమును ద్వంద్వపరిపాలననునందలి బాధ్యతాయంత మనబడెడు ప్రజాయుక్తపక్షమునకు వశపరచిరి. కావున దీనిని నిషేధింపవలసిన బాధ్యతగూడ నా పక్షమువారివైననే పడి నది. అందువలన మొదటినుండియు నా పక్షమెట్టిమేలునగూడ చేయజాలకపోయినది. ఏ మంత్రియైన నీ మద్యములకమును రద్దు చేయుటకు సాహసించిననో దీ పలన కలిగెడు నష్టమునుపూర్తి చేయుటకు ప్రస్తుత సిటిలో నతనికి మరియొక అవకాశమేదీయు నులేకుండుటచే నతడు ధనలోపమువలన విద్యాభ్యాసను విరమింప వలసినవచ్చును. ఈ రీతిగా పన్నులభారము వైసుండి బీదలనునొక్క నేయుచుండగా, వ్యవసాయమునకు సహాయపరిశ్రమయగు నూలు పరిశ్రమను రూపుమాపియుండుటచే వారికిగల ధనార్జనావ కాశముగూడ నశింపజేయబడెను.

ప్రపంచమునం దత్యధిక వ్యయములమగు

ప్రభుత్వమిదియే

భారతదేశముపేరట చేయబడిన బదుల్ల వృత్తాంతమును ధృడ పేర్కొనిననేగాని భారతదేశ వివాదకథ పూర్తికాజా

ఇర్వినుప్రభువుగారు (గవర్నరుజనరలు)

లను, ఈ బదుల్లనుగూర్చి సభలలోను పత్రికలలోను యిటీవల చాల విస్తారముగానే వివరింపబడెను. పూర్ణస్వరాజ్యము వచ్చిన పిమ్మట నీబదుల్ల నన్నిటినిగూర్చియు సాకల్యముగా పరిశీంప వలసి యున్నది. నిష్పాక్షికముగు న్యాయస్థానమునందు ఆక్ర మములును నన్యాయములునని వీనిలో నేని నిర్ణయింపబడునో వానినన్నిటిని నిరాకరింపవలసి యున్నది. విదేశీయులకు నీ పరి పాలనమును కొనసాగించుటకే, వైస పేర్కొనబడిన ఆక్రమ ములవంటి ఆక్రమము లన్నియును జరుపబడుచున్నవి.

మిశితము సంగతి చూడుడు. ప్రభుత్వమువారు ఎన్ని యో యితరవ్యయములనుగూడ భరించుచు పైగా మికు నెలకు 21000 రూపాయలనుగూడ నిచ్చుచున్నారు. బ్రిటనుప్రధాన మంత్రికి పాలుకు 5000 పౌనులు, జీతమిచ్చెదరు. ప్రస్తుత పు మారకపు రేటునుబట్టి అది నెలకు 5,400 రూపాయలకంటె కొద్దిగా హెచ్చుగానుండును. భారతదేశమునందు దామాషా ఒక వ్యక్తికి ఒకరోజుకు ఆదాయము రెండు ఆణాలుమాత్రమే యైనను మికు ఒకరోజుకు 700 రూపాయలు జీతము ముట్టు చున్నది. బ్రిటిషుదేశమునందు దామాషా ఒకవ్యక్తికి ఒక రోజుకు ఆదాయము రెండు రూపాయలు గాని అచటి ప్రధాన మంత్రికి ఒకరోజుకు 180 రూపాయలు మాత్రమే జీతము ముట్టుచున్నది. భారతదేశమునందలి దామాషా ఆదాయము కంటె 5000 రెట్లు హెచ్చుగా మికు ముట్టుచున్నది. బ్రిటను దేశమునందలి దామాషా ఆదాయముకంటె 91 రెట్లు హెచ్చు గా మాత్రమే అచటి ప్రధానమంత్రికి లభించుచున్నది. కావున

యీ అపూర్వస్థితిని గూర్చి మీరు నిదానముగా నాలోచింప
లేనన్నిసేన అత్యంత వివేచనతో మిమ్ములకు వేడుచున్నాను.
అతి దుఃఖకర మగు నీ సత్యము మిక్కిలి బాగుగా
నామనసుకు నాటుటకే మిష్టమయ్యెను నిదల నిదర్శనము
సేను వివరించిన గాని మీకు వనస్తాపమును కలిగించుటకు
కాదు. ప్రకృతిపరముగా మిష్టమైనాకత్యధిక మగు గౌరవము
లదు. గాన నేనెన్నడు నటించుచున్నాను. మీరు బడయు
చున్న జీతము మీ కవసరము లేదని గూడ నే నెరుగదును.
అహంకార మీరు మీకు లభించుచున్న వేతనమునకు భర్త
కార్యములకే వినియోగించుచుండును. కాని యిట్టి యేర్పాటు
తో కూడిన రాజ్యాంగవిధానము తక్షణమే నిర్మూలంపబడ
గల యున్నది. రాజప్రతినిధి జీతమెటుల మిక్కిలి హెచ్చుగా
నన్నవో అటులే పరిపాలనా సంబంధమున వ్యయమంతయును
గూడ మిక్కిలి హెచ్చుగానే యున్నదని వేరుగా చెప్ప
వసరము లేదు.

పూర్తియగు పరివర్తన మవసరము

ప్రభుత్వ అదాయమున క్రించుట యెట్లు న్యాయ
మూ ప్రభుత్వవ్యయమున క్రించుటగూడ నటులే న్యాయ
మగుచున్నది. అనగా ప్రభుత్వవిధానమునందు పరివర్తనమును
కలిగించుటయనప్రభుత్వము లభింపనేగాని యిది సాధ్యప
డదు. అందులకే 26-1-30 వ తేదీన పూర్వస్వరాజ్య వాదో
క్త్యము జరుపబడెను. అనాడు వేలకొలదిగా గ్రామస్తులందరు
ను యెట్టి ప్రోత్సాహమును అవసరములేకుండనే ఆ ఆత్మనము
వందు పాల్గొనిరి. వాటికి ప్రభుత్వమునగా ప్రాణములను పిల్చి
జేయుచున్న యీ పెనుభారమునుండి వెలుగుడుటయే.

ఈరీతిగా భారతదేశమునందలి విధానమును హరించుట
నుగూర్చి భారతీయులు యేకగ్రీవముగానే పలుపాఠాలు తమ
అస్థమృతిని తెలుపుచుండిన గూడ అనుదినమును బ్రిటిషువా
రొనగించుచున్న యీ ధనాపహరణ పద్ధతిని వదలివేయుటకు
బ్రిటు దేశమునందలి రాజకీయపక్షములవా రెవరును గూడ
పూనుకొనట లేదనియే నేను తెలుచుచున్నాను. కాని భారత
దేశ మొక ప్రత్యేక జాతిగా జీవించు వలె నని నను
భారతీయుల కొంతకేకనైపుణ్యముననియనని చావకుండ వారి
కాపాడవలెననినను వెంటనే యీ బాధలను తొలగింపజూప
యొక సాధనమును కనుగొనకతప్పదు. జరుపబడదలచిన రౌండు
టేబిలు సభలన అనర్థములు తొలగజాలవు. ఇది నమ్మకమును
కలిగించజాలినతీర్థము మార్కెటునుటయే యగునుగాని హేతు
వాదములన నమ్మకముకలిగింపజూపటగాదు. ఏలనగా బ్రిటును
దేశీయులకు భారతదేశమునందగల వాణిజ్యవిలాభములను కా
పాడుకొనుటకు తమకగల సర్వశక్తులను వారు తప్పక వినియో
గించెదరు. కావున మృత్యుచేతవదిలి కాగిరినుండి తప్పించుకొను
టకు మిక్కిలి పటిష్ఠమును కలిగిన భారతీయులు కనుగొనవలసి
యున్నది. ప్రస్తుతము యీ దేశమునందు దౌర్జన్యము పక్షమున
కు కట్టుబాటును, పక్షపాదమును మిక్కిలి తక్కువగానే
యుండినను క్రమముగా దానికి ప్రాసంబలమును సం
ఖ్యాబలమునుగూడ సదికమనుచునే యున్నది. ఆపక్షమువారి
కిని వాపక్షమువారికినిగూడ ఆశయ మొక్కటియేకాని ఆపక్ష
మువారు కొట్లకొలది నోరులేని ప్రజలకు సౌకర్యములను బడ
యజాలనియే నేను యాధిగా నమ్ముచున్నాను. బ్రిటిషు
దౌర్జన్యమువారికి గలకట్టుబాటుతోగూడిన దౌర్జన్యమును నిరో
ధించుటకు అకలంకమును అహింసా విధానమొక్కటియే సమర్థ
మగును. మరేదీయును సమర్థము కాజాలదను నమ్మకము నాకు
ఘరింప ప్రబుధునుచున్నది.

అహింస కార్యనిధిని కలిగింపగల శక్తియే

అహింస కార్యనిధిని కలిగింపగల శక్తికావని చాల
మంది తెలుచుచున్నారు. నా అనుభవము పరిమితమేయైనను
అహింస అతి సమర్థమగు మహాశక్తి కాగలదని నా అనుభవము
జలననే నేను గ్రహింపగలిగి యున్నాను. కట్టుబాటులేకుండి
నను దేశమునందు క్రమముగా పెరుగుచున్న దౌర్జన్యపక్షము
నొకవంకను కట్టుబాటుతోకూడిన దౌర్జన్యపరమగు బ్రిటిషుపరి
పాలనను నొకవంకను ప్రతిఘటించుటకు ఈ మహాశక్తిని ప్ర
యోగించుటయే నాకర్తవ్యము. ఈ సిద్ధిలో మిన్నకుండినవో
యారెందు దౌర్జన్య పక్షములునుగూడ చెలరేకుట నిశ్చయము.
అహింసా విధానము నేను గ్రహింప గలిగినంతవరకు దానిపటి
మయందు నిస్సంశయమును నిశ్చలమునకు విశ్వాసము నాకున్న
తరుణమున నేనింకను యుపేక్షచేయుట పాతకమేయగును. ఈ
అహింసా విధానము సత్యాగ్రహ యాపమున నిశ్చయము. ఇట్టి
పబడును. ప్రారంభమునందు సత్యాగ్రహ ఆశ్రమమువారు మా
త్రమే నీనియుందు నియమింపబడెదరు. కాని క్రమక్రమముగా
గి విధానములందలి పరినితల నన్నిటిని సరిగా గ్రహించి
యుండియు నీనిలో చేరగోరువారందరును దీనిలో చేరుట
కు ద్వేషింపబడెను. ఈఅహింసా విధానమును ప్రారంభించుటలో
పిచ్చిప్రమాదము అనబడు ఆపదకు నేను గురియగుట తటస్థం

మహర్షి సాంబమూర్తిగారు రేపటిదినము ఉదయము
చెన్నపురికి వచ్చెదరు. చెన్నపురిపౌరులు వారికి హృదయ
పూర్వకముగ స్యాగతమొనగి గౌరవింప గోరెదము.

పవన్మనసిగూడ నే నెరుగదును. తెరుచుగా అతి దారుణములగు
ప్రమాదములకు పైతము గురియగుచుండిన నే
గాని యెన్నడును గూడ సత్య విజయ
చేసుకొందుండలేదు. తనకంటె సత్యంతప్రావీణమే యైనను
విజ్ఞానమునందు తనకంటె వెనుకబడియుండిన యొక భారత
జాతిని తెలిసియో తెలియకయో మరొక బ్రిటిషుజాతి తన
లాభముకొరకు వినియోగించు చున్నపుడు ఆబ్రిటిషుజాతిని
సన్మాన్యమునకు గొనివచ్చుట కెట్టిప్రమాదమునకైన సిద్ధపడవలసి
నదే. తేనివో నిట్టి మహాప్రయోజనము చేపూరజాలదు. సన్మాన్య
మునకు గొనివచ్చుట అనుపదమును నేను నిరర్థకముగా వాడి
యుంజలేదు. బుద్ధిపూర్వకముగనే ప్రయోగించితిని- అహింసా
విధానము నవలంబించి బ్రిటిషు జాతిని సన్మాన్యమునకు మరల్చి
భారతదేశమునకు తాము చేసిన ఆక్రమమును వారు గ్రహింప
గలుగునట్లు చేయుటయే నా ఆశయము.

రౌండుటేబిలు సభజరుగుటకు పూర్వము

అనర్థకములను తొలగింపవలెను
మిష్టజలము నేను హానిని కలిగింపగోరను. నాప్రజలకు
నేనెటుల నేజేమ గోరెదనో అటులే మీవారికిగూడ నేవచేయ
గోరెదను. ఎప్పుడు నేనెటుల చేయుచుంటి నని యే
నమ్మెనను. 1919 వరకును అంధప్రాాయముగా నేను వారికి
నేవచేసితిని. ఆపును నిజస్థితి నాకు తెలియవచ్చుటచే అసహ
యోధ్యమును కనుగొంటిని గాని దాని యుద్దేశముగూడ వారి
కి నేవజేయుటయే. నాకటంబులలోని నా ఆప్టభుధువుల
విషయమున నే సాధనమును ప్రయోగించి సఫలపడ నైతివో
దానినే మీ వారి విషయమునగూడ ప్రయోగించితిని. నాకు
నావారి మిదల మీ వారిమీదను సమాప్రేమ యుండుటయే
నిజమయినవో నది రికాలము దాగియుండజాలదు. నాకటం
బులవారు గూడ పెక్కు సత్సరములపాటు నా విధానమును
పరీక్షించిన పిమ్మటనే నాకు వారిపై ప్రేమయుండుటవలననే
నే నావిధానమును ప్రారంభించితిని. గ్రహింపగలిగిరి. అటులే
మీవారుగూడ నీ విషయమును కాలక్రమమున గ్రహింపగలరు
దురు. నేను బావించుచున్న రీతిని చాలమంది భారతీయులు యీ
సత్యాగ్రహమునందు చేరినవో త్వరలోనే బ్రిటిషువారు తమ
పద్ధతిని మార్చుకొనవలెనని తప్ప, సత్యాగ్రహ యోధులందరును
అతిదారుణములగు కష్టములపాలృకుట నిశ్చయము. నానినికాం
చినంత మాత్రముననే కఠినపాపముకర్మశాస్త్రములనుబట్టి పై
తము మార్చుకలగలదు. పైన వేర్వో నబడిన అనర్థకములను
టి అనర్థకముల నన్నిటిని తొలగించుటకే సత్యాగ్రహము నవ
లంబించు చున్నాను. మేము బ్రిటిషువారిలో గల సంబంధము
ను ఛేదించ గోరుటకు కారణమేమనగా యీ అనర్థములన్నియు
ను తొలగిపోయినవో మార్గము నుకరమగును. గాననపుడు మై
త్రితోగూడిన రాయబారములు జరుపబడును. భారతదేశము
తో బ్రిటిషువారిగల వాణిజ్యసంబంధమునందు చేరియున్న
దురాశ తొలగిపోయినవో మాస్వాతంత్ర్యమును మీరు నుభ
ముగనే గుర్తింపగలరుదురు. కావున యీ అనర్థకములను వెంట
నే తొలగించుటకు సౌకర్యములను కలిగింపవలెననియును అటు
లచేసినవో సమానస్థితిగల రెండుదేశములవారు మనఃపూర్వకము
గా సమానేతమై సకల మానవ హితార్థము సామరభావముతో
నాలోచించుటకే వీలగు ననియును, ఆ సభలో రెండు
దేశములవారిని సమానముగా లాభకరమును వాణిజ్యవిధానము
ను నిర్ణయించుటనుగూర్చియు, పరస్పరసహాయమునుగూర్చియు
నాలోచింప వీలగుననియును నేను మీకు సగౌరవముగా విన్న
వింపుచున్నాను.

ఉత్సవము మిక్కిలి అన్యాయమైనది

భారతదేశమునందలి మతకలహములకు అవసరమును
ప్రధానమైన నొక సగు యీ మారు ముచ్చటిం
చితిరి. ఒక ప్రభుత్వ విధానమును పైరప
రులుటకు అనిముఖ్యమైనవేయనట కెట్టి సంత్యమును లేదుగాని
ప్రజల సమన్వయము పరిష్కరించుటకు వీనివలన కెట్టి అభ్యంతర
మును కలుగదు. ఏలనగా ఈగొప్పసమన్వయ అన్నిమతముల
వారికిని సమానముగనే వర్తింతును. ఈ అనర్థకములను తొలగిం
చుటకు మోక్షములేనియెడలను ఈనెల 11 వ తేదీలోగా
యీలేఖ మీచిత్తము నాకర్తింపజాలక పోయినయెడలను
నేను ధీమాకొనిపోగలిగినంతవరకుని తోడ్కొని ఉత్సాహింధన
మృత్యుంజయములకు ఆశ్రయమునండి బయలుదేరెదను. వీరవారి పై
తినిబట్టి చూచినవో అన్నిపక్షములలోను ఉత్సవమే మిక్కిలి
అన్యాయమైనదని నేను భావించుచున్నాను. పూర్వస్వరాజ్యో

ధ్యమును ప్రవాసముగా బీదలకొరకే యగుటచే ఈ ఉత్సవ అన
ర్థకమును తొలగించుటకే తొలున్న ప్రారంభింపబడితిని.
ప్రారంభమున నీ గుత్తపక్షానికి మేమింకకాల మెటుల ప్రైంపగలిగి
తి మనునదియే మిక్కిలి చోద్యమైన విషయము.
మీరు నన్ను అరెస్టుచేయుటవలన నాసంకల్పములను నిరోధించు
టకు మీ కవకాశము కలదని నే నెరుగదును. నన్ను మీరు
అరెస్టుచేసిన పిమ్మట నీ ప్రభుత్వమును ఉల్లంఘించుటలోకట్టు
పాటుతో సత్యాగ్రహము నొనరించుటకును శిక్షాస్మృతి కెన్ని
డును కఠంకమును తెచ్చియుండనట్టి శిక్షల ననుభవించుటకును
సంసిద్ధులయినవారు లక్షలకొలదిగా ముందుకు రాగలరనియే నే
నామంచున్నాను.

ఈలేఖ బెదరించుటకు న్రాయబడినది కాదు

నాకు సాధ్యమయినంతవరకు మికనవసర మగునట్టి
యిబ్బందిగాని యెట్టి యిబ్బందిగాని కలిగించుట నా అభి
ప్రాయము కాదు. ఈ లేఖలో ముఖ్యవిషయములేకైన కలవని
మీరు తెలుసమైనను వానినిగూర్చి నాతో చర్చింపవలెనను
ఆకర్షక మీకుండిన యెడల ను అందులకు గాను
యీ లేఖ సంకలనకరము ప్రకటింపవలసిని
మీరు కోరునెడలను యీ లేఖ మీకు చేరినవెంటనే మీరారీతి
గా నాకు తెలిపారను పంపినవో నేనెటులనే చేసెదను. ఈ
లేఖలోని విషయములను అనుసరించుటకు మీ కవకాశము కల
దని మీరు తెలుసయెదల తప్ప మీరు నా ప్రయత్నమునకు
అంత రాయమును కలిగింపకుండుటగాక యని మిమ్ములకు నేను
చున్నాను. నేను సత్యాగ్రహమును ప్రారంభించుటకు
ముందు మీ కీ లేఖ ను పంపుటయొక పవిత్రమగు
విధియని నేను భావించుటవలననే మీకీలేఖను ప్రాసించిగాని
మిమ్ములను బెదరించుటకు న్రాయలేదు. కావున భారతీయుల
ఆశయమునందు నమ్మకము కలవాడును అహింసా విధానమునం
దు గాఢవిశ్వాసము కలవాడును నామిత్రుడు నగు నొక ఆంగ్ల
యువకుని పరిమళముననే మీకీలేఖను నేను ప్రత్యేకముగా
పంపియుంటిని. ఇందులకే యీ ఆంగ్లయువకుని భగవంతుడు
నా ఆశ్రయమునకు పంపెననిగూడ నేను నమ్ముచున్నాను.

చిత్తగించవలెను.

మీకు విశ్వసనీయుడగు మిత్రుడు,

ఎం. కే. గాంధీ.

(ఆ. పి.)

గాంధీమహాత్మునకు రాజప్రతినిధి
పంపిన ప్రత్యుత్తరము

సత్యాగ్రహమువలన కలుగనున్న ఆపదలనుగూర్చి
మహాత్ముని హెచ్చరించుట
రాజప్రతినిధి మహాత్ముని లేఖకు పంపిన ప్రత్యుత్తరము
ప్రతికలలో త్వరలోనే ప్రకటింపబడును.
దానిలోరణి. పరుషముగానే యున్నదనియును
సత్యాగ్రహమువలన కలుగవోయెడు ఆపదలను
గూర్చి రాజప్రతినిధి మహాత్ముని హెచ్చరించెననియును యా
ధిగా తెలియుచున్నది. ఈ లేఖను రాజప్రతినిధి మహాత్మునకు
పంపుటకుపూర్వము ప్రభుత్వేతర పక్షములభగ్గులలో కొందరి
తో నాలోచించెననియును రాజప్రతినిధి ప్రాసిన ప్రత్యుత్తర
మును వారందరు నామోదించినయందుగూడ యాధిగా తెలి
యుచున్నది. ఆ లేఖలో నాలుగైదు పంక్తులుమాత్రమే కలవ
నియును కాసనోల్లంఘనమునకు గడంబువారిచేసి వెంటనే చర్య
జరుపబడునని రాజప్రతినిధి బెదరించెననియునుగూడ తెలియు
చున్నది. (హిందూ విశేషి.)

కర్తరసింగు అరెస్టు

లాహోరు, నార్మి 6:-లయల్పాల్పలో కాంగ్రెసు
ప్రచారకుడగు గియాని కర్తరసింగుగారు నేను ఆహ్వానమునకు
వోవుచుండగి లాహోరు వై.ఎ.ఎ.లో అరెస్టుచేయబడిరి. ఇంద్ర
కెన్నెడో ఉపన్యసింపినందున రాజప్రతినిధి నేరము నొక
బడెను.

మహాత్ముని స్నేహభావము

గాంధీమహాత్ముడు రాజప్రతినిధిగారికి పంపిన లేఖను స్థలాంతరమున ప్రచురించెతిమి. దీని యందు మహాత్ముడు రాజప్రతినిధిగారిని మిత్రుడాయని సంబోధించి, బ్రిటీషువారియెడ గల స్నేహభావమును గనుపఱచెను. మహాత్ముడు పరిపాలనావిధానము నేవగించుచున్నను, ఆంగ్లేయులయెడ ఇసుమంతయు ద్వేషము జూపుటలేదు. వారి స్వత్వములకు నష్టము గలిగింపనెంచలేదు. మహాత్ముడు గనుబడిన అద్భుతనిగ్రహమును రాజప్రతినిధిగారును, ఇండియామంత్రిగారు మున్నగువారును గుర్తించునెడల, మరల నట్టి స్నేహభావమునే వెల్లడిజేయుట కనీసధర్మ మగును. అందుకు మారుగ, రాజప్రతినిధిగారు పంపిన ప్రత్యుత్తరము కౌత్యమును జూపుచు, తక్షణ నిర్బంధప్రయోగమును సూచించుచున్నటుల దెలియుచున్నది. మహాత్ముడు వెంటనే నిర్బంధింపబడదరను వదంతులు ప్రబలియున్నవి. మహాత్ముడు సత్యాగ్రహమును ప్రారంభించునపుడు, కన్నుల దెబ్బయే దీనిని చేపట్టుచున్నాడు. మొదటిదశము నందే, కోటిశ్వురు లగు జమీన్దార్ల బజాజ్ గారు చేరదరని తెలియుచున్నది. బజాజ్ గారు తననర్వస్వమును మహాత్ముని యాదేశముల ననుసరించి ఎటుల భారబోయుచున్నారో గ్రహించిన, మహాత్ముని సందేశము ధర్మాభిలాషుల హృదయము నెటుల కరగించుచున్నదో దెలుపనక్కరలేదు. ధర్మబద్ధమగు నిట్టియుద్ధమును జయము గాంచకుండునా?

మహాత్ముడు ఇట్టి తీవ్రమార్గము నవలంబించుటకు గల కారణములు, వారి లేఖయందు చక్కగ వివరింపబడెను. మహాత్ముడు దెలిసిన హేతువులే, ప్రతి శాసనసభయందును, రాజకీయ సభలందును ప్రతిఘోషించుచున్నవి. భారతీయుల హృదయముల నేది ప్రేరికొల్పుచున్నదో, అట్టివారి నిమిత్తమే మహాత్ముడు సత్యాగ్రహమును ప్రారంభించుచున్నపుడు, వారిని నిరసించుట పాడి యగునా? మహాత్ముని నిరసించు భారతీయప్రముఖులు, తమ వాంఛలను సఫలపరచికొనుట కుద్యక్తులుగా లేదని తలంపవలసివచ్చును. హిందూదేశపు మిలిటరీ, సివిలు ఖర్చులు మితిమీరెననియు, దేశము ఋణగ్రస్తమై యున్నదనియు, ఎల్లరంగీకరించెడి విషయమే. పిల్లలకు ఆరు పన్నీల రూపాయి మారకము, దేశమును నష్టపరచుచున్నదని ఎఱిగియుండియు, దీనిని మార్పుటకు వీలు లేదని, ఇండియాప్రభుత్వ ఆర్థిక సభ్యుడు లేటవరచెను. ఈ మారకపు రేటును నిలిపి యుంచుట, ఇంగ్లండుకు లాభము గాని, హిందూ

దేశమునకు మితిమీరిన నష్టహేతు వగుచున్నది. ఇటులనే మిలిటరీ సివిలు ఖర్చులు దేశమును క్రుంగ జేయుచున్నను, వీనిని తగ్గించుటకు సాధ్యపడదని, ఆర్థికసభ్యుడు ఖండితముగ జెప్పెను. నూతన సంస్కరణములు లభించువరకు ఆమాటనే తలపెట్టవలదని తెలిపెను. ఇట్టిస్థితిలో హిందూదేశ మింకను అధోగతియందు బడకుండ నుండవలె ననిన, సత్వరస్వాతంత్ర్యసిద్ధి తప్ప వేరుమార్గము లేదని, గాంధీమహాత్ము డెంచుట తప్పగునా?

మహాత్ముడు బీదల మేలుగోరియే, దేశస్వాతంత్ర్యమును కోరుచున్నాడు. బీదలకు ఉపకరించెడి మార్గములను దెలిపి, ముందుగ వానిని సఫలపరచుచో స్వాతంత్ర్యవిధానము గూర్చి సావకాశముగ యోచింపవచ్చునని, మహాత్ముడు అవకాశమిచ్చియున్నాడు. పూర్ణ స్వరాజ్యమును కోరినందుకు, కాంగ్రెసుసభను, మహాత్ముని నిందించెడి మితవాదప్రముఖులు గలరు. కాని, పూర్ణస్వరాజ్యమయినను, అధినివేశస్వాతంత్ర్య మయినను నొక్కటే యని, బ్రిటీషు ప్రముఖులు తరుచుగ దెలుపుచుండురు. అట్టితరి, అధినివేశ స్వాతంత్ర్యమయినను వెంటనే ప్రసాదింపబడునని వాగ్దానము వెలువడనంతవరకు, మితవాదులయినను రాండుటేబిలు సమావేశమునకు వెడలి, ఏమి లాభము సమకూర్చగలరు? అట్టివాగ్దానము బడయు నిమిత్తము, గాంధీ మహాత్ముడు రాజప్రతినిధిగారితో కొంతకాలముక్రిందట సంప్రతించి యుండెను. కాని తాముగాని, బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారుగాని అట్టి వాగ్దాన మొసగజాలరని, రాజప్రతినిధిగారు స్పష్టపరచుటచే, గాంధీ మహాత్ముడు సత్యాగ్రహము నవలంబింపక తప్పదయ్యెను. ఇంకను కాలము జరిగిన కొలదిని, ప్రజలస్థితి మరింత దుర్భర మగునని మహాత్ముడు భావించుటచే, వెంటనే శాంతబద్ధమును, త్యాగసమన్వితము నగు సత్యాగ్రహమార్గము నవలంబించుటకు తలపెట్టెను.

ఇంతియ గాక, మహాత్ముడు సూచించినటుల, ప్రజలలో అసహనము పెచ్చుపెరుగుచున్నది. దౌర్జన్యమే శరణ్యమను పక్ష మిదివరకే బయలుదేరెను. దౌర్జన్యమువలన ప్రజలస్థితి చక్కబడదను నమ్మకము, మహాత్ము నావహించి యుండుటచే, అతడు అహింసావలంబనముద్వారా, దౌర్జన్యము నరికట్టుట తనధర్మమని, భావించుచున్నాడు. ఇందుకు సత్యాగ్రహమే దివ్య మార్గమని నమ్ముచున్నాడు. అహింస కేవలము జడమనియు, ఇయ్యది యెట్టికార్యమును గావింపజాలదను నమ్మకము లోకమునందు సామాన్యముగ వ్యాపించియున్నది. కాని, మహాత్ముని అనుభవ మిందుకు విరుద్ధముగ నున్నది. అహింస, దౌర్జన్యమును నిరోధింపగలుగుననియు, పెక్కు కార్యములను సాధింపగలుగుననియు, మహాత్ముడు దక్షిణాఫ్రికాలోను, కెయిరా, ఛాంపరానులలోను, బార్దోలోను కనిపెట్టెను. హిందూదేశ స్వాతంత్ర్యసిద్ధికిగూడ అహింసయే ఉపయోగపడునని, అతడు నిండువిశ్వాసము జూపుచున్నాడు. దూరమాలోచించిన, మహాత్ముడు ఇంగ్లండుకును, బ్రిటీషువారికిని గూడ మహోపకారము గావించుచున్నాడనుటకు సందియములేదు. బ్రిటీషు ప్రముఖులు నేడి సత్యమును కనిపెట్టజాలక బోయినను, కొంతకాలమునకయినను అంగీకరింపక మానరు. నాగరిక

ప్రపంచము మానవకోటి కంతకును మహాత్ము డొనర్చిన ఉత్కృష్ట సేవను త్వరలోగుర్తింపవలసివచ్చును.

అట్టి శుభసమయ మరుదెంచువరకు, మహాత్ముడును వారి యనుచరులును బాధానుభవముద్వారా, ఈ సత్యమును వెల్లడి చేయుచుండురు. లోకజేమము త్యాగముపై నాధారపడియున్నది. అన్నియుగములందును త్యాగబద్ధులే, లోకకళ్యాణమునకు తోడ్పడుచుండిరి. క్రీస్తు, బుద్ధుడు మున్నగువారి దివ్యచరిత్ర లిందుకు నిదర్శనము. క్రీస్తునంబోధనలను, వారి జీవిత నిదర్శనమును, క్రైస్తవ జాతు లనుసరింపక, త్యాగమార్గమును త్యజింపచున్నారు. మహాత్ముడు ఉన్నత్తుడని గేలినేయుచున్నారు. పశుబలముపై విశ్వాసము ప్రబలిన యిక్కలమున, మహాత్ముని ఆధ్యాత్మికశక్తిపట్ల నిరసనము ప్రబలుట మితగాదు. కాని పశుబలము నిష్ఫలమని, స్వారిసు సమావేశమునందు గుర్తించుట చేతనే, ప్రపంచజాతులు యుద్ధ బహిష్కార లక్ష్యము నామోదించెను. దీనిని చేరుటకు ఆయుధ విసర్జనము సాధనమని గుర్తించెను. కాని ఇట్టి సూత్రమును ఆచరణలోకి దేదలచిన మహాత్ముని సాధనశ్రేష్ఠతను వీరు గుర్తింపకుండుట జూడ, వీరి మాటలకును చేతలకును తారతమ్యము చాల గలదని, గుర్తింపవచ్చును. ఇప్పటి కయినను కాలము మించిపోలేదు. మహాత్ముడు కోరినరీతిని, లాండు రివిన్యూను తగ్గించి, ఉప్పుపన్నును తీసివైచి, సరిసమానులమధ్య జరుగు రీతిని రాండుటేబిలు సమావేశమును ఏర్పరచి, హైందవ స్వాతంత్ర్యవిధానమును నిర్మింపవచ్చును. అందుకు ఇంగ్లండు పూననియెడల మహాత్ముని సత్యాగ్రహమే దేశమునకు శరణ్యమగును.

మహాత్ముని వెంటనే నిర్బంధించుచో, వారితో బాటు పలువురను నిర్బంధింపవలసివచ్చును. ఇందువలన, హైందవసమస్య పరిష్కార మగునని, బ్రిటీషు ప్రముఖులు తలచుటకన్నను పొరబాటు చేరుండదు. నిర్బంధప్రయోగము, స్వాతంత్ర్యాగ్నిని ప్రజల హృదయములలో మరింతగ ప్రజ్వలించజేయగలదు. తమ కుటుంబములో నెవరయినను తప్పునర్చినచో వారిని సరియగుమార్గమునకు దెచ్చుటకు మహాత్ముడు ప్రేమచే ప్రేరితుడై యవలంబించిన మార్గమునే, బ్రిటీషువారిపట్ల గూడ నవలంబించుచున్నాడు. బ్రిటీషువారు సరియగుమార్గమునకు వచ్చుచో, ప్రస్తుతవైమనస్య మంతరించి, పరస్పర ప్రేమ వ్యాపించునని, మహాత్మునకు విశ్వాసము గలదు. ఇట్టి లేఖను పంపుటలో, తమకు బెడరించు నుద్దేశ్య మేదియు లేదనియు, అనవసరముగ ఒత్తిజేయు తలంపులేదనియు, స్నేహభావముతోనే తానిట్టి లేఖను వ్రాసితి ననియు, మహాత్ముడు సూచించెను. మహాత్ముడు వర్ధపక్షాలమునుపయోగింపడు. అలంకారములనుగాని, అతిశయోక్తులనుగాని ఉపయోగింపడు. తాను మనస్సులో నెటుల నెంచుచో, దాని నటులనే అతడు వెల్లడించుచుండును. వారి వాక్కులందును వ్రాతలందును, సత్యము అద్దములోవలె ప్రతిఫలించుచుండును. అందుచే, “మీ ప్రియమిత్రుడు, గాంధీ” యని వ్రాయుటలో, మహాత్ముడు రాజప్రతినిధిగారి యెడల అట్టి భావమునే మహాస్ఫూర్తిగ జూపుచున్నాడనుటకు సందియములేదు. మామూలుమర్యాదలను

విదినాడి, స్నేహితుడు స్నేహితునకు వ్రాసిన రీతిని తేలిను వ్రాయుటలో, మహాత్మునియైదేశ్య మెట్టిదో గ్రహింపవచ్చును. ఇట్టి స్నేహభావమునే రాజప్రతినిధిగారును, ఇండియా మంత్రిగారును గనుపఱచుచో, ఇంగ్లండు ఇండియాలకు త్వరలో మైత్రిగడురును. హైందవసమన్య సులభముగ పరిష్కార మగును. లేనియెడల, అనుకూల ఫలము గలుగుటకు కొంత కాలము వట్టినను, తుదకు మహాత్మునకు విజయము గలుగకపోదు. వీరి విజయము, ఉభయ దేశముల జేమమ్మనకే గాక, లోకశ్రేయమున కుపకరించును. మహాత్మునిశాంతిసంరంభ మెట్లు ముగయునో యని కనుగొనుటకు నాగరికప్రపంచ మంతయు వేచియున్నది. బ్రిటీషువారి హృదయములు గూడ కరగి, వారి లోని ఉదారాశయులు గూడ మహాత్మునికి తోడ్పడుటకు ముందుకు రావచ్చును. రైనాల్ ఘ్న, మీరా బాయిల బోలువారు ఫలువురు బయలుదేరవచ్చును. సంక్షేప తేదిని ప్రారంభమయ్యెడి సత్యాగ్రహము, అత్యంత శుభప్రద మయినది. మానవకళ్యాణమునకు మూలాధారమయినది. దీనికి తోడ్పడువారు ధన్యులు. దీనికి నిరోధముల గల్పించువారును ధన్యులే యని చెప్పవచ్చును. వీరి నిరోధమువలన సత్యాగ్రహోద్యమము సానబెట్టిన వజ్రముభాతి మెరసి, సత్య అహింసాధర్మముల పరమాత్మవ్యవస్థమును ప్రపంచమునకు వెల్లడి జేయగలను. సూతనయుగోదయమును సూచింపగలదు.

మిలిటరీ ఖర్చు: స్టేటుకౌన్సిలు సభ

భారతశాసనసభలో మిలిటరీ ఖర్చు మితిమీరి యున్నదనియు, దీనిని తగ్గింపవలసరము గలదనియు సభ్యులు విమర్శించియున్నను, స్టేటుకౌన్సిలు సభలో మాత్రము మిలిటరీ ఖర్చును తగ్గించివీలులేదనిచెప్పిన మహానుభావులు కొందరు గలరు. యూరపియను సభ్యులగు సర్ ఆర్థరు ఫ్రూమ్ గారు, మిలిటరీ ఖర్చును తగ్గించుటకు సాధ్యపడదని చెప్పిరి గాని, ఇందు కేమికారణము గలదో సూచింపరయిరి. ఇకకంటాక్సు, సూజర్ టాక్సులను పెంచగూడదని, ఫ్రూమ్ గారు వాదించుచు, ఉష్ణపన్నును పెంచవలయునని కోరిరి. దీని నికను పెంచుచో, ఎవరికిని ఇబ్బంది గలుగదట. దీనినిబట్టి బ్రిటీషు ప్రముఖులు వీధల పట్ల ఎట్టి నిరాదారణ జూపుచు, తమస్వలాభముల పట్ల ఎట్టి పట్టుదల జూపుచున్నారో గ్రహింపవచ్చును. ఉష్ణపన్నును రద్దుజేసి, ఉష్ణ ప్రజలకు ఉచితముగ దొరకునటుల జేయవలయు నని, గాంధీ మహాత్ముడు కోరుచుండ, సర్ ఆర్థర్ ఫ్రూమ్ గారు దీని నికను పెంచవలయునని కోరుటలో మహాత్ముని ప్రతిఘటించుతలంపు గలదని, గ్రహింపవచ్చును. మహాత్ముని యుద్యమమును నిరోధించుటకు భారతీయులును, యూరపియనులు నడుముగట్టవలయునని, ఫ్రూమ్ గారు కోరిరిగాని, దేశస్వాతంత్ర్య సంపాదనమునకై కలసి పని చేయవలయునని మాత్రము కోరియుండలేదు. ఫ్రూమ్ గారికి తగిన భారతీయ సభ్యులు, స్టేటుకౌన్సిలు సభలో గలరు. బర్మాప్రతినిధి యగు జేకాచారిగారు క్రొత్త పన్నుల కవసరము గలదని యంగీకరించిరి. మిలిటరీ ఖర్చును తగ్గింప వీలుగలదని మాత్రము వీరు చెప్పినను, ఇంపీరియల్ ప్రిఫరెన్సు నామోదింపవలెనని, సభ్యులను ఏర్పరించిరి. సర్ మెనెట్టి

దాదాభాయిగారు, ఉష్ణపన్ను నిదివరకు తగ్గించుట అనర్థపాతమై వయ్యెనని చాటిరి. స్టేటు కౌన్సిలు సభలో నయినను, బడ్జెటు సూచనలను నిరసించిన వారు లేకపోలేదు. సురేష్ సింగుగారు ముచ్చటించుచు, హిందూదేశపు ఆర్థిక దుస్థితికి రాజకీయాందోళనము కారణ మేమాత్రము గాదనియు, ప్రభుత్వమువారి ఆర్థికవిధానమే కారణ మనియు, చక్కగ నిరూపించిరి. సర్ శంకరన్ నాయరుగారు బడ్జెట్టును తీవ్రముగ ఖండించిరి. పైన్యాధిపతిగారు, ఇట్టి విమర్శనములకు జవాబిచ్చుచు, మిలిటరీ ఖర్చును నమర్చించుటకు బూనిరి. ఇంచితేపు కమిటీవారు చాల కాలము క్రిందటనే, మిలిటరీ ఖర్చును ఏబదికోట్లకు తగ్గింప వీలుగలదని చెప్పిరి. యుద్ధసమయమునందే వీరిటుల చెప్పినను, ఇప్పటికింకను తగ్గదల లేకుండుట బట్టి, ఎట్టి దుస్థితి ప్రబలియున్నదో, యూహింపవచ్చును. వస్తువులధరలు తగ్గుచో నిటుల గావింపవచ్చు నని యూహింపబడెనట. కాని, గత సంవత్సరము వస్తువు ధరలు తగ్గెను. అయినను, ఏబదికోట్ల కయినను, మిలిటరీ ఖర్చు నేల తగ్గింపలేదో పైన్యాధిపతిగారు చెప్పరయిరి. వీరి ప్రసంగము గాంచిన, దేశమునకు స్వాతంత్ర్యము లేనికతన, ఎట్టి నష్టముల పాలగుచున్నదో, సులభముగ గ్రహింపవచ్చును.

ఇండియాబడ్జెట్టు తుపాకిమందువాసన గొట్టుచున్నదని, జయకరుగారు గావించిన వర్ణనము సరిగనే యున్నది. పైన్యములోనే గాక, వైద్యశాఖ యందు గూడ భారతీయుల కున్నతోద్యోగములను ప్రసాదించ గూడదనియు, అటుల గావించుచో బ్రిటీషు పరిపాలన మంతరింపవలసివచ్చు ననియు, హిందూదేశద్రవ్యము నుపకారవేతనముగ ననుభవించుచున్న సర్ సెసిల్ వాల్టెగా రిటీవల చాటి యుండిరి. ఇట్టివారికి, హిందూదేశద్రవ్య మేమాత్రము తగ్గినను, సరిపడదు. స్వపరిపాలనము లభించుచో, మరింతఖర్చు జరుగు నని, ఘస్టరుగారు బెదరించుట విచిత్రము. ఇట్టి బెదరింపును, మద్రాసు ప్రభుత్వార్థిక సభ్యులు గూడ తమ బడ్జెట్టులో చెలిపిరి. కాని, స్వపరిపాలనము లభించినప్పుడు, ప్రజలిచ్చు ద్రవ్యము ప్రజలలాభముకొరకు మాత్రమే వినియోగింపబడును. ఉన్నతోద్యోగుల కింతటిజీతము లుండజాలవు. మిలిటరీ ఖర్చు తప్పక తగ్గింపబడును. హిందూదేశము మోయలేని బరువు లుండజాలవు. ప్రస్తుత పరిపాలన విధానము క్రింద, ప్రభుత్వపు ఖర్చును తగ్గింప వీలులేదని చెప్పిన ఘస్టరు గారు, స్వపరిపాలనముక్రింద గూడ ఖర్చు తగ్గదని యధిష్టించుట నిరర్థకము. ప్రజలకు పరిపాలనము బాధ్యత వహించునపుడు, మితిమీరినన్యాయమునకు వారంగీకారము జూపజాలరు. ఇట్టి వ్యయకారకులు తమపనులను మానుకొనవలసివచ్చును. తాము ఖర్చును తగ్గింపజాలక, దేశస్వాతంత్ర్యసిద్ధికి పిమ్మటనయినను, ఖర్చు తగ్గదని ఆర్థికసభ్యుడు చేసిడి ఆక్షేపణ, కడు నిస్సారమయినది. భారతీయోద్యోగుల నన్ని శాఖలందును నియమించుచో ఖర్చుతగ్గకమానదు. ఖర్చును తగ్గించుటకు మార్గము లెన్నియో గలవు. వాని నవలంబింపకుండ, శుష్కప్రియముల జేష్టటవలన, ప్రజలలో విశ్వాసము గడురజాల దని, ఘస్టరుగారు గ్రహించుట మేలు.

కీ॥ శే॥ మండ చినవెంకయ్యగారు

బాపట్ల తాలూకా దండమూడి కాపురస్తులును, రయితుల కష్టనిష్ఠురములను బాపుటకు చిరకాలమునుండియు పాటుబడుచు, అధికారుల వెక్కుర నెదుర్కొని ధైర్యముతో పోరాడుచు, ప్రజల స్వత్వములను కాపాడుచు, రాజకీయ సమావేశములలో మొదటినుండియు పాటుపడుచు, విశేషానుభవమును సంపాదించిన మండ చినవెంకయ్యగారు యీ నెల మూడవతేదిని అకాలమరణము చెంది రని వినుట కెంతయు చింతించెదము. కీ॥ శే॥ రామస్వామి గుప్తగారివలె, వీరును గుంటూరు మండలమున రాజకీయ వ్యవహారములలో దీక్షతో పాల్గొనుచు, దేశ సేవ నలుపుచుండిరి. వీరి మరణమువలన, గుంటూరు మండల రయితుల ప్రపంచమునకు తీరని నష్టము వాటిల్లెననుటకు నందియుములేదు. వీరికి పరమేశ్వరుడు ఆత్మశాంతి నొసగుగాక యని కోరుచు, వీరి కుటుంబమువారికిని, బంధుమిత్రులకును, మా సానుభూతి నందజేయు చున్నాము. నేడు గుంటూరు మండల రయితులలో నెక్కువవికాసము గలిగె ననిన, మండ చినవెంకయ్య మున్నగువారు సలిపినకృషి ఫలించె నని నమ్మవచ్చును. వీరి మార్గమును ఇతరులనుసరించి, జనసామాన్యజేమమునకై పాటుపడి చరితార్థు లగుట శ్రేయస్కరము.

రాధదుమూరు ప్రభువుగారి గర్జనము

హిందూదేశపు రాజకీయాందోళనకరులకు, తంజిసాకర్యముల నుపయోగించుటకు వీలొనగగూడదని, రాధదుమూరు ప్రభువుగారు డెయిలీ మెయిలు పత్రికలో వ్రాయుచున్నారు. ఇంగ్లండు ఏమాత్రము లొంగినను, బ్రిటీషు వర్తకము పడిపోవు నని, వీరు గర్జించుచున్నారు. శ్రీ వైస్సువారికి, మహాత్ముని సందేశమును తంతివార్తద్వారా పంపుటకు వీలు లేకుండుట జూడ, రాధదుమూరిగారి సూచన యిది వరకే అమలులో నున్నదా యను సందియము గలుగుచున్నది. రాధ ర్ మూరు ప్రభువుగారు ఘస్టరుగారిని గూడ నిందించి, అతివాదులను తృప్తి పరచుటకు, వీరు ప్రయత్నించుచున్నటుల దూరిరి. వీరితోబాటు, ఓడ్యయరు గారును విజృంభించుచున్నారు. ఇండియా ప్రభుత్వవైఖరి తగినంత కఠినముగ లేదని, వీరు విచారించుచున్నారు. మార్నింగు పోస్టు పత్రికయు ఇటులనే ఘోషించుచున్నది. కాని, ఇకమీద ప్రయోగింపబడెడి నిర్బంధము లిట్టి పత్రికలను, ఇట్టి బ్రిటీషు ప్రముఖులను తృప్తిపరుపవచ్చును.

భారతీయవైమానికుడు

భారతీయవైమానికు లొకరు కరాచీనుండి ఇంగ్లండుకు రహస్యముగ బయలుదేరి, బాగ్దాదుకు జేరి అక్కడినుండి అరేబియా ఎడారిపై పయనమగుచున్నటుల వార్తలు చెలుపుచున్నవి. వీరు మొదట బయలుదేరినపుడు ఎవ్వరికిని చెలియదు. అనవసర రాభాటుల గావించుటకు వీరు పూనుకొనలేదు. వీరు సురక్షితముగ ఇంగ్లండు జేరి, మరల సురక్షితముగ మాతృభూమికి అరుదెంచెదరనియు, భారతీయులు విమానములను నడుపుటలో అన్యదేశీయుల కేమాత్రము వెనుకపడరని, రుజువుచేసెదను గాక యనియు కోరెదము.

సత్యాగ్రహ సన్నాహములు

మొదటిజట్టు:-గాంధీగారును, 68 వాలంటీరులును

12-3-30 బుధవారం ఉదయము నభ్యర్థి ఆశ్రమమునుండి సముద్రతీరమునకు ప్రయాణమయ్యెదరు

కాలినడకమీద 20 రోజులు ప్రయాణము:-కెయిరాజిల్లా, బ్రోచిజిల్లాలగుండా వెళ్లి జలాల్పూరు తాలూకా చేరెదరు. సముద్రపురేవు నిర్ణయము కాలేదు.

మార్గమధ్యమున గ్రామములలో గాంధీగారి ఉపన్యాసములు జరుగును

సత్యాగ్రహసమరక్షత్రమునకు పోవు వీరులు తమవెంట భగవద్గీతలను గొంపోవుచున్నారు

మహాత్ముని ఏర్పాట్లు

అహమ్మదాబాదు, మార్చి 6:-నేటిరాత్రి మహాత్ముడు ఆశ్రమమును దేవప్రార్థనలు ముగిసినతోడనే యారీతిగా సుప జేరించెను:-మనము స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించి ఆశ్రమము నకు తిరిగివచ్చెదముగాక! అనాడు వనకది క్రొత్తజన్మము ఎత్తిట్టెను. లేదా మనకు మరణించెదముగాక!

12 తేది ఉదయము సత్యాగ్రహము నిమిత్తమై ఆశ్రమమునుండి మహాత్మునివెంట బయలుదేరవలసిన వాలంటీరుల పట్టిక తయారుచేయబడినది. 68 మందియొకటికలో చేర్చ బడియున్నారు.

ఆశ్రమములోనుండి సత్యాగ్రహవీరులై కొందరు వెడలిపోవు చున్నందున అట్టివాడు తమదుస్తులు వస్త్రా విడదీసికొనుచు న్నారు. మిగిలిన ఆశ్రమవాసులకు ఆశ్రమము దిప్పగింప బడు చున్నది. అందులకు క్రొత్త ఏర్పాట్లు చేయబడుచున్నవి. ప్ర యాణ సంసిద్ధులగు జలంటీరులు తమ ఏర్పాట్ల నన్నటిని సక్ర మముగా పూర్తిజేసికొనితో లేదో చూచుటకై మహాత్మునిు చేపు మధ్యాహ్నము తనిఖీజేయును.

ప్రయాణ మార్గము

12-3-30 తేది ఉదయము ఆశ్రమమునుండి బయలుదే రుడి సత్యాగ్రహ భటినము యేయే గ్రామములగుండా వెళ్లి నిలయునో మహాత్ముడు కొంతవరకు మార్గనిర్ణయము చేసెను. మొట్టమొదట కెయిరా జిల్లాలోని ప్రధానపట్టణములగుండా నెరెదరు. పిమ్మట బ్రోచిజిల్లా ప్రవేశించెదరు. జలాల్పూరు తాలూకా చేరెదరు. ఆ తాలూకాలోని సముద్రతీరమునందు ఏకత్రైద్ర ఏకేత్రపద్మ మొట్టమొదట ఉప్పు తయారుచేసి సత్యా గ్రహ మారంభింపబడునో నిర్ణయముకాలేదు. మార్గమధ్యముం డలి పట్టణములందును పల్లెలందును మహాత్ముడు తనసత్యాగ్రహ సమరతత్వమునుగూర్చి ప్రజలకు బోధించుచు వెళ్లును. ఈవలంటీ రు దిగవంతయు 20 రోజులు కాలినడకను ప్రయాణముచేసిన పిమ్మట జలాల్పూరు తాలూకా చేరగలరని తలంచుచున్నారు.

పూనానగర కాంగ్రెసుకమిటీ తీర్మానము

పూనా, మార్చి 6:-మహాత్ముడారంభించిన కాసనో ల్లంఘనమునకు తోడ్పడుటకై 500 వలంటీరుల నొకపటాలము గా సహకారులగు పూనా కాంగ్రెసుకమిటీవారు నిశ్చ యించిరి.

నడవననుపత్తిక ప్రత్యేకానుబంధము

గాంధీమహాత్ముడు గవర్నరుజనరలుగారికి వ్రాసిన లేఖ ను ప్రచురింపుటకై నవజీవపత్రిక కేడోక ప్రత్యేకానుబంధ మును ప్రచురించెను.

హిందూస్థాన్ సేవాదళ సన్నాహము

బాగల్పూరు, మార్చి 6:-హిందూస్థాన్ సేవాదళ వాయుకలస హక్కిందగారు మరికొందరు ప్రముఖులతో కలిసి గల్వాటి, బిల్లి, అనగావ్, కిరు, రాదామి, కెరూరు మున్నగు ప్రాంతములందు సంచారము చేసిరి.

ఈనెల 1 తేది మొదలు 5 తేదివరకును సంచారము చేసిరి.

సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య తీర్మానమును గూర్చియు సత్యా గ్రహోద్యమమును గూర్చియు బోధించిరి. పంటలు కొలెలతో జాలైనప్పటికిని గ్రామములలో జరిగిన సభలకు జనులు విశే షముగా సహజేత్రమై హక్కికారుగారు హుల్లీ వెళ్లుచున్నారు. బీజపూరుజిల్లాలో వాలంటీరులను జేర్చుటకై ఇద్దరు వా లంటీరు నియమింపబడిరి. వీరు రెండువారములు తిరిగి వేరేవురు ప్రాంతముల కరిగెదరు.

కర్నాటక రాష్ట్రీయు కాంగ్రెసుకమిటీ సన్నాహము

కర్నాటక రాష్ట్రీయులోని సముద్రతీరమున మాత్రమే గాక రాష్ట్రీయధ్యమందుగూడ ఉప్పు తయారుచేయబడుచు న్నది. దాని నడియొద్దను బీజపూరు జిల్లాలో యీ ఉప్పుకొల్పారులు కలవు. ఆ నడితీరముననే వైజామరాష్ట్రీ హద్దులలోగూ డ ఈ ఉప్పుపంట జరుగుచున్నది. ఇందువల్ల అనేకులు రైతు లు బీదించుచున్నారు.

కర్నాటకరాష్ట్రీ కాంగ్రెసు కమిటీవారు నియమించిన సత్యాగ్రహ కమిటీవారు యీ ప్రదేశములకు తనిఖీచేసిరి. ఇంక ను మరికొన్ని ప్రదేశములనుబట్టి చూచినవైదరు. వివరములు త్వరలోనే తెలియగలవు.

కాంగ్రెసు సభాధ్యక్షుని ప్రబోధము

అలహాబాదు, మార్చి 6:-కాంగ్రెసు సభాధ్యక్షులుగు పండిత జవ్హర్లాలు నెహ్రూగారు యీ క్రిందిదిగా ప్రక టించుచున్నారు:-ఇక కార్యక్రమమైనది. 3 దినముల పిమ్మట గాంధీమహాత్ముడు యీనెల 12 తేది కాసనోల్లంఘన మారంభించుటకు ప్రయాణమగుచున్నాడు. మహాత్ముడు ఇదలు చున్నాడు. ఆయనవెంట వీరపురుషు లనేకులు వెళ్లుచున్నారు. భారతదేశము తాను చిరకాలముక్రిందట గోల్పోయిన స్వాతంత్ర్యమును తిరిగి సంపాదించుటకు ఘోరప్రయత్నము చేయు యిండగా, యీపోరాటమును జూచుచు కదలక మొదలక నిలచి యుండువా డెవడు. దోర్భాగ్యదేశములందున్న కొట్లాటలది భార తీయుల కష్టములను తొలగించుటకై, భారతదేశమును రక్షించుటకై భారతమాతయొక్క కుమారయోధులును, కుమారి రత్నములును చెరసాలల కెదురేచు మృత్యుముఖమున కెదుట నిలచుచుండగా స్థానికులచే ప్రాణించియుండగలరు.

రెండేమార్గములు

స్వాతంత్ర్య మార్గము లేదా, దాస్యమార్గము ఈ రెం టిలో నేదోయొకటి మనము త్రొక్కవలెను.

రెండేపటాలబలమును. మనము స్వాతంత్ర్య సమరధర్మము లో చేరవలయును. లేదా, దేశైక్యర్యాసహాయ దళములో చేర వలెను.

ఏ మార్గమును మనము త్రొక్కవలెను? ఏపటాలములో మనము చేరవలెను? మన హృదయములను మనము పరీక్షింపు కొని, ప్రత్యుత్తర మొసంగవలెను.

భారతదేశముయొక్క ప్రతిభక్తుడు, వనము తల్లిపెట్టిన మహాధ్యమ గౌరవమునకును తగినరీతిగ మనము మనకార్యచ రణ పూర్వకముగా ప్రత్యుత్తర మొసంగెదముగాక.

అధికారుల రాక్షసస్వభావము

ఎంతకాలము చూపబడును

అహమ్మదాబాదు, మార్చి 6:-ఇంటివల బొంబాయి క్రానికలు పత్రికలో రాజకీయ విజ్ఞానపు అను సంకేతముతో నొకవ్యాసము ప్రచురింపబడినది. ఇదియొ ప్రభుత్వమువారు చేసెడి ఋణములకు భారతీయులు బాధ్యత వహించకాలరు అని కాంగ్రెసు సభచేసిన తీర్మానము గూర్చి అన్వాయములో కొంత తత్వవిచారణ చేయబడినది.

ఈ వ్యాసమును, గూర్చి గాంధీమహాత్ము డిట్లు వ్రా సెను:-

కాంగ్రెసు తీర్మానముయొక్క ఆర్థము ఇంతే. కాని ప్రభుత్వమువారు తమ సంకల్పమును ప్రజలపై చూపించి బాధ్యత నెట్లుగట్టుటకు అధికారము వహించియున్నారు.

ఇంటివల సంయుక్త పరగణాల కాసనసభలో సదరు రాష్ట్ర గవర్నరుగారు చేసిన యుపన్యాసములో వారు ప్రకటించిన పట్టుదలను ఢిక్కరించుటకు తగినంతజలము మేమింకను కేళము లో ఆవిర్భవం జేయజేయలేదు. సంయుక్తపరగణాల గవర్నరు గారగు సర్ మల్కం హాయిలీగారు యిట్లు చెప్పిరి:-

ఈ కా స న నో ల్లం ఘనమును ఆణచి నే యు టకు మేట్టు మేట్టు స్వామ్య సభాధికారములు చూపించబడు ను. ఇట్టి స్వామ్య సభాధికారములు చాలవని తోచినప్పుడు, మూలన కాసనాధికారములు తయారు చేయబడును.

మల్కం హాయిలీగారికి యిదిగూడ చాలలేదు. హాయి లీ గారింకను ఆనేకప్రావీరులై యిట్లు చెప్పిరి- "బ్రిటిష్ పభు త్వమువారికి తరచుగా ఆరోపింపబడుచుండిన రాక్షస స్వభావ మునకూడ ఋజువుచేయవలసినదైనయొడ అసంగతముగానుండ బాలదని నా నమ్మకము."

పట్టి త్యాగము చేయవలసి యున్నతో కాసన ధికార్లు సరిగా లెక్కజేసికొని యున్నారని నానమ్మకము.

ప్రభుత్వమువారు తమయొక్క విజ్ఞాన సుఖమును స్వభావ మును ప్రదర్శించి నప్పటికిని అట్టి నిజరూప సందర్శనములు భారతదేశమునకు క్రొత్తవంతలు కాజాలవు. మన ప్రభుత్వము వారి దురాగ్రహము మన మ్హిద ప్రయా గింప బడినప్పటికిని, ఆ దురాగ్రహము వ్యర్థముగా న్యాయమై అంతరించిపోవునట్లుగా మన సత్యాగ్ర హోద్యమము తగిన రూపమును ధరించునుగాక!

ప్రతీకార విరహిత పద్ధతి మన మవలంబించుటవల్ల క తిగిడి పంపించిన మెప్పుమను అట్టిదే. (ప్రీ. ప్రె.)

వైజామునైల్వే సమ్మెకట్టు

సమ్మెదారులను అరెస్టుజేయుట

గుమాస్థాలుగూడ సమ్మెకట్టు నిశ్చయించుట

సికిందరాబాదు, మార్చి 6:-వైల్వే ఏజంటుగారికి కార్మిక సంఘాద్యక్షుడు కతుల్లాఖానుగారు నిన్నున దర్శించిరి. కార్మికలవరతులకు ఏజంటు అంగీకరింపలేదు. సమ్మెకట్టుకు అన్వాయమునీ. నేడు సికిందరాబాదు ప్రేమనలో 60 మంది పోర్తరులు సమ్మెకట్టులో చేరిరి. సహధానము కుదురకపోయిన వో తాముగూడ కార్మికసంఘమువారి సూచనప్రకారము అనుసరించుటకు గుమాస్థాలు సభజేసి నిశ్చయించిరి. (అ. ప్రె.)

వాతావరణస్థితి

1930 సం॥ మార్చి నెల 7 వ తేది శుక్రవారము

ముఖ్యజిల్లాలు	గత 24 గంటలలో అత్యధిక వర్షము	గత 24 గంటలలో అత్యల్ప వర్షము	గత 24 గంటలలో వర్షము	జనవరి 1-న వర్షముండి వర్షము	సాధారణవర్షముX సంవత్సరమునకు మిగిలినది
గోపాలపూర్	65	67	...	8.8	+ 2.8
విశాఖపట్టణము	84	72	...	1.7	+ 0.4
కాకినాడ	94	72	...	0.1	- 0.6
దువ్వెలపట్టణము	90	72	...	0.8	- 0.3
కర్నూలు	103	67	...	0.1	- 0.3
బళ్లారి	99	69	...	0	- 0.8
అనంతపూర్	...	...	...	0.1	- 0.7
కడప	102	75	...	0.4	- 0.2
కెల్లూరు	95	72	...	0.7	- 1.1
మద్రాసు	92	78	...	8.7	+ 2.0
కడపూరు	89	78	...	17.4	+ 14.9
కెల్లూరు	97	70	...	2.2	+ 3.3
నీలము	101	72	...	0.9	+ 0.4
కొయంబట్టూరు	98	67	...	0.8	- 0.6
తిరుచనాపల్లి	99	74	...	2.1	+ 0.8
నాగపట్టణము	86	75	...	17.5	+ 15.2
సెఘుర	98	74	...	3.0	+ 2.0
హిందావ్	88	75	...	4.4	+ 1.5
హిలంకోట	...	...	...	5.4	+ 3.0
తిరువేండ్రము	88	76	...	0.8	- 0.6
కొచ్చిక్	86	78	...	1.1	- 0.5
కాలికట్టు	91	75	...	0.2	- 0.5
చంగులూరు	88	75	...	0.1	0
కొంగులూరు	93	66	...	1.4	+ 0.9
మిర్కార	86	61	...	0.1	- 0.3
కొడెకనాథ్	70	51	...	3.9	- 0.5
గామోర్	75	51	...	5.8	

సర్కారులు:-మచిలీపట్నములో పొగమంచుకరిగెను. కాకినాడలో పగటివేడిమి 4 డిగ్రీలు తక్కువ. రాత్రివేడిమి గోపాలపురంలో 4 డిగ్రీలు తక్కువ.

డక్క.క:-ఆకలిము నిర్మలముగనన్నది. కర్నూలులో ఎండ 108 డిగ్రీలు కావెను. ఇవల రాత్రివేడిమి 67 డిగ్రీలు.

కర్నాటకము:-ముమ్మగానన్నది. శివోన్మస్తితి మామూలుగనన్నది.

ఎ. ఎ. నారాయణయ్యర్లు, పూయ వాతావరణాన్వేషకుడు

LONG HERALDED PICTURE (silent version) EPIC SCREEN DRAMA OF NEW YORK NIGHT LIFE.

Coming to DURGA KALAMANDIRAM, BEZWADA.

ON THE 17TH MARCH 1930.

It took years and cost untold millions to build Broadway, New York, as the pleasure highway of all the world. To reproduce two block of Broadway in motion pictureform cost Universal proportionately, just as much; to be exact, \$ 1,500,000, for 3 months, and the result was "Broadway" out Broadwayed Broadway.

The lights of the great Whiteway are famous all over the earth—but, yet, the myriad lights and brilliancy of the real Broadway are like a candle compared to the illumination used on the "Broadway" set. There were 4,000,000 watts in the night club alone, enough to supply an entire city of 100,000 population.

Life flows swiftly onward in the Canyons of Broadway. Whirlpools of pleasure, back eddying into swirls of sorrow; cascades of gaiety, sometimes falling in broken torrents upon the rocks below.

An atmosphere as distinctive, as impossible of duplication, as it is fascinating, a world ablaze with a brilliancy supremely its own:—Here, the Candle burns constantly at both ends—burns, and is never consumed. Broadway at its best is the brilliancy of its night life—its myriad pleasure palaces which combined, form the world's most colourful primrose path. And "Broadway", produced by Carl Laemmle, has brought in all the colour and fascination which so essentially belong to Broadway alone.

The greatest Melo drama, the New York stage has ever known, made into a gigantic picture that plunges you deep into the heart of New York's mad night life. It gives you daring glimpses into the lives of men and women you wouldn't believe existed! It gives you dramatic dynamite that fairly explodes from the screen! It transports you to a new world—a world where glittering gaiety runs riot and sudden tragedy stalks—Love—hate—laughter—tears—hope—despair—courage—fear—gaiety—gloom—passion—shame—mirth—madness—seething, boiling, exploding drama. Perhaps a sufficient rejoinder to "Mother India".

It simply held New York itself, breathless for almost two years. Can it not hold Bezwada breathless for 3 days?—This most amazing picture that ever played this Bezwada town!!!

భారతశాసనసభ

అధికారకార్యక్రమముపై చర్చ

స్పెషల్ మారియేజ్ నవరణబిల్లును స్విక్ గారు

ఉపసంహరించుకొనుట

(అసోసియేటెడ్ ప్రెస్)

ఢిల్లీ, మార్చి 6:— ఈరోజు భారతశాసనసభ 50 నిమిషముల పర్యంతము ప్రజాసభ చర్చించి అధికారబిల్లులను చర్చించెను. ప్రశ్నోత్తరము లేమియు లేకుండెను.

ఇండియన్ కంపెనీల సవరణబిల్లుపై సెలెక్షన్ కమిటీ వారి నివేదికను సర్ జార్జి రెయినీగారు సభవారికి నివేదించిరి.

ఎన్నికలు.

సాండింగ్ డ్రైవర్లనుగూర్చి 14 ను సభ్యులను ఎన్నుకొనవలెనని సర్ జార్జి వచ్చుగాన ప్రతిపాదించిరి. సభవారంగీకరించిరి. రోడ్ల స్టాండింగుకు టీ 6 ను సభ్యుల సన్నాహనలెనని సర్. బి. యస్. మైతాగారు ప్రతిపాదించగా సభవారంగీకరించిరి. ఈ ఎన్నికలు రెండును వచ్చేవారము జరుగును. తరువాత 8 మంది సభ్యులను సభవారెన్నుకొనిరి. అందులో 6 ను రి. సెంట్రల్ అడ్మినిస్ట్రేటివ్ కమిషన్ నియమింతురు.

ఇండియన్ టారిఫ్ ఆక్టు నవరణబిల్లు

తరువాత ఇండియన్ టారిఫ్ ఆక్టు సవరణబిల్లును చర్చించవలసినదని సర్ జార్జి రెయినీగారు ప్రతిపాదించుచు సెలెక్షన్ కమిటీవారు రెండు మార్పులను చేసిరి చెప్పిరి. సభవారు బిల్లును చర్చించి ఆమోదించిరి.

పరిశ్రమల సంరక్షక బిల్లు

తరువాత పరిశ్రమల సంరక్షకబిల్లును చర్చించవలసినదని సర్ జార్జి రెయినీగారు కోరిరి. బిల్లు 1930 జూలై 1 వ తారీఖున అమలులోనికి రావలెనని బి. డ్రాసుగారు సవరణ సుపాదించిరి. కాని ఆమోదింపజేసిన వారమురోజులకే బిల్లు అమలులోనికి వచ్చునని ప్రభుత్వపక్షమువారు చెప్పిరి. సవరణ నిరాకరింపబడెను. బిల్లు ఆమోదింపబడెను.

ఇండియన్ పేటెంట్స్ డిస్టెన్సు బిల్లు

తరువాత పేట్ కాన్సిల్ సభవారు ఆమోదించిన రీతిని ఇండియన్ పేటెంట్స్, డిస్టెన్సు బిల్లును సభవారిచే ఆమోదింపబడెను.

స్పెషల్ మారియేజ్ నవరణబిల్లు

పేట్ కాన్సిల్ సభవారు ఆమోదించిన స్పెషల్ మారియేజ్ ఆక్టును సభవారు విచారించి ఆమోదింపవలెనని హోండ్ డిపార్టుమెంటు జాయంటు కార్యదర్శియగు స్విక్ గారు ప్రతిపాదించిరి. ఇట్లుచేయుచు 1872 సంవత్సరపు స్పెషల్ మారియేజ్ ఆక్టులోని రెండవసెక్షన్ ను వివాహములు జరుపవలసిన మరతులను నియమించుచున్నదని వారుచెప్పిరి. భార్యాభర్తలలో నెవరైనను 21 సంవత్సరములకు లోబడియున్నయెడల వారు తండ్రియొక్క

క్కాని సంరక్షక కర్తయొక్కాని అనుమతిబడని వివాహము చేసికొనవలయునని ఒకమరతుగలదు. వాగ్దానపత్రములో భార్యాభర్తలలో నెవరైనను తమ యీదడుగు చెప్పవలెనని మర తెచ్చుటవలెదు. కావున ఈమరతును వివాహముల రిజిస్ట్రారు అమలుపరుచుటకు పిలువెన్నుది. వివాహము చేసికొన డలయవారు ఈ సంగతులనుగూడ తెలుపవలెనని యిటీవల కలకత్తా హైకోర్టువారు తీర్పుచెప్పిరి. పార్టీ లెవ్వరో తెలిసికొనుటకును, సాక్షులను గురించి తెలిసికొనుటకును, పత్రములలో మాన్యు శేముటకును ఈబిల్లు పనికివచ్చునని స్విక్ గారు చెప్పిరి.

గౌరవగారి ప్రతిఘటన

ప్రతిపాదనమును ప్రతిఘటించుచు న్యూఢిల్లీలోపరమాయిష్టమైనదనియు, మెజారిటీవచ్చు యీదకు 18 గా నిర్ణయముంపబడినదియు, ఈబిల్లు చట్టమైనయెడల తండ్రిలేనివారికిని, సురక్షకర్త లేనివారికిని వచ్చుదాయక మనియు సర్ హారిసింగ్ గారుచెప్పిరి.

హోంమెంబరు

చట్టమును అమలు పరుచుటకుందలి కష్టమును నివారించుట మాత్రమే బిల్లుయొక్క ఉద్దేశ్యమని హోంమెంబరుగారు చెప్పిరి.

జయకర్

జయకర్ గారు సర్ హారిసింగ్ గౌరవగారిని సమర్థించుచు ముందు ఆమలులోనికి వచ్చుచట్టముయిదివరకుకంటె పావు విరుద్ధములను కష్టములను తెచ్చిపెట్టునని చెప్పిరి. 1872 సంవత్సరము లగాయకు దేశము చాల అభివృద్ధిచొందెనది. అప్పుడు 21 గా నిర్ణయింపబడిన యీదకును 19 గా మార్పుజాలక పోయినవో ఆ చట్టమును కడలించుకుండ నుండుటయే కర్తవ్యమని వారుచెప్పిరి.

లా మెంబరు

తాను బిల్లునుగూర్చి బాగుగా విచారించలేదని లామెంబరు చెప్పిరి. సర్ హారిసింగ్ గౌరవగారు చేసిన విమర్శ సత్యమైనదేయనియు, పరస్పర విరుద్ధములను, అస్పష్ట వచనములను లేకుండ నుండిననే మంచి చట్టమనియు వారు చెప్పిరి.

ఉపసంహరము

లా మెంబరు ఈ విషయములను చెప్పిన మీదట స్విక్ గారు బిల్లు నుపసంహరించుకొనిరి.

చరసాల నవరణచట్టము

తరువాత స్విక్ గారు పేట్ కాన్సిల్ సభవారు ఆమోదించిన చరసాల సవరణచట్టమును విచారించి ఆమోదింపవలెనని ప్రతిపాదించెను. ప్రతిపాదన సభవారిచే నామోదింపబడెను.

తరువాత పేట్ కాన్సిల్ సభవారు ఆమోదించినట్లు సభవారు కొన్ని చట్టములను సవరించిరి. కొన్నిటిని రద్దుచేసిరి.

తరువాత శాసనసభ శేఖ పుక్రవారముజరిగె ఆపుచేయబడెను.

శాసనసభా భావికార్యక్రమము

(ప్రెస్ తెలి)

ఢిల్లీ, మార్చి 6:— సేషనల్ బిల్లు పార్టీ పక్షమున శ్రీయుత శేఖరగారు శేఖ కార్యవిధానమువారి గ్రాంటులో కోతను ప్రతిపాదించెను. కార్యవిధానమువారి బాధ్యతారాహిత్యమునుగూర్చి ఆవాదు ఛర్చజరుగును. శనివారమునాడు అట్లుగా మాట్లాడి చౌదరీ గారు ఇండి పెండెంటు పార్టీ పక్షమున సేషన్ గ్రాంటులో కోతను ప్రతిపాదించి, ప్రభుత్వమువారి నైకవ్యయనాత్రయలను ఖండించెను. సోమవారము ఉదయము నూతన ఆసెంబ్లీ స్వరాజ్యపార్టీ పక్షమున ఉత్పగ్రాంటులో కోతను ప్రతిపాదించెను. సోమవారముసాయంత్రము ప్రభుత్వమువారి ఖర్చులను తగ్గించుటకుగాను ఒక సంఘమును ఏర్పాపాలెనని విరోధీయులపక్షమున పైట్సుగారు కోతతీర్మానమును ప్రతిపాదించురు. నం. శవారము ఉదయము నైపును కేంద్రసంఘమునుగూర్చి (కేంద్రనాయకు సంఘము) సెంట్రలు మన్లిష్ పార్టీ పక్షమున మనవాజ్ గారు కోతతీర్మానమును ప్రతిపాదించురు. మంగళవారము మిగిలిన కాలములో యే పార్టీలోను చేరనివారి కోతతీర్మానములనుగూర్చి చర్చ జరుగును! బుధవారమునాడు కష్టమును కాఖును గూర్చిన గ్రాంటులపై చర్చ జరుగును. బుధవారము సాయంత్రము మామూలుమాదిరిగా చర్చ ఆంతము చేయబడును.

* * * *

సా నవాజ్ గారి విందు

ఢిల్లీ, మార్చి 5:—నిన్న సా నవాజ్ గారును, వారిసలియు తమ స్వంత భవనమునందు శాసన సభ్యులకు విందు చేసిరి. భారత సర్వసేనానియగు సర్ విలియమ్ బర్నెట్ గారును, సర్ మహమ్మద్ హబిబుల్లా, సర్ జేమ్సు క్రెయిర్, పండిత మదనమోహన మాలవ్యా, సర్ ఫురూక్ థ్రువదానుతాహార్ దాస్, బీర్లా, సర్ మహమ్మద్ సాఫీ, జిన్నా సర్ వీ.పి. పాత్రోగారును ఉండిరి. విందు దివ్యముగా జరిగెను.

మహాత్ముని శాసనోల్లంఘనము

మోకతాలిగారికి నచ్చలేదు

బొంబాయి, మార్చి 7:— గాంధీగారి శాసనోల్లంఘనోద్యమమును తీవ్రముగ ఖండించుచు మాలావా మోకతాలిగారు మహమ్మదీయుల సభలో నుపన్యసించిరి. గాంధీగారి చర్య అనుచితమనియు, ప్రజలలో రక్తపాతము సంభవించుననియు వారనిరి. ఈ ప్రమాదమునుండి ప్రజలను దేశభక్తులగు పెద్దలు రక్షింపవలెననిరి. (ఆ. ప్రె.)

స్వరాజ్యపక్షము విందులబహిష్కారము

లక్నో, మార్చి 6:— కలకత్తా కాంగ్రెసు తీర్మానానుసారము లక్నో పురపాలక సంఘమునందలి స్వరాజ్యపక్ష సభ్యులు గవర్నరుగారు తమస్వగృహమున గావించిన విందుకు బహిష్కరించిరి.

దేశీయవార్తలు

అనందబహద్ర పత్రిక సంపాదకునిపై గల రాజద్రోహపుణ్యము వాదము పూర్తియైనది. తీర్పు సోమవారమునా జ్ఞాపంగబడును.

రంగూను జడ్జి

ఎస్. ఎక్. నేను అను బాంధ్యునిపై నన్ను వానిని రంగూను హైకోర్టుజడ్జి న్యాయాధికారి పోనే నిశ్చయించిరి.

పండిత నీలకంఠదాసుగారి ఎన్నిక

కలకత్తా, మార్చి 6:—పండిత నీలకంఠదాసుగారు ఎస్సం స్థానభ్యుత్తర 728 టీన్లు ఆధికము వచ్చుటచే యెన్నుకొనబడిరి. (ఫ్రీ ప్రెస్)

కలకత్తా కార్యకేవలము ఆర్థికసంఘమునాడు ప్రధాన కార్యనిర్వాహకాధ్యక్షునిగా డి. సి. ముఖర్జీగారిని రూ. 2500 వేతనముపై యొక సంవత్సరములపాటు ఉద్యోగము సం దించుటకు నిశ్చయించిరి. (అ. ప్రెస్)

బీహారు ముద్రాపై అభిశంసన తీర్మానము

పాట్నా 6:—స్థానికస్వపరిపాలన మంత్రి అనుసరించు చున్న విధానము చర్చించుటకై బడ్జెటులో రూ. 100 కోతను చేపడి ప్రసాదు సిన్హాగారు కానసభలో ప్రతిపాదించునన్నారు.

టిటూరు మిల్లులలో తిరిగినమ్మె

కలకత్తా, మార్చి 6:—టిటూరు మిల్లులలో గతపర్యా యమునమ్మె పరిమితిరేపింపబడి మరతులు అనుబంధమునందు పనివాండ్రందరూ డా|| మి. ప్రభాకర్ దాసుగారు ప్రకారము విని తిరిగి పనుకట్టిరి.

భారతహిందీ సాహిత్య సమ్మేళనము

గోరక్షపురం, మార్చి 6:—హిందీసాహిత్య సమ్మే లనము కేసు 2-30 గం. తిరిగి సమావేశమయ్యెను. వచ్చే సమావేశము కలకత్తాలో జరుపుటకు నిశ్చయించిరి. సంయుక్త రాష్ట్రములు బీహారు మధ్యరాష్ట్రములు రాజపుత్రానాగ్రామ ములలోనుండి పోయిన సాహిత్య గ్రంథములను బాగ్రతపెట్టు టకు యేర్పాటుచేయుట కొక సంఘమేర్పడెను. పాఠశాలలో ఇంగ్లీషుతప్ప తక్కిన విద్యలన్నియు హిందీలో బోధించవలెనని విధానము తీర్మానించిరి. (ఫ్రీ ప్రెస్)

బంధబిల్లా సత్యాగ్రహాద్యము

గ్రామస్తుల పట్టుదల తగ్గలేదు

జరిమానాలు చెల్లించరు

జెన్నాన, మార్చి 7:—బంధబిల్లాపన్నుల నిరాకరణోద్య మము కొనసాగుచున్నది. గ్రామస్తులు అరెస్టులకుగాని జరిమా నాలకుగాని ఇప్పులకుగాని వెనుచులేరు.

రామనాథరాయుగారు ఉద్యమనాయకులు, రూ. 60 జరిమానా విధించబడిరి. లేదా నెలదినములు జైలు విధించిరి. వారు జైలునుండినుట్లుకు నిశ్చయించిరి.

ఒకమహమ్మదీయ స్త్రీ తనగోవును జప్తుచేయవచ్చిన సర్కిలు ఇవచ్చెత్తునని చీపురుతో త్రోసివేసినందున రూ. 10 జరిమానా విధించబడెను. (ఫ్రీ ప్రెస్)

జి. ఐ. పి. రెవ్యూసమీక్షలు

విరమించుటనుగూర్చి పనివాండ్లు ఆలోచించుట బొంబాయి, మార్చి 6:—జి. ఐ. పి. రెవ్యూ సమీక్షలు ప్రైవేటు కమిటీవారు సభిజేసి సర్ జార్జి రిస్గారు ఒప్పాన జబా బునుగూర్చి నిర్ణయించిరి. పనివాండ్రు తిరిగి తేర్పుకొనుటకుగల మరతులలో కొన్ని లోపములన్నందున సానికాధికారులు సమీక్షింపవలసిని కఠినతలకు పాటుచేయుట కవకాశము గల దని కొందరిని ఏజంటుగాని రైల్వే బోర్డు వారు గాని పనివాండ్రు తిరిగి చేర్పుకొందు మని నిశ్చయముగ గ్రహించునందున సమీక్షలు యొకప్పుడు ముగియలేదని సభివారు ప్రకటించిరి.

జితేంద్రులారు బెనర్జీగారి జామీను విడుదల

కానసభలో ఉపన్యసింతులకు అనుమతించుట

కలకత్తా, మార్చి 6:—ప్రాధేను జితేంద్రులారు బెనర్జీ గారు రాజద్రోహము చేరముపై ఆరునెలలు జైలుశిక్ష విధింప బడెను. వీరికి హైకోర్టువారు కొన్ని మరతులపై జామీను విడు దల గావించిరి. మరతులలో కానసభకుండు ఉపన్యసింపరా దన్న దొకటి కేసు న్యాయాధికారుల మిల్లికుగాడ్లు ఆమరకును తొలగించిరి. కానసభలో పిరుపన్యసింపరా దని కానీదినవో ఆతను ప్రతినిధిగనుండు నియోజకవర్గమునకు బడ్జెటుపర్యాయున తమ ఆభిప్రాయమును తెలిపెడి అవకాశము పోవును. కావున ఆట్లు కానీపరాదనిరి.

విజయోత్సవ సందర్భమున ఒక పడవలో విప్లవద్యజ ములు ఎగురవేసే రాజద్రోహపు పాటలవాడిని జైలునుండి మేజిస్ట్రేటుచే కఠినపరిచిన శిక్షాకారకదస్తు మరయ్యర్లు అపీ లను న్యాయమూర్తు లంగీకరించి జామీనుపై విడుదలచేసిరి. (ఫ్రీ ప్రెస్)

బొంబాయి రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘము

కానసభలో ప్రసంగము నామోదించుట

బొంబాయి, మార్చి 7:—రాష్ట్రకాంగ్రెసు సంఘము వారు మహాత్మాగాంధీగారు ప్రారంభించిన కానసభలో ప్రసంగ మును ఆమోదించుచు తీర్మానించిరి. ఈసంఘమువారు ఉ ద్యమమునందు శ్రీధర పాల్గొనుటకుగూడ నిశ్చయించిరి. ఉపస్థ పత్యాగ్రహమును జరుపుటకు యే ప్రాంతము లనుకూలముగనుండు నో నిర్ణయించుటకు, జిల్లాసంఘములకు సహాయమునంది ఉ ద్యమము ప్రచారముచేయుటకు ఉపసంఘమును యేర్పాటుచే సిరి. బొంబాయి రాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘములో మహాత్మాగాంధీ తమ వహించినవారందరూ వాలంటీరులుగ చేరి కానసభలో ప్రసంగ మునందు పాల్గొనవలెనని కోరుచు తీర్మానించిరి. (ఫ్రీ ప్రెస్)

వైస్రాయి సంఘసభ్యుల జీతము తగ్గించుట

ఎసంబ్లిలో కేల్కార్లుగారి ప్రతిపాదన

డెల్లీ, మార్చి 7:—కేల్కర్లుగారు గాంధీమహాత్ముని లేఖ పై ప్రాయశ్చిత్తులతో వాటు అసెంబ్లీలో బాతీయపక్షము వారు ప్రభుత్వ కార్యనిర్వాహకవర్గమువారు నిర్ణయముగ నున్నందున బడ్జెటు కోత ప్రతిపాదించుట గూడ కేజే జరుగ నుండెను. కావున అసెంబ్లీలో చాల ఆందోళనగ నుండెను.

ఎక్. సి. కేల్కర్లుగారు ఎన్నికైనట్టి కాంగ్రెసుసభ్యుల వే త న ము లు ఒ క రూ పా యి కి తగ్గించవలెనని ప్రతిపాదించిరి.

అధ్యక్షులు:—ఆఫీసు వా రేమిచేయగలరు.

కేల్కర్:—వారియిష్టము (సభ్యు) వారెందుకు కాన సభకు లక్ష్యము చేయకపోవెను.

గాంధీగారి పడకొండుమరతులు సమగ్రముగ లేవు. గాని విపులముగనున్నవియు గాంధీగారు తెలిపినట్లు వాటి నంగీక రించినవో ప్రభుత్వపక్షి మరెన్నెంచుచున్నదియు కేల్కర్లు గారు జెప్పిరి. (అ. ప్రెస్)

నరసాపురం (స్వకీయవిలేఖరి)

రైలుగోలును లాగిన కేసులు

నరసాపురం, మార్చి 6:—కొత్తూరు సబుమేజిస్ట్రేటు కోర్టులో రెయిల్వేవారు చాగల్లు ఆశ్రమనివాసులకు శ్రేయత మారంపూర్తి శ్రమిరివాపుగారిపైన ఆశ్రమముగా గోలునులాగి వారిని తెచ్చిన న్యాయకేసులు నిన్నుటిదినము కొత్తూరులో విచారణమిత్తము రాగా కొత్తూరు బాండ్లదారుగారు శ్రీ యుత చాగటి సోమసుందరంగారు మద్రాసుతరపున వాదించుచు ఫిర్యాదీలు అయినగాడ్లు లాప్రకారము తమ యేజెంటు గారిద్దరుండి ఆధికారమును పొందియుండలేదని నడిపిరి. అందు పైని రైల్వేపానికూర్చువారు తమకీవిషయమై సజాయిషీ చేర్చుకొనుటకు కొంతవత్సరపు కాలమైనది కోర్టుగా మేజిస్ట్రేటు గారు యాకేసులను యీనెల 19-వ తేదీకి వాయిదావేసిరి.

స్థానికవార్తలు

రాకపోకలు:—గా|| ఏ. రామస్వామిమొదలగు గారు నేటిఉదయమున డిల్లీకి వెళ్లిరి. 40 ఫెర్లెస్ బార్బర్ గారు గన్నరాత్రి క్యాల్కొట్టునకు వెళ్లిరి.

ఆవడి ఆరోగ్య ఆశ్రమము

ఆవడి ఆరోగ్య ఆశ్రమమునకుగాను నూజిమిథులూకా బోర్డువారు మంజూరుచేసిన విరాళమును డా. ఏ. లక్ష్మీపతి గారు వందనముతో అంగీకరించుచున్నారు.

డా|| పట్టాభి సీతారామయ్యగారి ఉపన్యాస ము-యువజన సమితివారి యాజమాన్యమున శ్రేష్ఠ శనివారం సాయంకాలము 6 గంటలకు తిరుకల్లెక్కేటి సమగ్ర తీరమున మహాత్ముని సందేశమును గూర్చి డా|| పట్టాభి సీతారామయ్య గారు ఉపన్యసించెదరు.

విశ్వవిద్యాలయ ఉపన్యాసము

చెట్లబాడ్యములు ముఖ్యముగా కాఫీచెట్లబాడ్యముల విష యముగూర్చి మేరీరాణీ కళాశాల బాలనీప్రాధేనరు ఎస్.సి. కే. కాసబ్బాబి, ఏ. గారు నిన్న 6వ తేదీని నొసగవలసియుండిన ఉపన్యాసము నిన్న జరుగక వాయిదావేయబడి మరల నేడు 7వ తేదీని సాయంకాలము 5 గంటలకు శ్రేష్ఠ 8వ తేదీని ఉద యము 10 గంటలకు పై ఉపన్యాసములు మిస్ కాసబ్బాబి గారి సనటుల మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయ రిజిస్ట్రార్లుగారు ప్రకటించుచున్నారు.

సెనేటు భవనముందు స్త్రీలసభ:—మహిళా సమావేశవిశేష సందర్భమున శ్రేష్ఠసాయంకాలము 4-45గం. సెనేటు భవనముందు జరుగబోవు స్త్రీలసభకు సగరమందలి స్త్రీ లెల్లరు రాప్రాధికలు. ఈసభయందుపన్యాసములు బొంబాయి లో యిటీవల జరిగిన విద్యావిషయక మైసట్టియు సాంఘికసం స్కరణకు సంబంధించినవియును ఆగు అభిభవారత మహిళా సమావేశ కార్యక్రమముగూర్చి ఉపన్యసించెదరు. అధ్యక్షురాలు- కజినప్పతిగారు. ఉపన్యాసములు అస్పాస్వామిసతి నల్లన త్తుక న్యయం, ఏ. టి. జోషివ్యక్తి, యస్. సి. దినరాజదాసాసతి బాటికన్యయం, ఏ. లక్ష్మీపతిసతి; రహుట్టున్సిస్సా వేగంగాడ్లు. బెరీకన్య రివీర్ సతి, డా|| పాన్రీగాడ్లు యీసభ యందు తమతమసందేశముల నొసగెదరు.

అసెంబ్లీ ఎన్నిక

శ్రీ పి. టి. కుమారస్వామిచెట్టిగారి ఎన్నుకొనబడుట

భిల్లి అసంబ్లిసభకు మహిళా ప్రతినిధిగ రా. బి. పి. టి. కుమారస్వామిచెట్టిగారు ఎన్నుకొనబడినట్లు నేడు రిటర్నింగు ఆఫీసరుగారిచే ప్రకటించబడెను. శ్రీ కుమారస్వామి చెట్టి గారికి 2357 వోట్లున్న, ప్రత్యర్థియును ఎన్నికయందోడి నని. శివప్రకాశముదలియారు గారికి 1761 వోట్లున్న లెక్కింప బడెను. 133వోట్లు మాత్రము గడ్డు అయెను.

సాంబమూర్తిగారి విడుదల

(స్వకీయవిలేఖరి)

బల్లారి, మార్చి 7:—నేటి మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు సాంబమూర్తిగారు బల్లారిలో చేర సాలనుండి విడుదల చేయబడినారు. సాతకాల మునుండియు జనులు గుంపులు గుంపులుగా వారి సందర్శనార్థము జెములువద్ద వేచియుండిరి. ప్రజ లభి కోత్సాహముతో నన్నారు. ఊరేగింపు ఉత్సవము ఏర్పాటు చేయబడినది. సాయంకాలము కాంగ్రెసు కార్యాలయమునుండి ఊరేగింపు బయలుదేరి క్వీన్స్ చౌవ్చీయెదుట నన్న మైదానమువరకును ఊరే గింపు నడచును. మైదానమువద్ద బహిరంగసభలో సాంబమూర్తిగారు ఉపన్యసించెదరు. (తంతివార్త)

చెన్నపురి బజారు ధరలు

1930 సం॥ మార్చి నెల 7-వ తేది శుక్రవారము

1. ధాన్యములు

రెయ్యిములపన్నాలు

కుసుమ తెనాలి	,, వ 45 కలవి రు	12 8 0	13 4 0
నల్లారి	,, డిల్ 42	13 8 0	14 0 0
ఫిల్లి	,, డిల్ 46	16 0 0	17 0 0
రాగులు	రా. 164 బస్తా 1-8	8 0 0	8 12 0
శుభ్యలు	,,	19 0 0	20 0 0

2. ధాన్యము పప్పులు

కందులు బస్తా 1-8 ర 208	,,	12 12 0	14 0 0
నెలకలు	,, డిల్	16 0 0	17 0 0
పెసలు	,, డిల్	14 0 0	16 0 0
మినములు	,, డిల్	17 8 0	18 0 0
ఉలపలు	,, 195	7 4 0	8 0 0

3. నూనెపప్పులు

శుభ్యలూనా కా 1-8	,,	110 0 0	118 0 0
నెయ్యి మ 1-8	,,	14 0 0	19 0 0
శేరు నెలకపప్పు కా 1-8	,,	40 0 0	41 0 0
శేరు నెలకపప్పు గానుక కా 1-8	రు.95 మినకానుక 98		
అనుదము కా 1-8		96 0 0	100 0 0

4. చిల్లరపప్పులు

చాయపసుపు కా 1-8		100 0 0	108 0 0
కూరపసుపు	,,	60 0 0	65 0 0
మిరపకాయలు (గుంటూరు) కా 1-8		98 0 0	108 0 0
ధనియాలు	,, కా 1-8	28 0 0	38 4 0
గుంటూరుపొయకట్టు నీలియంగు ముఖం 1-8 రు 40 45			
కల్లము కా 1-8	రు 28 0 0	49 0 0	
అప్పారావు కా 1-8	,, 26 0 0	26 8 0	
చింతపండు కా 1-8	,, 28 0 0	38 0 0	

5. ఇనుము

వట్టారకం కా 1-8	,, 80 0 0	81 0 0	
చురం	,, 24 0 0	80 0 0	
రవుండు	,, 24 0 0	80 0 0	

6. నూలు

నం 20 తెన్ని సింహాయూ రె	రు 7 12 0		
నం 5 ,, కురారి	,, 4 9 0		
నం 24 ,, లాటి	,, 5 10 0		
నం 40 బాబ్బురు 10 పా	,, 9 8 0		
నం 20 1/2 రెట్టతడి	,, 6 4 0		
నం 40 రాణి	,, 8 7 0		
నం 4 తెన్ని మసీదు	,, 4 8 0		
44 నాంకో	,, 4 15 0		

7. లోహములు

వండి 100 కులం 1-8	రు 54 4 0	56 4 0	
బాకారు కులం 1-8	,, 21 18 0	22 0 0	
నవరస 1-8		18 12 6	
ఇత్తడి కా 1-8	,, 241 0 0	248 0 0	
రాగి కా 1-8	,, 328 0 0	330 0 0	

8. రంగులు

అరిమేలు స్వెట్టరులందు అరిజరయం సింహాయూర్			
పిపా 1-8 గ్రీలు 200	,, 7 0 0		
,, నీలిరంగు 1 రు	10 0		
,, 14 రకులు	1 10 6		
,, 28 రకులు	1 9 0		
,, 56 రకులు	1 8 6		
,, 1 అంగర	1 8 0		
రంగులు పొత్తుపాకా వోలేట్ అనసా (బిల్కి-రెడ్డు)	3 4 0		
కాంగో 8 2	1 0 0		
పిర 4	2 0		

ఆశ్చర్యము నీమేలుకే

పట్టువంటి మజిల్లిను

ఈకాలమే ఆంధ్రదేశమునకు అన్ని కాలములలోను వాడుదురు. దొరల కెంతో ప్రీతికరమైనది. అందముగ దోర్గాలు, దట్టముగ నేత, యెక్కువైన వ్యవసాయముగలిగి స్త్రీలకు చీరలు, పురుషులకు కమీజులు, భారతీయులకును వసు రకంవారిగా మాపరిశ్రమలయలలో తయారుచేయించి అన్ని దేశములకు అమ్మి యెన్నో యోగ్యతాపత్రములు బడసియున్నాము. స్త్రీలకు మధుగులెందు చీరలయల పురుషులకు నాజుగుగావుండునట్లు మిక్కిలి తక్కువధరలకు కొద్దికోజులుమాత్రమే అంపనెందితిమి. ఈసమయము పోగొట్టుకొనకుడు. అక్కరలేనివో డబ్బు వాపసిస్తుము. 45 అంగుళముల వెడల్పు 12 గజముల తాను గల పెట్టెగాని రెండు 12 మూర చీరల పెట్టెగాని రూ. 7-8-0 లు, 5 పట్టుకమీజుల పెట్టె రూ. 10-0-0. పొస్తేతీ వేరు. వజిలీను కమీజులు 6 పెట్టి రూ. 9. 1930-వ సం॥ డైరీక్యాలంధరు 8 అకౌలు.

4

గుప్తా అందు కో, చికాకోల్ సిటీ, గంజాంజిల్లా.

651.

రసాయన చాయశాల

మేలైన గట్టి చాయనూలు వ్యాపారం, తూర్పువాకిలి, మధుర.

గట్టిచాయ నూతన రంగునూలు రకములు తయారుచేయడముతో "ఇండియాలో" నెల్లను మొదటివా రని మిక్కిలి ప్రఖ్యాతి చెందినవారు.

అన్ని రకములలోను పక్కారంగులు సలీసుగా చిక్కును.

ఒకపర్యాయము మా రకములను ఉపయోగించినవారు, మా రంగునూలు వినా, మరియితర రకములను ముట్టరు.

130

శాంపిల్ ఆర్డర్ వ్రాయించేది.

ఏషియను ఇన్నూరెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

బొంబాయి
1910 సం॥లో స్థాపితము.

ఆంధ్రదేశమున, ప్రతిజిల్లాలోను, పట్టణములోను, సమర్థులగు ఏజెంట్లు కావలసియున్నారు. పని గ్యారంటీ చేయువారికి మంచి కమీషను లేక జీతము లివ్వబడును—1928-వ సంవత్సరాంతమున పాలసీదారులకు రు. 1000 లకు రు. 36 లు లాభం పంచిపెట్టబడినది.

న ర. మలకవిజెంటు నే యుడు.

మేనేజరు—బ్రాంచి గుంటూరు లేక విజయనగరం.

గాంధీమహాత్ముడు అంత్య

లేఖను ప్రకటించుట

రాజప్రతినిధికి రెయినాట్టుగారిద్వారా మహాత్ముడు పంపిన అంత్యలేఖ ప్రకటించబడెను.

సంగ్రహము

సత్యాగ్రహము నవలించి చానిధిలిముల ననుభవించుటకు ఇన్నివత్సరములనుండియు నేను పాపానింపజాలకుంటిని. నే నీవును దానిని ప్రారంభింప నున్నాను గాన మార్గాంతరములకు కనుగొనుటకు వీలుండుచేమోమని ముందుగా మీ కీలేఖను వ్రాయబూనితిని. దినదినము పెరిగిపోవుచున్న ధనాపహరణ పద్ధతివలనను దేశమును నాశనముచేయ గలుగునంతటి అత్యధిక వ్యయముతో నూడిన సివిలుమిటికి పరిపాలనావిధానము నవలంబించుటవలనను బిటిషునకు భారతదేశమునందలి కొల్లకొలది కోరులేని ప్రజలను కేవలము మార్కాపర్యవేష గావించి, ఇట్టి దారుణవ్యయమును భారతదేశ మెన్నడును గూడ (ధరింపగలిగియుండునాడ లేదు. నీనిని గూర్చి మీరు నిదాన

నాలోచించవలెనని నేను మిక్కిలి వినుముడిపై మిమ్ములకేగడు ననున్నాను. దౌర్జన్యపక్షమునకు దేశమునం దిప్పుడు ఎట్టికట్టు బాటును పలుకుబడియును లేకుండనన్ను ప్రమక్రమముగా నాపక్షమునకు దేశమునందు స్థావర మేర్పడుచున్నదనుట కెట్టి సంగత్యమును లేదు. అహింసావిధానమునందు నిస్సంశయమును అనంతలమునకు విశ్వాసము మీ కుండినపు డిట్టి సమయమునందు గూడ మిన్నకుండినచో నది గొప్ప పాతక మే యగును. ప్రస్తుతమునందు యీ అహింసావిధానము కేవలము సత్యాగ్రహ శ్రమనానుభవ సహాయముతో మాత్రమే సత్యాగ్రహరూపమున ప్రకటించబడును. ప్రమక్రమముగా అహింసాత్మక సత్యాగ్రహ నియమములను బద్ధులగువారి కందరికినిగూడ అవకాశ మొసగబడును. ఈ నెల 11-వ తేదీలోగా యీ లేఖనలను మీచిత్తవృత్తిలో నెట్టిపూర్వము కలుగనియెడల నే నానాడు నా ఆశ్రమము నుండి నేను పీఠికొని పోగలిగినంతమందిని వెంటునినిపోయి ఉప్పునిబంధనల నుల్లంఘించెదను. మీరపుడు నన్ను ఆశ్రయచేసి నా యత్నమును నిరోధించుట కెట్టి అభ్యంతరమును లేదు. అటువిముక్తుల సక్రమముగా నీ సత్యాగ్రహమును కొనసాగించుటకు లక్షలకొలదిగా భారతీయులు సంస్థించియున్నారనియు, నునే నాకొందెదను." (ఆ. ప్రె

కార్మిక రాయల్ కమిషను

లేబరు యూనియను ప్రతినిధుల సాక్ష్యము

కార్మికుల కష్టనివారములు

కార్మిక రాయల్ కమిషన్ వారు నిన్న మధ్యాహ్నము సమావేశమైనపుడు ముదరాను లేబరు యూనియను తరపున యూనియను అధ్యక్షులగు శ్రీ బి. శివరావుగారు కమిషనువారి యెదుట సాక్ష్య మొసంగిరి.

శ్రీ బి. శివరావుగారు ఉత్తరము లొసంగుచు 1926 సం॥ నండి తాము యూనియను అధ్యక్షులుగ నున్నామనియు, 1930 జనవరి యందు యూనియను లో 4200 మంది సభ్యు లుండెనియు, బక్కింగుహము కర్మాటకు మిల్లులవారు 2,828 మంది గల రనియు, భారతదేశముంతటి లోను ఈ యూనియనే కార్మిక సంఘములం దన్నిటిలోను మొట్టమొదటివిగియు చెన్న నగరముందలి కార్మిక సంఘములలో కల్ల పెద్దదనియు పేర్కొనిరి. కార్మికులకు గృహసౌకర్యసమస్య యే ప్రధానముగ సమస్యయనియు, యజమానులు కార్మికులందఱకును గృహవసతులను కలిగింపజాల కున్నారనియు, కేంద్ర ప్రభుత్వమువారు ఇందులకై రాష్ట్ర ప్రభుత్వముల వారికి గ్రాంటు లొసంగిననూ, రాష్ట్ర ప్రభుత్వములవారు ధనమును స్థానిక సంస్థలకు పంచిపెట్టుటవలన ఈ సమస్యను పరిష్కరింప వచ్చుననియు పుర పాలక సంఘములు యజమానులు గూడ కొంత బాధ్యత నువహింపవలసి యుండుననియు, కార్మికులు గృహములను నిర్మించుకొనుటకుగాని, అడ్డను చెల్లించుటకుగాని కేంద్ర చాలసివారనియు, అందుచే వారికి గృహములను నిర్మించి యొసంగిన, కాలక్రమమున యజమానులే ఇందువలన లాభము పొందగలరనియు, కార్మికుల కష్టములకల్ల మొదటిదిక్కు ఇదియే యనియు పేర్కొనిరి.

సర్ అలెగ్జాండరు ముక్రేగారి ప్రశ్నలకు సాక్షి సమాధానమొసంగుచు పట్టణమున కంటియన్న గూడెములు చాలావరకు ప్రైవేటు భూస్వాములకు చెందియుండుటచే కార్మి లేవనవారి గూడెముల నభివృద్ధిచేయ సాధ్యమగుటలేదనియు, పెరెంబూరులో ప్ర సూతి వైద్యశాల యొకటి నిర్మింపఁడుట తత్కాలావశ్యక మనియు, పెరెంబూరు బారక్సు : ద్ద ఒకతావు నిందులకై తీసికొనుటకు కార్మిలేవనలో ఆర్థిక ముపపాదించబడెదనియు, అంతరము చెనుకటి గార్లరు గోపెను ప్రభువుగారును, వైద్యశాఖా మంత్రిగారును యిందులకు తమ సానుభూతిని గవ్వించిరనియు, కాని వెంటనే దిన్నికంపెనీవారాధ్యమును తమకు సంపాదించు కొనిరనియు తెల్పిరి.

శ్రీ గారి ప్రశ్నలకు శ్రీ శివరావుగారు సమాధానము లొసంగుచు స్థానిక ప్రభుత్వమువారు కార్మికులయొడ సానుభూతి వహించియున్నటుల తాము తలంచుటలేదనియు, పనివారల నష్టపరిహారపు చట్టము సందర్భములో దరఖాస్తులన్నియు ముందు లేబరు యూనియనువారి కందజేయబడుననియు, న్యాయవాదుల సంఘముచే విచారణ జరుపబడినపిదప ఆయా కుటుంబముల కీధనము పంచిపెట్టువననియు, యూనియను వారు చేపట్టెడి కేసులలో చాదాపు సగము కేసులు జయించుననియు, వర్తక పారిశ్రామిక తగాదాలందు కేంద్రసంస్థ కాసనములు గావించి భూనవలెననియు పేర్కొనిరి.

మిస్. పవర్ గారికి సాక్షి సమాధానము లొసంగుచు చెన్న నగరమున పారిశ్రామిక కార్మికోద్యమము నేర్పాటు చేయుటకు ఆవసరము కలదనియు, ప్రసూతి సౌకర్యముల విషయములో ఏవిధానమును తయారుజేసినను అది ఉదారవంతముగ నుండవలెననియు, పరిశ్రేయ శ్రీలకు రెండుమాసములకు చాలినంతగ ఆలవెవ్వల నొసంగవలెననియు, కాని ఈ యల వెప్పురి చిక 4 సం॥ల కొకతూ 3 మాత్రమే యొసంగ బడు నిబంధన యుండవలెనని పేర్కొనిరి.

శ్రీమతి వెంకట సుబ్బారావుగారి ప్రశ్నకు బదులు చెప్పుచు కార్మికులు సామాన్యముగ విద్యయందు దభివృద్ధి కలిగియున్నారనియు, మిల్లులలో చిన్న యుద్వోగములందు ప్రవేశించినవారి దృష్టపదపుల నందుటయే ఇందులకొక నిదర్శనమనియు, ఇందులకే యూనియనువారు వృత్తివిద్య నెక్కువ విస్తరింప జేయగోరుచున్నారనియు సాక్షి పేర్కొనిరి.

శ్రీ ఉబైదుల్లాగారు—మీ పేరు ప్రతిష్టల నతిశయింపజేయుటకై యూనియనును మీ స్వార్థమునకై వినియోగించుచున్నారా అని శివరావుగారి నడిగిరి. (నవ్వు)

సాక్షి—పేరు ప్రతిష్టలను గడించుట కీమార్గము చాలా కష్టమైనదనియు, ప్రయాసకరమగు మార్గమని మాత్రము నే చెప్పుగలను. ఇందువలన నా కాలమును, ధనమును అధికముగ విచ్చింపబడుచున్నది.

శ్రీ ఉబైదుల్లాగారు—కొందరు పనివారలయొక్క జీవనమును పోషించుటగాను నేనీ ప్రశ్న నడుగుచున్నాను.

మీ పేరు ప్రతిష్టలకొరకై మీరు ధనమును విచ్చింపుచున్నారేమో?

అన్వేషణ—ఈ ప్రశ్న కేవలము వ్యక్తిపరమైనది. మనమందఱమను యిట్టియధిలాపన బద్ధులమై పోయెడివారమే. సాక్షి సమాధానము చెప్పు కే కేగలవారైనను, జెప్పనవసరము లేదు.

జాన్ క్లిఫ్ గారి ప్రశ్నకు సాక్షి సమాధాన మొసంగుచు తాము యూనియను సొమ్ము ఒకకాపైనను తాకియుండలేదనిరి.

శ్రీ ఉబైదుల్లాగారిడిగిన మరికొన్ని ప్రశ్నలకు సాక్షి సమాధానము లొసంగుచు “వెల్ ఫేరు కమిటీ” సమావేశములకు బాల బాలిక లరుగకుండగ నివారించుటకు తుంటరు లంపబడిరనట ఆసత్యమనియు, తమకా విషయము తెలియదనియు, పోలీసు వారట్లు చేసిన సంగతి తామెరుంగమనియు, లేబరు యూనియను సభాసేదికలం దెన్నడుగాని భిన్నాభిప్రాయము లుబివేయబడలేదనియు, అనేకవిషయములందు లేబరు యూనియనువారు తెల్పిన యధిక్రయములనే “వెల్ ఫేరు” కమిటీవారును అనుసరించుచు వచ్చిరనియు పేర్కొనిరి.

పిదప సాక్షి జమల్ మహమ్మద్ గారిడిగిన ప్రశ్నలకు జవాబొసంగుచు పనివారలలో అధికసంఖ్యాకులు వ్యవసాయ దారుల తెగకు చెందినవారనియు, ఏ యజమానియైనను ఏ కారణములచేనైనను కావలసినవారికంటె అధికముగా పనివారలను పెట్టుకొనిన, క్రమముగా కొందరిని తగ్గించుటవరమేననియు, పనివారలకు యజమానుడు జీవనాధారమునకు తగిన వేతన మొసంగవలెననియు పేర్కొనిరి.

శ్రీ కే గారి ప్రశ్నలకు సాక్షి సమాధానమొసంగుచు 1926 సం॥ నందును పిమ్మటను రెండు యూనియనులను ఏకము జేయుటకై గాంపబడిన ప్రయత్నములను, రాయబారములెల్ల వివరించిరి. ఈ వరకుల నెల్ల ప్రత్యేకముగా దిన్నికంపెనీ వారికి సాక్షి తాము వ్రాసియుండలేదనియు, కాని సభలలో ననేకమారులు స్పష్టముగ వివరింపబడెననియు, 1928 సం॥ లో లేబరు కమిషనువారు రెండు సంఘములకును సమాధానము గురు ర్చుటకు ప్రయత్నములు గావించిరి. కాని అదియును నిష్ఫల మాయెనని పేర్కొనిరి.

జాన్ క్లిఫ్ గారి ప్రశ్నలకు సాక్షి ఉత్తరము లొసంగుచు 1928 సంవత్సరమునండియు దిన్నికంపెనీవారు యూనియను వారంపెడి యుత్తరములు చేరినట్లుగా తెలుపుటలేదనిరి. మరి కొన్ని ప్రశ్నలకు సమాధానము చెప్పుచు యూనియను వారెన్నడుగాని సమ్మెలను ప్రోత్సహించి యుండలేదనియు, చూలై మిల్లులవారు సమ్మె చేయకుండుటకు యూనియనువారి పలుకుబడిచే కారణమనియు, లేబరు కమిషనుగారి కనేకమను పనులు గలవనియు, కార్మిక విషయములను స్వయముగా వారెరుంగరనియు, పోలీసువారి రిపోర్టుల ద్వారా కార్మిక సభల వ్యవహారములను తెలిసికొనుచుండురనియు సర్. బి. యన్. మిక్రేగారు మాట్లాడినప్పుడు తప్ప ఎన్నడుగాని కార్మిక సభ కన్నడును వారు వచ్చియుండలేదనియు పారిశ్రామిక కార్మికోద్యమము, వేతన విషయములో సమాచారములను, లెక్కలను తెలిసికొనుటకు లేబరు కమిషనుగారికిప్పుడుండే అధికారము కంటెను ఎక్కుడు అధికార ముండవలెననియు, ఉభయ పక్షముల వారు వెల్లి అడిగిననేగాని లేబరు కమిషనువారు తగాదాలందు జోక్యము కలిగించుకొనుటలేదనియు, లేబరు కమిషను ఉద్యోగము స్థాపింపబడినప్పటినుండి యింతవర కాపదవికి భారతీయు లేవనను నియమింపబడలేదనియు పేర్కొనిరి. కార్మికశాఖ కాసనసభకు బాధ్యులై యుండేయొక మంత్రియొక్క పరిపాలనయందు యుండవలెనని పేర్కొనిరి.

సర్ విక్టరు సానూన్ గారి ప్రశ్నలకు సమాధాన మొసంగుచు పనివారల అధికస్థితిని బాగుపరచుటయే ప్రస్తుతిము యూనియనువారి విధానమనియు, యజమానులకు పనివారలకు సౌమనస్యమును పెంపొందజేయుటకే సర్వదా వారు ప్రయత్నించుచున్నారనియు పేర్కొనిరి. యూనియను వ్యవహారములందు రాజకీయములను ప్రవేశపెట్టుటనుగూరించి సాక్షి తెల్పుచు కార్మికులకల్ల వోటింగు అధికారము లొసంగుట, కాసనసభలందు కార్మికులకు ప్రాతినిధ్య మొసంగుట మొదలగు విషయములలో ప్రేమ యూనియనులు రాజకీయ హక్కులు కోరుటకు హక్కుకలిగియున్నారనియు, ఏ రాజకీయ పక్షమునకుగాని కట్టుబడియుండుటకై యూనియను కార్యనిర్వాహక వర్గమందు వివిధరాజకీయ పక్షముల సభ్యులను సాధ్యమైనంతవరకు ఏర్పాటు చేసియుంటిమనియు కొన్ని కొన్ని తావులలో ప్రేమ యూనియనులను, వాని వనలకుగాక అన్యమును పక్షులకు వినియోగించు నభిప్రాయ మున్నదని తాము గుర్తించు చున్నామనియు పేర్కొనిరి.

అంతట కమిషనువారు సమావేశమును నిన్నటికి ముగించిరి.

భోర్టు నెంటుజార్జి గెజటు

(4-3-30)

కాసన నిర్వాహకాఖ

ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ సమరణిల్లు విచారణకుగాను యీ క్రిందివారు మద్రాసు కాసనసభ్యులుగా గవర్నరుగారిచే నామ నేటు చేయబడిరి.

1. సి. రామలింగారెడ్డిగారు (ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయ వై.న.చాన్సెలరు.)

2. సి. గోవిందను నాయురుగారు (ప్రభుత్వన్యాయశాఖ అండర్ సెక్రెటరీ.

అభివృద్ధికాఖ

ఎం. రామయ్యగారు సహకారసంఘముల సబ్ డిప్టీ రిజిస్ట్రార్లుగా నియమింపబడిరి.

స్థానికస్వరీపాలనశాఖ

ఈ క్రిందివారి ఆయాస్థులకు గౌరవ పలుకులు ఆర్డర్లు జరుగా నియమింపబడిరి.

1. ఆర్. రంగయ్య చౌదరిగారు నరసారావుపేట తాలూకా (గుంటూరుజిల్లా.)

2. కమ్మిలి సుబ్బారావునాయుడుగారు, కైకలూ తాలూకా (కృష్ణాజిల్లా.)

(3) ఎం. మాధవరావుగారు, హడగల్లి తాలూకా (బళ్లారిజిల్లా.)

దారురాజు వెంకటరావుపంతులుగారు ఏలూరు ముని పాలిటి 9 వ వార్డుకు కాన్సిల్లరుగా నెమ్మొకబడిరి.

జుడిషియలు శాఖ

పప్పు సత్యనారాయణ పంతులు (అడ్వొకేటు) గా జిల్లామునసబుగా నూజివిడు మునసుకోర్టుకు నియమింపబడిన వైద్యశాఖ ఎన్. కె. హత్తిమంగడిగారు వివిలు ఆస్ట్రేలు సర్దుమగా మద్రాసు జనరలు ఆస్పత్రి ఎక్సుకే ఇన్స్పెక్టరుకు నియమింపబడిరి.

రాజమహేంద్రవర

నగర కాంగ్రెసు సంఘసభ

15-3-30 శనివారము మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు

ముల్ రాల్ శ్రీ అరవ ఆదినారాయణమూరిగారి మే మిద సమావేశమైనను.

సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును అంగీకరించి పాపలా చంద దారులుగాజేరిన సభ్యులెల్లరు సభలో పాల్గొనవచ్చును.

కార్యక్రమము

1 నూతన కార్యనిర్వాహక వర్గపు ఎన్నికలు.

2 తాలూకా, జిల్లాకాంగ్రెసు సంఘములకు ఎన్నికలు.

3 ముందు కార్యక్రమము.

4 భుజ సభ్యులెల్లరు తప్పక విచ్చేయప్రార్థించులు

రాజమహేంద్రవరము } సాలకోడేటిసూర్యప్రకాశరావు

3-3-30 } కార్యదర్శి,

నగర కాంగ్రెసు సంఘము.

మరా:— లాహోరు కాంగ్రెసు తీర్మానములను పూర్తిగా నమలులో పెట్టువారే కార్యనిర్వాహకవర్గ సభ్యులు నుండుట కర్తవ్యము.

ప్రకటన

నంద్యాల తాలూకాబోర్డులోని రూరలు ఆసుపత్రి లలో మంత్రిసానుల పదవులు ఖాళీలన్నవి. నెలకు రు. 200 యివ్వబడును. పలయువారలు దరఖాస్తులను 31-3-1930 లేదీలోగా పంపుకోవలెను.

నంద్యాల } బి. రామసుబ్బారెడ్డి,

తాలూకాబోర్డు } తాలూకాబోర్డు ప్రెజిడెంటు

రత్నపురుష లేహ్యం

శుక్ల మేహము మొదలగు నమస్త మేవములు తగ్గించి బలముచేయును. డబ్బీరు. 3/4

శ్రీ పట్టాభిరామ వైద్యశాల, రాయవరం, తూర్పు గోదావరి జిల్లా

మదరాసు మార్కెట్ రిపోర్టు

(7-3-30)

నీనుజవులి దినుసులు

ఇరువిధ గజముల పీన్ ధరలు రు.అ.పై
 కార్యములు:—“ముంగిసమారు” 22 X 22 (బి) రు 7-9-0
 సాధారణకము రు 7-0-0 “సింహము” 22 X 22
 (బి) రు 7-8-0 సాధారణకము రు 6-8-0 “ఇంజను”
 22 + 22 (బి) రు 7-7-0 “సింహము పాము” 22 +
 22 (బి) రు 7-7-0 సాధారణకము రు 6-11-0
 :—“ముంగిస” 22 + 22 (బి) రు 8-7-0 సామాన్యక
 ము రు 7-14-0 “సింహము” 22 + 22 (బి) రు 8-4-0
 సామాన్యకము రు 7-6-0 “సింహము, పాము”
 22 + 22 (బి) రు 8-5-0 సామాన్యకము రు 7-7-0
 “అమెజాను” 22 + 22 (బి) రు 8-6-0 సామాన్యక
 కము రు 7-8-0 “ఏనుగు” 22 + 22 (బి) రు 8-5-0
 సామాన్యకము రు 7-7-0.

ముల్లు:—1708 (సెట్) రు 11-7-0

జి. జి. 78 రు 7-12-0 గ్లాస్ గో “9000” రు. 12-2-0.

9041 (సెట్) రు 10-2-0. 80 (సెట్) రు 8.

ముల్లు:—40 నెంబరు (నీను రి పా కట్టులు) టూక్రి రు 5-1-0
 చూప (కొంగ) చలువ 6-9-0 (“ఎనిటిక్స్-టో”) రు 5-14-0
 చూప (నాగకన్యక) రు 5-13-0 చలువ (గున్) రు 6-2-0 చలువ
 ((గడ్డకెండా) రు 5-15-0 పచ్చగుడ్డము (వట్టి) రు 7-5-0
 టి. రెడ్ సిక్స్టీస్ అనాస్ రు 8-5-0.

40 జపాన్ (పదిపానులకట్టు) అయిదు నక్షత్రములు
 రు 10-5-6. నెమలి రు

60 నీను (5 పానులకట్టులు)—అడక తైర
 టి. (ఎట్టి) “పాట్టులతల” మార్కు

2 దురువారము రు 7-15-6 ఎద్దుగడియారము రు 7-8-0

చాల్లము రు 7-9-0

కెన్సిల్స్ రు 7-12 0

విరాటుడి రు 7-12 0

తెల్ల “కొంగారు” రు 9-5-0

ఇండియా బ్రిటానియా మార్కు తెల్ల రు 9-4-0

2/64's Rs. 8-4-0. 2/84's రు. 12-3-0

ఇత్తడిరేకులు—(డిట్ మేక్) రు 243-0-0

డిట్ (క్రాసాయర్) రు 234-0-0

రాగిరేకు రు

డిట్ రు

నీనుటపిపా నెల:—

1 ర్ గో పేషు (“చెయ్యి”) రు 11-2-0

జ్యూన్ “పాన్” రు జ్యూన్ “బవర్” రు 9-8-0

నీనురమూటయొక్క ధర:—

జానా “రెడి” రు 25-9-0, ఏప్రిల్ 25-6-0, మే
 రు 25-4-0 జూన్ రు 25-4-0

నీనునెగ నూనె:—నీపాలలో రు 92.

అయిదుము:—(మిల్ డెలివరీ) రు 94;

పదునుచేసినతోలు రతి 1-3 ధరలు

అత్రోలు (8 టు-9) “అఫ్కంట్రిన్” రు 0-13-7 టు 0-14-0

“ (తేలిక) ” రు 1-0-6 టు 1-1-0

“ (7-9) బెంగులూరు రు 0-14-0 టు 0-15-3

“ (తేలిక) ” రు 1-0-9 టు 1-1-0

“ 6 1/2 టు 8 1/2 బెజవాడు రు 0-14-0 టు 0-15-3

“ (6 టు 7 1/2) విజయనగరము రు 0-14-3 టు 0-15-6

“ (7 టు 7 1/2) ఏలూరు రు 0-14-3 టు 0-14-6

గదతోలు రు 0-9-0 టు 0-9-3

గదమాడతోలు రు 1-0-3 టు 1-1-3

అత్రమాడతోలు రు 1-11-0 టు 1-12-0

నెనగ కాయలు

“మిల్క్” రకము 531 ఫ్రెంచ్ రు 40-12-0 టు (బి) 41-8-0

బావన 1-3 రు 40-12-0 టు (బి) 41-8-0

కొట్టెడ్డంగి డిలెవరీ 1-3 అడిపి రు 38-0-0

వెండి బంగారముల ధరలు

సవరను 1-3 (టోకుధర) 43 12 6

“ ” (చిల్లరధర) 13 12 9

బంగారు రులం 1-3 (ఇంగ్లీషుబార్) 21 13 0

బంగారు రులం 1-3 (మింటుబార్) 21 10 0

బెల్లె బార్ 100 ములులు రు 54 4 0

బెల్లె రులం 1-3 0 9 0

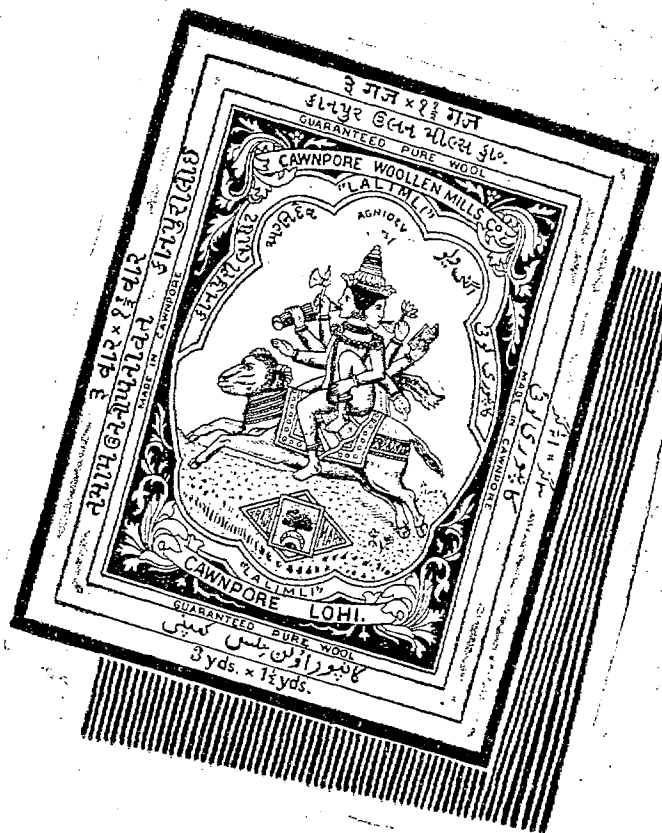
త్వరితముగ నివారణ కాగలదు!

Painkiller

(PERRY DAVIS)

పగళ్లు, కోతగాయములు, ప్రణములు మాన్పి, బెబుకులు
 పోగొట్టి, వాపులను తగ్గించి, మంటలను తీసివేయును...
 తియ్యని జలముతో పుచ్చుకొనిన కడుపునొప్పి, తిమ్మిరి
 వాయువులు, అతిసారము మొదలైన వ్యాధులు నిమ్మ
 లింజుగలవు. ప్రతి నీసా పెంట వాడవలసిన పద్ధతులు
 తెలుపబడును. ప్రపంచమంతటను 86 ఫలీరములనుండి
 అందరిచేతను యనుబడుచున్నది.

DAVIS & LAWRENCE CO., Proprietors, New York.
 Sole Agents:—FURSHOTAMDAS HURJEE & SON 111, Nainapa
 Naick St, Madras. 137-139 Dadyseth Agiary Lane. BOMB AY.

అన్ని
దేవుడు

మీరు యీ చీటిని చూచి యుంటిరా?

చూడనిపక్షమున, యిప్పుడు చూచి జ్ఞాపకముంచుకొనుడు. ఇది లాలిమిలీ
 అన్ని దేవ శాలువల ప్రతిదానిమీదను కలదు. యట్టిదానిని విూరు కొన
 వలయును.

ఈ శాలువలన్నియు సామాన్యముగ వాడుకలోయుండి, పూర్తిగా స్వచ్ఛ
 మైన ఉన్నితో తయారు కాబడి, చలినుండి చక్కగ కాపాడగలదు.
 ఒకటి తెప్పించుకొని అన్ని దేవుని వెచ్చదనముచే నుభింపుడు.

తెలుపులోను, రంగులలోను కలవు. పొడుగు 3 గజములు, వెడల్పు
 1 1/2 గజము. వెల పోస్టేజీతో సహా 1-కి రు. 8—0—0.

వజ్రెంట్లు:—1. మెసర్స్ కపూర్ చంద్ అందుకో.

చిక్ పేట, బెంగుళూరు సిటీ.

2. ఎస్. ఎమ్. వజీరుద్దీన్ అందు సన్ను, బెజవాడ

ప్రాక్ యుంచువారలు:—

LALIMLI
PURE WOOL

మెసర్స్ టి. ఆర్. ఎన్. సామి,

2/74 గొడౌన్ పీథి, మద్రాసు.

కాన్ పూర్ పులెన్ మిల్సు కంపెనీ,

(బ్రిటిష్ ఇండియా కార్పొరేషన్ వారిశాఖ)

పొట్టుబాక్సు నం. 5, కాన్ పూరు.

L. 401

పక్షములేదు
పిడికాశీ
పనిలేదు.

మలయచందనము

గనేరియా (నెగ)కు కుతారము, 3 పూటల... సుధాసారము, సవాయికి రాజౌషధము సీసా 4-0-0
గంధర్వసార్వసీ, రాయవరము, గోదావరిజిల్లా.

రవాస మ
గానే 2 వ
నయ్యను

బంగారముతో చేసినది

మకరధ్వజము (జర్తనీ)

“దాని ను పయోగించిన జరామరణము లుండవు”
తులము గొట్టము రు 2. ర న శా త్రు ము.
ఇండియాకు సోల్ ఏజంట్లు: అపూర్వ యావధముల స్టాక్ యుంచువారలు.
ఇండో-జర్తను డ్రగ్స్ స్టోర్సు, పోస్టుబాక్సు 10852 కలకత్తా.

Price Annas 10 only.
AMRUTANJAN DEPOT
MADRAS & BOMBAY.

సరసము

దృఢమైనది

నమ్మకమైనది

ఇప్పటి మోస్తరుకారము బాగుగా తయారుచేయబడిన
ఇనుపపెట్టెలు ఈ దినప తెలుపబడినవారివద్ద అమ్మకమునకు
సిక్కుగా నున్నవి.
బాంకులు, కంపెనీలు, కార్యాలయములు, కో-ఆపరేటివ్
సంఘములు మొదలగువాటికి సరఫరా చేయబడినవి.

పి. న. శే. శ. మొదలియార్,
ఇనుపపెట్టెలు చేయువారు,

ప్రాప్తిటరు, 59, బ్రాడ్వే, మదరాసు.
నటరాజన్ ఎంజినీరింగు వర్క్సు

ఐరన్ అండు ట్రాన్స్ ఫాండర్లు

ఆయిల్ ఎంజినలు, మోటారులు, మెషినుభాగములు, మొలగు
నవి రిపేరుచేయుటయందు సమర్థులవారు. రైసుమిల్లుకు కావలసిన

సిలండర్లు, సాప్టింగు, నట్టు, సరసముగా యివ్వబడును. సుబ్బరామయ్య పీఠి, పెద్దనాయక్ పేట, మద్రాసు.

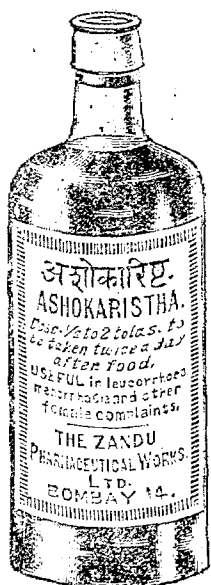
మెషినులకు సంబంధించిన భాగము లన్నియు ఆర్డరు యిచ్చిన తయారుచేసి యివ్వబడును.

ఉత్తరములు వ్రాసిన బదులు వ్రాయబడును.

68-2

జాండూగారి అశోకారిష్టము

(బై ష. జ్య. రత్నా వల్లి)

స్త్రీలకు కలిగే అన్ని విధదుర్బలములకు ముఖ్యమైన గొప్ప టూనిక్-వంటి
దివ్యోషధము. మరెన్ని స్త్రీల బహిష్కరణకు లోబడిన నివారణచేయును. కడుపు
నొప్పి, ఋతుస్రావము, రక్తస్రావము, సోమరోగములు సహా నివర్తించును.

దీని ముఖ్యమైన లక్షణము పోగొట్టి గర్భము ధరింపజేయుగలదు
గాన శిశువులు పుట్టిగలవారై వ్యాధులనుండి నిర్దుష్టులగుదురు. స్త్రీలకు ప్రసవము
నకు వెనుక అద్భుతమైన బలము కలుగజేయును.

Manufactured by:-

THE ZANDU PHARMACEUTICAL WORKS, LTD.,

Sold every where

Bombay 14.

Sole Agents for Madras Presidency:-

డా. మోదర అండు కంపెనీ,

78, చైన్ బజారురోడ్డు, జి. టి. మద్రాసు.

వెజవాడ-శ్రీ చంద్రమూర్త్యుర అండు కంపెనీ.

కాకినాడ-లక్ష్మీనారాయణ అండు కంపెనీ.

సహా ఏజంట్లు:- నెల్లూరు-వి. ఆరియక్ ఫార్మసీ.

రాజమండ్రి-ఈశ్వరదాసు అండు కంపెనీ.

తెనాలి-వి. కృష్ణ ఫార్మసీస్టర్సు.

శుక్లబంధు

పంజాబ్ దుర్బలమైన వీర్యమునైనను గట్టిపరచి ఒక్కొక్క
బిల్లోనే అద్భుతమైన ప్రభావమును చూపును. శుక్లబంధును
కట్టుటలో చేరుపొంది, స్త్రీపురుషులకు నిరతికరమైన
కలిగించుటకు దీనిని వినియోగించుట మేధము లేదు. 25 మా. 2-8-0
17-8 త్రిపురసుందరీ వైద్యశాల,
మహేంద్రవాడ-రామచంద్రపురంపాస్టు, గోదావరిజిల్లా.

జాతక మార్తాండము

8వ భాగము అచ్చు కేశనాగైడి. యందు ఏలగ్నమును
ఏగ్రహము ఏకగ్రహమండిన యే యే ఫలములనిచ్చునో ఆదిగా
మంతయు మేమెల్లగు ములగాయితు మినగ్నము ఆశురవరణ
యావత్తు ఫలములు సంపూర్ణముగా శ్లోకార్థములతో కూ
రాయబడినవి. జల రూ 1-8-0. పోస్టుఖర్చులు కేరు.

ఆ కెళ్ల వెంకటేశాస్త్రి, గోపాలపురం,
105-2 కొత్తపేటపాస్టు, గోదావరిజిల్లా.

సంతానం పుట్టుకుండా 106-1

‘కాంట్రా నెప్టిన్’

ఒక్కటే సులభమైన సురక్షితోపాయం
16 మోతాదుల ట్యూబు 1-12-0
ట్యూబులకు ఇతర విషయములకు:-

బి. రామచంద్రరావు, 158, బ్రాడ్వే, మదరాసు-సోల్ ఏజంట్లు

ది సోషల్ హైజిన్ సిండికేట్

ఇతర కెమిస్టులు అండ్, డ్రగ్గిస్టులవద్ద కూడ దొరుకును.

రాజమోహన హేరాయిలు

శ్రేష్ఠమయిన సువాసనగల తలనూనె

తలనొప్పి, మాడుపోటు, చుండు
అకాలముగా వెంట్రుకలు నెరయుట
కొనేడిమి మొదలగువాటిని వారించి
మెదడుకు చల్లదనమును, బుద్ధి బల
మును, కలిగించి వెంట్రుకలను నల్ల
పరిచి వృద్ధినించును.
1 సీసా రు 1. 8 సీసాలు రు 2-10-0

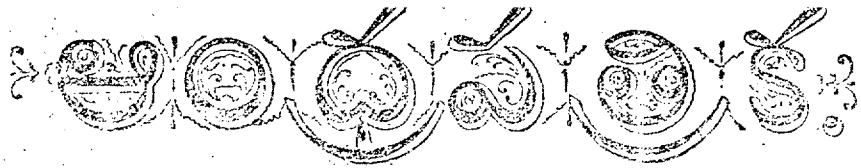
బి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

పి. సి. పి. అండు, అందు శ్రవణమాజం, పెరిచేరి, నెల్లూరు జిల్లా

సరస్వతీపవరేపైస్ రాజమండ్రి

అన్ని విధములగు అచ్చు పనులు, బైండుపనులు చేయబడును.

సారస్వతానుబంధము

చెన్న పట్టణము 1930-వ సం॥ మార్చి నెల 7-వ తేది శుక్రవారము

గ్రంథవిమర్శనము

నాగాయి శాసనములు

ప్రకాశకులు: నిజాంరాజ్యము పురాతత్వ శాఖ వారు, పరిశోధన పరిష్కర్తలు: గౌనర్మెంటు శాసన శాఖ అసిస్టెంటు సూపరంటెండెంటు సి. ఆర్. కృష్ణ మాచార్యులుగారు.

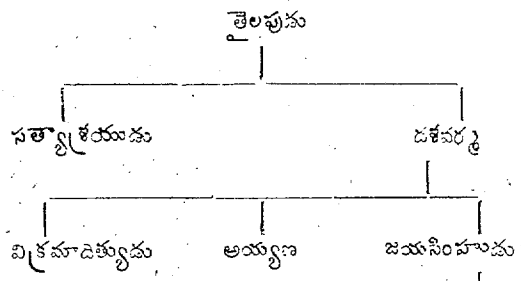
ఈ శాసనము లన్నియు 'నాగాయి' లోనివి. ఈ గ్రామము యొక్క జి. జి. యస్. రైల్వేస్టేషనును 'చిత్రాపూర్' రైలుస్టేషనుకు సమీపమున నున్నది. ప్రకటితములైన ఈ శాసనములనుబట్టి ఈ గ్రామము యొక్క పూర్వపు పేరు "నాగవావి" (సంస్కృతమున నాగవాపి). శాసనములను బట్టి యిది కల్యాణపుర పశ్చిమచాళుక్య ప్రభువుల కాలమున చాల ప్రసిద్ధి పొందిన గొప్ప విద్యాపీఠముగ గనబడును. ఇచ్చటి విద్యాసంస్థ నెవరు స్థాపించినది, అది యెట్లు స్థాపించినది—ఈ ముద్రలైన (దానికి సంబంధించిన) వివరములను డెలుపుటయందే ఈ శాసనముల ప్రాముఖ్యము కలదు. ప్రాచీనకాలమున మతవిషయిక సంస్కృతానికి కాక వైదికవిద్యకు కూడ దేవాలయములు ప్రధానస్థానములుగ నుండి, అగ్రహారము హాజరు సంస్కృతి పరిణామమునకును తోడ్పడుచుండినట్లు ఇతర దక్షిణ హిందూదేశ శాసనములవలన తెలియవచ్చునట్లు ఈ శాసనములవలన సయితము రూఢిపడుచున్నది. ఈ శాసనములన్నియు కల్యాణపుర పశ్చిమచాళుక్య ప్రభువులనాటిచే, వీటియందు పరితమలైన దానధర్మములు ఆంధ్రములోని త్రైలోక్యముల (క్రీ. శ. ౧౦౮౨—౧౦౮౫), తిరువనమల (క్రీ. శ. ౧౦౮౬—౧౦౯౬), జగదేకముల (క్రీ. శ. ౧౧౩౮—౧౧౪౯) ప్రభువులకాలమున జరిగినవి. ఇవి మతవిషయిక మైనట్టియు, విద్యావిషయిక మైనట్టియు దానధర్మములను తెలుపును. వీటిలో పై నుడివిన చాళుక్య ప్రభువుల వంశానుక్రమ, పరాక్రమ కార్యములును, ధర్మకర్తలైన దండనాథులయొక్కయు, ప్రస్తుతైన మహామండలేశ్వరుల యొక్కయు వంశవృక్షమును కలవు. దానంతటి విద్యావిషయికముగనే కాక చారిత్రకముగ గూడ ఇవి చాల ముఖ్యమైనవి.

ఇందు ప్రచురింపబడిన నాలుగు శాసనములలో మొదటిది "వార్హాన" వంశసంభవ కాలిమరసు ప్రముఖులైన నాగవావి అగ్రహారములోని నాలుగు వందల మహాజనులును, సమస్త "నకరాలు"ను కలసి చాళుక్య విక్రమవర్మము ౧౭ వ అంగిర సంవత్సర వైశాఖ పౌర్ణమాస్య ఆదిత్యవారము సోమగ్రహా పుణ్యకాలమున నాగవావి అగ్రహారములో చీరల, పోకచెక్కల అమృతము మీద విధింపబడిన సుంకమును లక్షు జేశ్వర దేవర అంగభోగ రంగభోగాదులనును, మొక్కబజులు కలవారు చెల్లించు మునుపులను రామేశ్వర దేవర గోపుర స్వాధీనమునకును చేసిన దానమును తెలుపును. నకులము సరియైనదాకా ఈ ఇంగ్లీషు తేది ౨౧ వ ఏప్రిలు ౧౧౯౨.

రెండవ శాసనము దేవాలయకూకారాను నిర్మాణములకును, విద్యాస్థాన సంస్థాపనమునకును సంబంధించినది. ఇది వీరమార్కండేయ, రాయనారాయణ, ఆహవముల వీరుదాందితుడైన పశ్చిమ చాళుక్యాధిపతి త్రైలోక్యముని నాటిది.

చాళుక్య వంశ మిట్లు వర్ణితమైనది: బ్రహ్మహనన పుత్రుని స్వామ్యంభువనువు. అతని కొడుకు మానవ్యముని. ఇతని నుండియే ఇతని వంశమువారు మానవ్యసగోత్రులైరి. అతనికొడుకు హరితుడు. ఇతనికి హరితి జన్మించెను. ఇతని కుమారుడు చతుర్ముకు. ఇతనివలననే ఈ వంశము చాళుక్యవంశముని పేరొందెను. చాళుక్య వంశోత్పత్తి కథనమున నిది యొక హర్ష్య. ఈ వంశము వారిది వంశలక్షణము. వీరు కుమారునినుండి కుయూర గృహమును, విష్ణువునుండి సరాహముద్రయు, కాత్యాయనీదేవినుండి రాజస్వరమును బడసిరి. ఈ వంశమున

విష్ణువర్ధన, విజయాదిత్య, సత్యాశ్రయాది మహానీయుల తరువాత తైలపుడు పేర్కొనబడెను. తైలపునినుండి ఈ శాసనమున నీయుబడిన వంశావతార క్రమ మిది:

త్రైలోక్యములందు వసిష్ఠగోత్రులైన "వార్హాన" వంశజుల బ్రాహ్మణులు ఈ చాళుక్య ప్రభువులకు మంత్రులుగను, నండ నాయకులుగను ఉండిరి. ఈ వంశము గోవిందరాజు కొడుకు కాలిదాసును, అతని సోదరులునే కాక కాలిదాసు కుమారులైన గోవిందరాజు, బాచిరాజు, మధుమాదనాదులూడ గొప్ప దండనాయకులై, సంధివిగ్రహులై పేరొందిరి. గోవిందుని మనుమడైన మధుకపరసు మధుమాదన దండధిపతి చేసిన దానధర్మములను డెలుపుటకే ఈ శాసనము వుట్టినది. ఇతడు త్రైలోక్యము ల్లనినుండి నిజజన్మడైన కాలిదాసయ్య దండనాయకుని (?) పేర "పరమేశ్వర చక్ర" గా తామ్రశాసనమును నాయించి పొంది చతుర్వేద పారావార పారసుల నిపించుకొన్న నాలుగువందల బ్రాహ్మణోత్తములకు జీవనార్థముగా అభివన బ్రహ్మలోక మిధి యన ప్రసిద్ధి బడసి సకలవసుమతీ తలమునకు తలయుని పేరొందిన మహాగ్రహారమైన నాగవావిలో కలక కమలార్కమును పేర త్రైపురుష దేవుని కాలయమును, నివాభిధానాభిరంజితమును మధుమాదనాలయమును, రామతీరాభిరాయును రామేశ్వరాలయమును, రామతీర్థమును, నిజధర్మకారితాధికారపదవిపరాజితమైన కాలాక్షంకర్యమును చేయించి, "సుటికాస్థాన" మను విద్యాశాల సేర్పాటు చేసి, దానికి త్రైలోక్యములందు పృథ్వీరాజ్యము చేయుచు కంఠారునాటికి రాజధానియగు కోహారు నం దుండగా అతనిచేతినుండి "మన్నెయము"ను, అహిహయ (హైహయ) కుల కమలమార్కండుడగు అయ్యరసు చేతినుండి భూమిని ధారాపూర్వకముగ గ్రహించెను. ఈ భూమి నతడు ధర్మకార్యముల నిమిత్తము వినియోగించెను. విద్యాసంస్థయైన "సుటికాస్థానము"ను రెండువందలమంది దేవాధ్యాయుల నిమిత్తమును, వీరిది యిద్దరు శాస్త్రాధ్యాయుల నిమిత్తము సేర్పాటు చేసి, వారికొంతు మువ్వరు శాస్త్రోపాధ్యాయులను, భట్టవర్తన, వ్యాస (? వ్యాసు), ప్రభాకర వ్యాఖ్యాతలు మువ్వరును, వేదోపాధ్యాయులు మువ్వరును, సరస్వతీ భండారిమలు ఆఱువురను నియమించెను. వీరండును గలసి మొత్తము ౨౬౭ గురు. వీరి "అశ్వ (భోజన), ఆచ్ఛానన (వస్త్రము)"లకును, (దేవాలయ) జీర్ణోవార ఖండస్థూపిత ననుభూకర్యులకును, గంధాక్షత పుష్ప భూషణ పైకేంద్రములకును, త్రైపురుష దేవాలా పరిమత్తులోని "మానుల" (గౌరవనీయుల)కును ౧,౦౦౦ మత్తభూమి నొసంగెను. భట్టవర్తన వ్యాఖ్యాతకు ౩౫ మత్తభూమి, వ్యాస వ్యాఖ్యాతకు ౩౦ మత్తభూమి, ప్రభాకర వ్యాఖ్యాతకు ౪౫ మత్తభూమి, ప్రతిసరస్వతీ భండారికునికి ౩౦ మత్తభూమి, సుటికాప్రహారికి (గంటలు కొట్టువానికి) ౩౦ మత్తభూమి ఇచ్చెను. ఇంకను ఇతర ధర్మములును గలవు. ఇది శేకవర్షము ౯౦౦ నాటి శాసనము.

మాడవ శాసనముకూడ "వార్హాన" వంశజుడైన మధువరసును, అతని కుమారుడు కాలియరసును చేసిన దానములను డెలుపును. త్రైలోక్యములందు "బడ్డెయ" వంశు"లో నుండగా శేకవర్షము ౯౦౪ అను శోభకృష్ణ సంవత్సర పుష్యబహుళ ౬ మంగళవారము ఉత్తరాయణ సంక్రాంతి పర్యవసానమున త్రైలోక్యముల దేవరకరమునుండి పడసి అతని మహామండలేశ్వరుడును, అహిహయకులజుడును అయిన "హిట్టి నాయురసు" చేతి నుండి "పరమేశ్వర చక్ర" గను, "కేశ్వర చక్ర" గను

"నాగవావి," "రాపూరు" మధ్యస్థితమైన భూమిని పొంది, దానిని ధర్మకార్యములకు వినియోగించెను. కడచిన శాసనమున ఈతడు తన పేర కట్టించినట్లు తెలుపబడిన మధుమాదనాలయము వర్ణన ఇందు కలదు. అది "ఉత్తుంగ తోరణ ప్రాసాద ప్రాకారసమన్వితము"; "అభ్రగ్న విభ్రాజితోత్తుంగ సోనర్ల కలకేరినితము"; "అనేక కూట కోటివిశాలసాలభంజికారంజితము"; "నాట్యశాలాలంకృతము"; "ఏకదండి, త్రిదండి, స్నాతక, బ్రహ్మచారి, హంస, పరమహం సామసాన భవనము"; "ఋగ్వేదాన్ని మాధర్మకాభిధానా ద్యనేకాఖ్యాసహస్ర వేదవేదాంగ పఠనమరవిరాజితము". తిరువన మల్ల కేవుకు కల్యాణపురమునుండి పరిపాలనము చేయుచుండ చాళుక్యవిక్రమవర్షము ౧౦ అను క్రోధన సంవత్సర భాద్రపద "పుణ్యమి" ఆదిత్యవారము సోమగ్రహా పుణ్యకాలమున కాలియరసు మధుమాదనదేవర నిమిత్తమును, నాగవావి అగ్రహారములోని నాలుగువందల మహాజనుల నిమిత్తమును "తాళకంగణి" ప్రతిష్ఠించి, "తిరుగోద్యోతర సిద్ధి"యు, "సర్వనమస్కము"నుగా తిరువనమల్లని చేతినుండియు, అతని మహామండలేశ్వరుడైన అహిహయకులజుడును "లోకరసు" చేతినుండియు భూమిని ధారాపూర్వకముగ సరిగ్రహించి దానిని బ్రాహ్మణులు మొదలైన వారి నిమిత్తము ధర్మకార్యములకై వినియోగించెను.

నాలుగవ శాసనము తిరువనమల్ల విక్రమాదిత్యుని నాటిది. ఇందు మహాదేవరసు చేసిన దానములు—రామ తీర్థమునకు, రామేశ్వరాలయమునకు సంబంధించినవి—వర్ణితములైనవి. వీతదాలయ విద్యాస్థానమున నాలుగు వందల మంది విద్యార్థులు విద్య సభ్యులనుచుండువారు. వారిలో నూఱుగురు "కవిమాను"ని, నూఱుగురు వ్యాసుని, నూఱుగురు మనువును అధ్యయనము చేయుచుండిరిని శాసనము తెలుపుచున్నది. శాసనపంక్తులు చెడుటచేత మిగిలిన నూర్గురు వీగ్రంధములు చదువువారో తెలియుట లేదు. కవిమానుడు బోధనముడు: కవిమానుని జదువువారన బోధనసన్నతి నధ్యయనము చేయువారనియు, మనువును జదువువారన మనుస్మృతి నధ్యయనము చేయువారనియు నూహింపదగినవి. అట్లే వ్యాసరచితములైన గ్రంథములను—వ్యాససూత్రములను, వ్యాసస్మృతిని—అధ్యయనము చేయువారు. వ్యాసరచితములైన పురాణములుకూడ పఠనీయములలో చేరిన చేరియుండవచ్చును. పదపాఠముకూడ పాఠ్యగ్రంథము కావచ్చునని పరిష్కర్తలనుచున్నారు. మొదటి అధ్యయనగ్రంథములు రెండును స్మృతులే కావున మూడవదికూడ (వ్యాస) స్మృతియే యగుచేమో. అట్లయిన నిజట ప్రత్యేకమీ స్మృతిత్రయాధ్యయనమునకు ప్రాముఖ్య మొసంగబడినట్లు ఊహింపవచ్చును. ఇందే జగదేకముల్లినాటి మఱియొక దాన శాసనముకూడ గలదు. అది అతని పదునొకండవ వర్షమునాటిది. ఈ శాసనము నందును అహిహయవంశజులైన మహామండలేశ్వరులు గొంతుకు పేర్కొనబడియున్నారు. ఈ నాలుగవ శాసనమున మతవిషయములైన దానములును, అగ్రహారదానమును పేర్కొనబడినవి.

ఈ విధమున ఈ శాసనములు క్రీస్తుశకము పదునొకండు, పందెండు శతాబ్దాలనాటి మన ప్రాచీన వైదిక విద్యాసంస్థల నిర్వహణను డెలుపుచుండుటచేత మన ప్రాచీన విద్యావిషయిక చారిత్రమున కిది చాల ముఖ్యమైనది. ఈ "సుటికాస్థానము"న ఆఱుగురు సరస్వతీ భండారిమలు ఉండిట్లు ఈ శాసనములు తెలుపుచున్నవి. సరస్వతీ భండారిమలు ఇప్పటి "తైలవేయములు". ఆఱుగురు పనిచేయుచుండుటకు ఆ సరస్వతీ భండారము ఎంత గొప్పదిగ నుండి యుండవలయునో! కల్యాణపుర పశ్చిమచాళుక్యులనాటి అహిహయ (హైహయ) వంశజులను గురించి తెలిసికొనుటకూడ ఇవి తోడ్పడుచున్నవి.

కృష్ణమాచార్యులుగారు వీటిని చాల శ్రద్ధతోను, బాగ్రతతోను ప్రకటించినను ఆంధ్రులు ఒకటి రెండు ప్రమాదములు చొర్లినవి. అవి ప్రమాదములు మాత్రమే. ఏమిటంటే ఆంధ్రుల పంక్తిలో కాళిదాసయ్య మధుమాదనుని తాతగానని చెప్పబడినది. ప్రమాద మిది: తాతగాను కాదు; మూలమున అతడు మధుమాదనునికి "నిజజన్మకు,

దనియే కలదు. ఇదే ప్రమాదము ఆపుటలోని 30-వ పంక్తిలో కూడ పేర్కొనబడినది. వేదాధ్యాయములు రెండునందల మంది, శాస్త్రాధ్యాయములు ఏబది యిద్దరు అని చెప్పి. పిదప ఆచార్యులు గారు ఆపుటలో నే వేదాధ్యాయములు మువ్వరు, భట్టవర్కన, వ్యాస (వ్యాస), ప్రభాకర ములను నేర్పుటకు శాస్త్రాధ్యాయములు మువ్వరు, సరస్వతీ భండారికు లార్యులు అని విద్యార్థులలోని యుపాధ్యాయులను కేర్పాటు సంకల్పమున వ్రాసియున్నారని; కాని యిది పొరపాటు: మూలపాత మిది:

“వేదాధ్యాయగణిన్మున్వగ్గం శాస్త్రాధ్యాయగణిన్వదంబగ్గం తపాధ్యాయగణిన్ 3 భట్టవర్కన, వ్యాస, ప్రభాకర వ్యాఖ్యాతృగణిన్ మున్వగ్గం, వేద మనోధిను పుష్పాధ్యాయ మున్వగ్గం శాలియసరస్వతీభండారిగ ర్వాగ్గం అంత:.....౨౫౨.”

దీనిని బట్టి చూచిన,	
వేదాధ్యాయములు	౨౦౦
శాస్త్రాధ్యాయములు	౫౨
శాస్త్రాధ్యాయములు	3
భట్టవర్కన, వ్యాస, ప్రభాకర వ్యాఖ్యాతృలు	3
వేదాధ్యాయములు	3
సరస్వతీ భండారికులు	౬

మొత్తం ౨౬౨ గురు.

౨౬౨ గు మూలమున ౨౫౨ పేర్కొనబడినది. భట్టవర్కన, వ్యాస, ప్రభాకరములు నేర్పుటకై శాస్త్రాధ్యాయములు మువ్వరును ప్రమాదము. మూలమున ప్రకటించు సంకల్పమున నీ రీతిప్రకృతి సరియైనదియనుచుచేత వివరణములోని ఈవ్రాత ప్రామాణికమే యగును.

త్రైలోక్యములని చేతిమండి పడసి, అహింసాయుగములకాదైన మహామండలేశ్వరునిచేతిమండి భూమిని పరిగ్రహించినట్లు కలదు. ఇట్లే కాలియరసు త్రిభువనములని చేతిమండి ధారాపూర్వకముగ బడసి, అహింసాయుగములకాదైన మహామండలేశ్వరుని చేతిమండి భూమిని ధారాపూర్వకముగ పరిగ్రహించినట్లు కూడ మూడవశాసనముననే తెలుపబడి యున్నది. పరిగ్రహితలు భూమిని మహామండలేశ్వరులనుండి పొందినయెడల వారు చాళుక్యప్రభుత్వ-మండి పొందినదేదీ? దీనికి జవాబు రెండవశాసనములో కలదు. ప్రభువు మండి పొందుచువచ్చినది “మన్నెయము”. కన్నడ మున “మాన్యము”యొక్క తదృశము మన్నెయము. పరిగ్రహితలు “వత్తి” (దాసభూమి)ని “మాన్యము” చేయించి, అనగా ప్రభువుమండి సత్త్వమును గ్రహించి, అసలుభూమిని—అది మహామండలేశ్వరుల రాజ్యములోనిదై యందుటచేత కావచ్చును—చారిత్రముండి పడయుచు వచ్చిరి. భూమి సామంతులైన మహామండలేశ్వరుల రాజ్య

ఈశాసనములనుబట్టి మనకు తెలియవచ్చు మరియుక ముఖ్యవిషయము కలదు. మూడవశాసనమున మధువరసు ములోనిదైనను వారు దానిని మాన్యముచేసి దానమొసంగుటకధికారములేకపోయినకారణముననే కావచ్చును, దాన పత్రమున నట్లు వ్రాయవలసినవచ్చెను. ప్రభువుయొక్క యధికారము కాని, అసతి కాని లేనిదే మహామండలేశ్వరులకు భూమిని దానమాన్యముగ నిచ్చుటకధికారము లేదను నదియే మనకు తెలియవచ్చు. రాజకీయమైన ముఖ్యవిషయము, పైనుడివిశాసనములో దాతలు చాళుక్యప్రభువు లే. పరిగ్రహితలు, ధర్మకార్యము లాచరించినవారను మంత్రి, దండనాథులు. “వత్తి”ని పరిగ్రహితలు గ్రహించినది మహామండలేశ్వరులనుండి. ఈసిద్ధాంతము సరియైనదనుకొన్నాడో తెలిసికొనుటకు ఇతర పశ్చిమచాళుక్య శాసనముల నొకను పరిశోధించవలసియున్నది. ఇతర శాసనములనుబట్టి నిజమగునో కాదోకాని, యీశాసనము లనుబట్టిమాత్ర మట్టి సిద్ధాంతము చేయుట కవకాశము కలదు. ఈ విషయము శాసన వివరణములలో అంత పరిష్కారము కా లేదేమోచూచి. నాయనమానము.

“పరమేశ్వరవత్తి”, “కేశ్వరవత్తి”—ఈపదముల మున, “తాళకంగణిన్” పదమునకును సరియైన యుగము తెలియుటలేదు. “సర్వసమస్య” మనునది భూమిభోగము లలో నొకటియని కల్యాణపుర చాళుక్యప్రభువుల శాసనములను బ్రకటించు సంకల్పమున బార్హస్పతి వొరగారు వ్రాసియున్నారని కాని అట్టి భూమిభోగమో వారు తెలిసియుండలేదు. “సర్వసమస్య” గా ఇయ్యబడిన భూమిదానము మూడవశాసనమున తెలుపబడినది. “సర్వ సమస్య” విభాగమునను “మాన్య” పదానికి ఎట్టి సామ్యము, వ్యత్యాసములు కలవో.

కృష్ణచాళుక్యులగురు బహుపవిత్రము చేసి ప్రకటించిన ఈశాసనగ్రంథము చరిత్రాభిమానుల కవశ్య పకనీయము, (మ. సో. శర్మ.)

ఆత్మ దర్శనము

శ్రీ వివేకానందస్వామి ప్రణీతము. శ్రీ తత్వానందస్వామిచే ఆంధ్రీకృతము. శ్రావ. పు. ౪౭. వెల రు ౦-౩-౦.

శ్రీ సనాతనాశ్రమమునారీచే తదాశ్రమ గ్రంథ మాల తృతీయప్రమాణముగా ప్రకటింపబడిన పరమపవిత్ర మగు సిగ్రంథరాజమును కృతజ్ఞతతో నందుకొంటిమి. ఇది గ్రాంథి కాంధ్రమున వచన గ్రంథముగా వ్రాయబడినది.

ఇందలి విషయమంతయును వేదాంత చర్చయే. భారతదేశమునందు సకల మతములనుగూర్చియు—వేద ప్రామాణ్యము నంగీకరింపని తై నభాద్రాదిమతములనుగూర్చి సంగ్రహముగను, వేదప్రామాణ్యము నంగీకరించిన మత త్రయమును, అనగా ద్వైత, విశిష్టాద్వైత, శుద్ధాద్వైత సిద్ధాంతత్రయమునుగూర్చి విపులముగను—ఇందు వివరింపబడెను. చివరకు అద్వైతసిద్ధాంతమే వేదాంతముయొక్క ఉత్తమ పరిణామమని స్థిరపరుపబడెను. ఈ మూడు సిద్ధాంతముల ముఖ్యలక్షణములను, భేదములను, సమాన ధర్మములను గూడ వివరింపబడెను. కాని యీ మాదునుగూడ సోపానసన్దర్శములని తెలుపబడెను. అధికారి భేదమునుబట్టి అధమాధికారులగు బహుజనులు గ్రహింపగలిగినది ద్వైతమేయనియు, దానిపై వెట్టు విశిష్టాద్వైతమనియు, దాని పై వెట్టు అద్వైత మనియును, ఈ అద్వైత సిద్ధాంతము సాధారణముగా గ్రాహ్యమగుటయే కష్టమనియును, గ్రహింపగలిగిన వారిలోగూడ వారి ననుసారమునకు తేగలుగువారు మిక్కిలి కొద్దిగానే యుండురనియును ఇందు చూచింపబడెను.

ఈ మాదు సిద్ధాంతములను అనాది కాలమునుండియును కలవు. శ్రీమద్భక్తి శ్రీరామానుజ శ్రీశంకరులు ఈసిద్ధాంత ములకు పునరుద్ధారకులే గాని వానిని సూత్రముగా నిర్మించినవారు కాదు. శ్రుతిస్మృతి పురాణాదులన్నిటిలోను ఉద్భయవారులను గూడ సాధారణము లేక పోలేదు.

కాన వీనిన్యూనతాధిక్యములను గూర్చి యిదిమిత్తమని నిర్ణయించుట యేరికినిగూడ శక్యముగాదు. వారివారి పూర్వ సంస్కారములను బట్టి ఆయా మతముల నకలంబించుచున్న వారి కుటుంబములలో జన్మములు లభించుచుండును. వారువారు ఈ సంప్రదాయముల ననుసరించుచున్నట్లు భావింపబడుచుండురు గాని అదిగూడ నిజము కాదు. మగ్గుల కుటుంబములలో పుట్టినవారిలో శ్రీమధ్యాచార్యులవారి సిద్ధాంత మిది యని చూచాయగానైన గ్రహింప గలిగిన వారు నూటికి పదిమందియైన నుండరు. అట్టివో ఆమహనీయుడు వ్రాసిన అమూల్యగ్రంథములను, వానిపైని వ్రాయబడిన టీకలు, టిప్పణులు మున్నగు ఆసంఖ్యాక ద్వైతవాద్యయమును సరిగా ఉపదేశించుటకధికారులగు గురువులవద్ద నభ్యసించినవారికే నెండ రుండురో వేరుగ చెప్ప బనిలేదు. అద్వైతసిద్ధాంతము ననుసరించెడు వారనబడు వారిలో దానిని సరిగా గ్రహింపగలిగిన వారికను చాల తక్కువగనే యుండురు. అట్టివో నిట్టి యఖండవిషయమునుగూర్చి యీచిన్న పాత్రమున సాకల్యముగా చెప్పించుట కవకాశ ముండని మాట నిజమే యైనను, వీని ముఖ్యలక్షణము లన్నియును చాలవరకు ఖండాంతరులకు గూడ గ్రాహ్యమగునట్లు లిందు విస్తృతముగనే వివరింపబడెను. ఆంధ్రమహాశయు లీగ్రంథము నించుక శ్రద్ధతో నడివినవో త్రిమతసిద్ధాంత సార మూల స్వరూపమును గ్రహింపగలుగుదురనుట కెట్టి సంశయమును లేదు. దీని నాంధ్రీకరించిన శ్రీ తత్వానంద స్వామియును, దీనిని ప్రకటించిన శ్రీ సనాతన గ్రంథ మాల వారునుగూడ ఆంధ్రులకృతజ్ఞతకు పాత్రులు.

ఈగ్రంథములకు సాలు చందా ఒకరూపాయి. రెండునెలల కొకగ్రంథము చందాదారుల కందజేయబడును. ఇదివరకు గృహస్థాశ్రమ తత్త్వము (శ్రీ రామతీర్థ ప్రణీతము), మృత్యుంజయము (సోక్రటీసు ప్రవచనము) నను రెండుగ్రంథములు వెలువడినవి. ఈ ఆత్మదర్శనము (శ్రీ వివేకానంద ప్రణీతము) మూడవది. మొదటిగ్రంథము పునర్ముద్రణము కానున్నది. విశిష్ట సంఘికలను బడయ గోరువారు రు ౦-౩-౬ కు తపాలబిళ్లలను ఈదిగువ అడ్రెసుకు పంప ప్రార్థింతులు:

శ్రీయుత కండేపు నరసింహంగారు, మేనేజరు, శ్రీ సనాతనాశ్రమము, శ్రావపాస్ట, కొల్లూరు మార్గము, గుంటూరుజిల్లా. వెదురుమూడి శేషగిరిరావు.

భారతదేశ పునరుద్ధరణము

RENASCENT INDIA

ఆంగ్ల గ్రంథము. వెల ఒకరూపాయి.

ఆంగ్ల భాషా కోవిదులును, మృదుమధురరచనా ధంబులు నగు శ్రీమాన్ కె. ఎస్. వెంకటరమణి అయ్యరుగారి గ్రంథమున భారతదేశ స్వాతంత్ర్య సమస్యను సమగ్రముగా చెప్పించినారు. విరోధా మహాసం గ్రామము పూర్తియై నప్పటినుండియు ప్రపంచమందెల్ల సర్వమానవ శాంతి సౌఖ్యములకై తీవ్రసంజ్ఞితము జరుగుచున్నదనియును, భూలోకస్వర్గ నిర్మాణమనదగు నిట్టి ఫలితమునకు భారతదేశము చేయవలసియున్న దివ్యకృషికి స్వతంత్రసిద్ధి యత్యవసరమనియు నిందు నిరూపింపబడినది. ఈస్వరాజ్యభవనము విదేశాచారముల యనుకరణము వైగాక అర్యనాగరకతా కీలక మన దగుత్యాగ సంపత్తిపై నాధారపడవలెనని వీరు చేసిన ప్రతిపాదన వీరి నూత్నదృష్టికి తార్కాణము. సకలభాగ్యభాగ్యముల కాలవాలమై, భూదేవికి శోభాయమాన మగు తిలకమై ఆర్యావర్తము విలసిల్లిన పూర్వపు సుదినములలో వలె భావిస్వరాజ్యయుగమున గూడ గ్రామమే రాజ్యాంగ మునకు సమస్తజీవితాప్రదమగుపూర్వదయమై విరాజిల్లవలెనని వీరి ఆశయము. దేశీయమహాసభా ప్రారంభదశలో నెట్లున్నను, రాజకీయరంగమున సత్యాగ్రహశక్తి బయ్యతెచ్చలేదని నాటినుండియు జాతీయనాయకుల కృషిగూడ నీవిషయమున ప్రబలముగా జరుగుచునే యున్నది. రాట్నతల్ప మిదియే కదా! భారతదేశము ప్రపంచమున కొనగనలసిన యాధ్యాత్మిక సందేశమునకు ప్రాణాధారమైన స్వాతంత్ర్యసిద్ధికి చరిత్రప్రదము లగు నాంగ్ల భారత జాతులు రెండును సర్వవిధత్యాగముల సల్పిననీ యుండు నని గ్రంథకర్తగారు హెచ్చరించుచున్నారు. దైవ మిందుకు తోడ్పడుగాకయని ప్రార్థించుచున్నారు. వివిధదేశ విజ్ఞానాధిదేవత లిందుకు తమ తమ యుచ్చైఃస్వరముల బలగ్రచున్న ధన్యవాదము లీదేశభక్తుని మనోరథము త్వరలో నీడేరగలదని తెలుపుచున్నది.

సకల విధముల ప్రపనీయమై యెప్పుడున్న యీ యుద్ధగ్రంథమున నొక గొప్పలోపము స్ఫురించుచున్నదని చెప్పవలసి వచ్చినందుల కెంతయు చింతిలుచున్నాము. గ్రంథకర్తగారు ప్రతిపాదించిన ప్రాచ్యనాగరకతా జీవ శక్తియును త్యాగాదర్శమునకు నవయుగమున ప్రత్యక్ష సుందరమార్గమై, తమ పవిత్రపాద స్పర్శచే భారతదేశమును బునీత మొనర్చి, తత్సందేశమును దశదిశలకు వెదజల్లినట్టియు, ప్రస్తుత మానందేశవ్యాపిని సకల జ్ఞలోక సన్నతార్థమైన విధమున నిర్వహించుప్రాచున్నట్టియు మహాత్ముల పేర తత్సంక్షుల సమంజసము కాదు. వీరాధానాతత్పరమగు యువభారతహృదయ మున కిది మిక్కిలి ఆశాభంగకరము. క్రితీకేపు లైన శ్రీ మద్వివేకానందస్వామిల వారి పేరు సారపాటున నీగ్రంథమునబడిన ట్లున్నది. రావోపు కూర్చున్న దిలో టును దీర్చి ఇంకను గ్రంథమున కెంతయు వన్నె తేడగునని శ్రీఅయ్యరుగారికి వినయపూర్వకముగా మనవిచేయుచున్నాము. మొత్తమువిన గ్రంథము తీవ్రాలోచనా ప్రేరకమై దేశహితకేసేవాభిలాషు లెల్లరును శ్రద్ధాభువులై పఠింపదగి యున్నది.

మలయువారు శ్వేతారణ్యాశ్రమము, మైలాపూరు నకు గ్రంథకర్తగారి పేరిట వ్రాయవగును.

వె. వేం. కృ.

మూన్ బీమ్స్

(Moon-Beams.)

శ్రావ. పు. 3౨ పుటలు.

గ్రంథకర్త: వి. యల్. భూమణ్ గారు. ప్రకాశకులు: డి యూత్ ఆఫ్ ఏషియా సొసైటీ (The Youth of Asia Society), మచిలీ పట్టణము. ఇది ఆంగ్ల ఖండకావ్యముల సంపుటము. చిత్రకు డి. డి. స్వాభావికమున, మనోజ్ఞ మగు భావనతో, మంజులముగ వైలిలో శ్రీభూమణ్ గారు ఈ చిన్ని కావ్యములు రచించినారు. గ్రాటిట్యూడ్ (Gratitude), వాయిసెస్ (Voices), టూ ఎ జాస్మిన్ (To a Jasmine) మున్నగు కావ్యములు వీరి భావసంస్కృతికి, రచనాలాభిత్వమునకు, విశాలాభిరుచికి నిదర్శనములు. రసానుభూతికి తాపలమగు హృదయకేంద్రమహిమి ఆవేశము సమగ్రముగ స్ఫురింపజేయు యత్నము వీరికింకను చేయవలసినది. కఠిన పదప్రయోగాభిలాష మును తమకు సహజమగు సౌకుమార్య వియతకు ఇంకను లోబలుచుకొనుట మొఱుగు.

ద్రవిడియన్ ఫ్రైలాల్జీ-శ్రీనారాయణరావుగారు
AN INTRODUCTION
TO DRAVIDIAN

Philology) by M.C. Narayana Rao, M.A.; L.T

(ద్రావిడశాస్త్రమును కుపోద్ఘాతముని చెప్పి, శ్రీ చిలుమూరి నారాయణరావుగారు రొక్క పుస్తకమును రచించి ప్రచురించిరి. ప్రాచీన ద్రావిడశాస్త్రమును గూర్చి యిదివఱలో గ్రహింపబడిన దాక్షిణ్య లలో జాలతక్కువ. ఒకరిద్దరిని జాలును. ఆంగ్లము లలో నాకు తెలిసినంతవఱకు శ్రీ నారాయణరావుగారు వారి తర్వాత, వారి శిష్యవర్గములోని వారనదగు శ్రీ నారాయణరావుగారు.

ఈ పుస్తకములోని విషయమంతయు వారొక తూరి చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయము పక్షమున, ఆంధ్ర మున నిచ్చిన యుపన్యాసముల యొక్క సారాంశమే. ఆసియునుగాక ఆంధ్రచారిత్రక పరిశోధక సంఘమువారి పత్రికలో వీరుచాసిన వ్యాసమీ పుస్తకమందలి విషయ మునకెల్లను మాతృకయనిచెప్పవచ్చును. (Influence of Sanskrit and Prakrit on Telugu (October 1926 The quarterly journal of Andhra Historical Society, Rajahmundry.) అను వ్యాసమును జరు వరులు చూడవగును; గ్రంథనిబంధమున కన్న విమర్శ నము సులభమని చెప్పెదరు గాని, విమర్శకుడు కృతి కర్తకన్న గ్రంథప విమర్శపరిజ్ఞానమునందు విన్నయై యుండవలెను. అల్పజ్ఞుడగు నా కీ గ్రంథవిమర్శన ములి కాని పనియేమో? కాని గ్రంథకర్తకే, శాస్త్రమునందు గల పాండిత్యము పదిపాళ్లు తక్కువయని సంశయము గలదు.

ఈ గ్రంథరచనమునకు గారణము, కాల్వెల్ పండితుడు రచించిన 'Comparative Grammar' లోని విషయము లన్వేషణయొని దృక్పథము ననుసరించి విరచింపబడుటచే, నందులకుగాను రెండవ పక్షమైన దేశీయ దృక్పథమును గూడ విశదీకరించుటకునై యు న్నుది. ఆంగ్లమున రచించుటకు గారణము బహుశాంగ్ల మయప్రపంచమునకుఁ దెలియఁజేయుటకు.

కాల్వెల్ పండితుని వాదములు (1) ద్రావిడ భాషలకును సిథియన్ భాషలకునుగల అన్యోన్య సంబం ధము. (2) ద్రావిడ భాషల యొక్క సారూప్యము రెండవది నారాయణరావుగారు ఒప్పుకొనినదే. మొదటిది వారొప్పురు. శబ్దశాస్త్రజ్ఞు లావురు. అందులో విశే షములేదు. (3) సంస్కృత భాషలో ద్రావిడ భాషల కేవిధమైన సంబంధమున లేదు. ఈ విషయమై ముఖ్య ముగ నారాయణరావుగారి అతివాదము గ్రంథమునందు గలదు. వీరి వాదము సమంజసమే. ద్రావిడ భాషావ్యాక రణ నిర్మాతలు ద్రావిడ భాషలను వికృతి గణము లోఁ జేర్చిరిని అందరు నెరిగినదియే. ఆంధ్రవ్యాక రణములు జదివిన వా కీ నూత్రముల నెఱుంగక మానరు.

సంస్కృతము ఆర్యప్రకృతి. ప్రాకృతము ద్వితీయ ప్రకృతి-ఆంధ్రభాషావికృతి-సంస్కృతప్రాకృతములకు బ గుభాష తత్పరము-సంస్కృతప్రాకృత భవంబగు భాష తదనంబు. ఇట్టి నూత్రముల ననుసరించి సంస్కృత ప్రాకృతభాషలకును ద్రావిడభాషలకు నన్యోన్యవైరుధ్య ము లేదనియు, వీని కన్యోన్యమైత్రిగలదనియు స్పష్టము. అదియే కాల్వెల్ పండితుఁ డొప్పుడు. నారాయణరావుగారి ముఖ్యవాద మిదియే. ద్రావిడభాషలయందు తత్పరపద ములను దర్శింపవలయును బ్రత్యేకించి చూచిన యెడల దేశ్యములు మిక్కిలి అరుదని వీరి విశ్వాసము.

నారాయణరావుగారు ద్రావిడభాషలను గూర్చి చర్చించుచు, వీరి గ్రంథమునుగూర్చియే ముఖ్యముగ ప్రశం సింపిరి. వీరి గ్రంథమునకును, ఇండి-ఆర్యన్, ఇండి- ఇరానియన్ (Indo-Aryan Indo Iranian) భాషా సమాహములకును గల ప్రత్యేకసంబంధమును సూచించిరి. ప్రాకృతభాష సంస్కృతభాషకన్న పురాతనమనియు, సంస్కృతము మొదటి ప్రకృతియనియు, తర్వాత ప్రకృ తి భాషలు క్రమక్రమముగా అపభ్రంశములని నామమున దాల్చె ననియు, వీరిలో కౌరనేని, మహారాష్ట్రీ భాషలు ప్రాకృతభాషలలో ముఖ్యము లనియు, అపభ్రంశములనె వైశాచీ భాషలుగా వ్యాకరణకర్తలు పరిగణించిరినియు, నారాయణరావు గారు వక్కాణించి యున్నారు. కాల్వెల్ పండితుడు ద్రావిడ భాషలలోనుండి సంస్కృత ములోనికి గొన్ని పదములు వచ్చిన వనెదరు వాదమును ఖండించి, అపదములు చేదములలో గలవని నిరూపించిరి.

పాలీ, మహారాష్ట్రీ, కౌరనేని, వైశాచీ భాషల నుండి, ఆంధ్రములోనికి పదములు వచ్చిన విషయమును లక్ష్యములనిచ్చి చూపిరి. పాలీ భాషనుండి, ఆంధ్రభాష మూలము సంకల పదములు పరిగ్రహించెనని వీరు నుడువు

చున్నారు. అపదముల పట్టిక సంకలనిచ్చిన భాషకు మేలుకలుగజేసిన వారగుదురు. Childers Pali Dic-tionary provides us with about three hun-dred words to which Telugu words can be traced' అనివీరు ఆంధ్రచారిత్ర పరిశోధక మండలివారి పత్రికలో రచించిన వ్యాసమునందుఁ దెల్పిరి. ఈ వ్యాస మునే కొంచెము మార్చి 'I have picked up at ran-dam 300 Pali originals to Telugu words' అని ఈ గ్రంథమునందు వ్రాసిరి. ఆంధ్రభాషలో తద్వ పదములు, నర్తకలోప, నర్తకము, నర్తకజే. వ్యవస్థయ ముచే గలుగునని ఆంధ్రవ్యాకరణ కర్తలు వ్రాసిన ప్రకారము, ప్రాకృత భాషలైన పాలీ భాషయందును, తదితర మహారాష్ట్రీ, కౌరనేని భాషలయందునుగల పద ముల గాలించి, వానికిని ఆంధ్రభాషయందలి పదముల కును గల సారూప్యమును నిర్ణయించినగాని ప్రాచీనాం ద్రాభాషా తత్వము తెలియదు.

ఆంధ్రభాషాపండితులు ఆంధ్రభారతరచనాకాల మునాటికి ప్రాకృత వైశాచీ భాషలయందు పరిపూర్ణ పాండిత్యముగలవారని రాజరాజనందంపూడి శాసన మునుబట్టి తెలియవచ్చును. నారాయణరావు ప్రాకృతవై శాచీ భాషలయందు ప్రాచీన్యముగలిగి వానిలోఁ గలి త్వము చెప్పగలవాడని శాసనము వక్కాణించుచున్నది. "యశస్సంస్కృతకర్తృభాష ప్రాకృతవైశాచీకాంధ్రభాషాను; కవిరాజశేఖర ఇతిద్రుతిః సుకవిత్వభవేన"

ప్రాకృత వైశాచీ భాషలలోఁ బాండిత్యము సంపా దించిన వారుగాని ఆంధ్రభాషకును ఆభాషలకును గల మైత్రిని నిరూపింప జూరు. శ్రీ నారాయణరావుగారు ద్రవిడవాద్యయములలోఁ దేశ్యపదములే లేవనియు, దేశ్యము లని చెప్పబడు పదములు ఏ ప్రాకృతభాషలలోనో కనఁ బడుననియు, నవి గ్రామ్యప్రాకృతభాషలుగాఁ బరిగ ణింపబడిన అపభ్రంశభాషలలోఁ గన్పట్టుననియు వక్కా ణించుచున్నారు. వీరిమతమున ద్రావిడభాషలు పూర్తి గా సంస్కృతప్రాకృతభవములు. ఈ భాషలకుమాతృకలు పాలీ, వైశాచీ భాషలు. దేశ్యపదములు లేనేలేవు. ఈ కడపటి లక్షణమునకు లక్ష్యములు సకారణముగఁ జూప రైరి. ఒకటి రెండు పదములు జెప్పినఁ జాలును. ఆంధ్ర మునఁగల దేశ్యములన్నియు నపభ్రంశభాషలలోనుండియే వచ్చెనా? భాషను సంస్కృతభవము, ప్రాకృతభవ మని వక్కాణించి, దేశ్యము అనియుఁ గూడ నేల విభజింప వలెను? కర్ణాటకకర్మ ప్రకారము ఆంధ్రభాషలో ౧౨, ౩౩౭ దేశ్యపదములున్నట్లు శ్రీ నారాయణరావు గారే లెక్కపెట్టినారు. ఈ ౧౨, ౩౩౭ దేశ్యపదము లును అన్యదేశములై ఏవైశాచీ భాషాపద జాలమునకో ముడిపెట్టననరా? ఆంధ్రభాష ప్రాకృత వైశాచీ భాషాం తర్థమో? ఆంధ్రభాష కేవలము వైశాచీ భాషయేనా? భాషకు ప్రత్యేకవ్యుత్పత్తియులేదా? ఇట్టి ప్రశ్నలకు వారి గ్రంథము ప్రమత్తరమిచ్చుటలేదు. ఆంధ్రభాష సంస్కృత ప్రాకృతములకును, సంస్కృత ప్రాకృతభవము అని చెప్పుచుండుటచే నియ్యది ముఖ్యముగా నే ప్రాకృత భాషలలోనుండియే పెక్కుపదములను గ్రహించెనని వేతెచెప్పనక్కరలేదు. 'That at least the Telugu Language had its origin in a variety of Paj sachi seems to be the opinion of some of the Telugu grammarians' అని నారాయణరావుగారు వ్రాయుచున్నారు.

ఆంధ్రభాషయం దనాద్యములను వర్ణములు ౨, ౭, ౮, ౯, ౧౦, ౧౧, ౧౨, ౧౩, ౧౪, ౧౫, ౧౬, ౧౭, ౧౮, ౧౯, ౨౦, ౨౧, ౨౨, ౨౩, ౨౪, ౨౫, ౨౬, ౨౭, ౨౮, ౨౯, ౩౦, ౩౧, ౩౨, ౩౩, ౩౪, ౩౫, ౩౬, ౩౭, ౩౮, ౩౯, ౪౦, ౪౧, ౪౨, ౪౩, ౪౪, ౪౫, ౪౬, ౪౭, ౪౮, ౪౯, ౫౦, ౫౧, ౫౨, ౫౩, ౫౪, ౫౫, ౫౬, ౫౭, ౫౮, ౫౯, ౬౦, ౬౧, ౬౨, ౬౩, ౬౪, ౬౫, ౬౬, ౬౭, ౬౮, ౬౯, ౭౦, ౭౧, ౭౨, ౭౩, ౭౪, ౭౫, ౭౬, ౭౭, ౭౮, ౭౯, ౮౦, ౮౧, ౮౨, ౮౩, ౮౪, ౮౫, ౮౬, ౮౭, ౮౮, ౮౯, ౯౦, ౯౧, ౯౨, ౯౩, ౯౪, ౯౫, ౯౬, ౯౭, ౯౮, ౯౯, ౧౦౦, ౧౦౧, ౧౦౨, ౧౦౩, ౧౦౪, ౧౦౫, ౧౦౬, ౧౦౭, ౧౦౮, ౧౦౯, ౧౧౦, ౧౧౧, ౧౧౨, ౧౧౩, ౧౧౪, ౧౧౫, ౧౧౬, ౧౧౭, ౧౧౮, ౧౧౯, ౧౨౦, ౧౨౧, ౧౨౨, ౧౨౩, ౧౨౪, ౧౨౫, ౧౨౬, ౧౨౭, ౧౨౮, ౧౨౯, ౧౩౦, ౧౩౧, ౧౩౨, ౧౩౩, ౧౩౪, ౧౩౫, ౧౩౬, ౧౩౭, ౧౩౮, ౧౩౯, ౧౪౦, ౧౪౧, ౧౪౨, ౧౪౩, ౧౪౪, ౧౪౫, ౧౪౬, ౧౪౭, ౧౪౮, ౧౪౯, ౧౫౦, ౧౫౧, ౧౫౨, ౧౫౩, ౧౫౪, ౧౫౫, ౧౫౬, ౧౫౭, ౧౫౮, ౧౫౯, ౧౬౦, ౧౬౧, ౧౬౨, ౧౬౩, ౧౬౪, ౧౬౫, ౧౬౬, ౧౬౭, ౧౬౮, ౧౬౯, ౧౭౦, ౧౭౧, ౧౭౨, ౧౭౩, ౧౭౪, ౧౭౫, ౧౭౬, ౧౭౭, ౧౭౮, ౧౭౯, ౧౮౦, ౧౮౧, ౧౮౨, ౧౮౩, ౧౮౪, ౧౮౫, ౧౮౬, ౧౮౭, ౧౮౮, ౧౮౯, ౧౯౦, ౧౯౧, ౧౯౨, ౧౯౩, ౧౯౪, ౧౯౫, ౧౯౬, ౧౯౭, ౧౯౮, ౧౯౯, ౨౦౦, ౨౦౧, ౨౦౨, ౨౦౩, ౨౦౪, ౨౦౫, ౨౦౬, ౨౦౭, ౨౦౮, ౨౦౯, ౨౧౦, ౨౧౧, ౨౧౨, ౨౧౩, ౨౧౪, ౨౧౫, ౨౧౬, ౨౧౭, ౨౧౮, ౨౧౯, ౨౨౦, ౨౨౧, ౨౨౨, ౨౨౩, ౨౨౪, ౨౨౫, ౨౨౬, ౨౨౭, ౨౨౮, ౨౨౯, ౨౩౦, ౨౩౧, ౨౩౨, ౨౩౩, ౨౩౪, ౨౩౫, ౨౩౬, ౨౩౭, ౨౩౮, ౨౩౯, ౨౪౦, ౨౪౧, ౨౪౨, ౨౪౩, ౨౪౪, ౨౪౫, ౨౪౬, ౨౪౭, ౨౪౮, ౨౪౯, ౨౫౦, ౨౫౧, ౨౫౨, ౨౫౩, ౨౫౪, ౨౫౫, ౨౫౬, ౨౫౭, ౨౫౮, ౨౫౯, ౨౬౦, ౨౬౧, ౨౬౨, ౨౬౩, ౨౬౪, ౨౬౫, ౨౬౬, ౨౬౭, ౨౬౮, ౨౬౯, ౨౭౦, ౨౭౧, ౨౭౨, ౨౭౩, ౨౭౪, ౨౭౫, ౨౭౬, ౨౭౭, ౨౭౮, ౨౭౯, ౨౮౦, ౨౮౧, ౨౮౨, ౨౮౩, ౨౮౪, ౨౮౫, ౨౮౬, ౨౮౭, ౨౮౮, ౨౮౯, ౨౯౦, ౨౯౧, ౨౯౨, ౨౯౩, ౨౯౪, ౨౯౫, ౨౯౬, ౨౯౭, ౨౯౮, ౨౯౯, ౩౦౦, ౩౦౧, ౩౦౨, ౩౦౩, ౩౦౪, ౩౦౫, ౩౦౬, ౩౦౭, ౩౦౮, ౩౦౯, ౩౧౦, ౩౧౧, ౩౧౨, ౩౧౩, ౩౧౪, ౩౧౫, ౩౧౬, ౩౧౭, ౩౧౮, ౩౧౯, ౩౨౦, ౩౨౧, ౩౨౨, ౩౨౩, ౩౨౪, ౩౨౫, ౩౨౬, ౩౨౭, ౩౨౮, ౩౨౯, ౩౩౦, ౩౩౧, ౩౩౨, ౩౩౩, ౩౩౪, ౩౩౫, ౩౩౬, ౩౩౭, ౩౩౮, ౩౩౯, ౩౪౦, ౩౪౧, ౩౪౨, ౩౪౩, ౩౪౪, ౩౪౫, ౩౪౬, ౩౪౭, ౩౪౮, ౩౪౯, ౩౫౦, ౩౫౧, ౩౫౨, ౩౫౩, ౩౫౪, ౩౫౫, ౩౫౬, ౩౫౭, ౩౫౮, ౩౫౯, ౩౬౦, ౩౬౧, ౩౬౨, ౩౬౩, ౩౬౪, ౩౬౫, ౩౬౬, ౩౬౭, ౩౬౮, ౩౬౯, ౩౭౦, ౩౭౧, ౩౭౨, ౩౭౩, ౩౭౪, ౩౭౫, ౩౭౬, ౩౭౭, ౩౭౮, ౩౭౯, ౩౮౦, ౩౮౧, ౩౮౨, ౩౮౩, ౩౮౪, ౩౮౫, ౩౮౬, ౩౮౭, ౩౮౮, ౩౮౯, ౩౯౦, ౩౯౧, ౩౯౨, ౩౯౩, ౩౯౪, ౩౯౫, ౩౯౬, ౩౯౭, ౩౯౮, ౩౯౯, ౪౦౦, ౪౦౧, ౪౦౨, ౪౦౩, ౪౦౪, ౪౦౫, ౪౦౬, ౪౦౭, ౪౦౮, ౪౦౯, ౪౧౦, ౪౧౧, ౪౧౨, ౪౧౩, ౪౧౪, ౪౧౫, ౪౧౬, ౪౧౭, ౪౧౮, ౪౧౯, ౪౨౦, ౪౨౧, ౪౨౨, ౪౨౩, ౪౨౪, ౪౨౫, ౪౨౬, ౪౨౭, ౪౨౮, ౪౨౯, ౪౩౦, ౪౩౧, ౪౩౨, ౪౩౩, ౪౩౪, ౪౩౫, ౪౩౬, ౪౩౭, ౪౩౮, ౪౩౯, ౪౪౦, ౪౪౧, ౪౪౨, ౪౪౩, ౪౪౪, ౪౪౫, ౪౪౬, ౪౪౭, ౪౪౮, ౪౪౯, ౪౫౦, ౪౫౧, ౪౫౨, ౪౫౩, ౪౫౪, ౪౫౫, ౪౫౬, ౪౫౭, ౪౫౮, ౪౫౯, ౪౬౦, ౪౬౧, ౪౬౨, ౪౬౩, ౪౬౪, ౪౬౫, ౪౬౬, ౪౬౭, ౪౬౮, ౪౬౯, ౪౭౦, ౪౭౧, ౪౭౨, ౪౭౩, ౪౭౪, ౪౭౫, ౪౭౬, ౪౭౭, ౪౭౮, ౪౭౯, ౪౮౦, ౪౮౧, ౪౮౨, ౪౮౩, ౪౮౪, ౪౮౫, ౪౮౬, ౪౮౭, ౪౮౮, ౪౮౯, ౪౯౦, ౪౯౧, ౪౯౨, ౪౯౩, ౪౯౪, ౪౯౫, ౪౯౬, ౪౯౭, ౪౯౮, ౪౯౯, ౫౦౦, ౫౦౧, ౫౦౨, ౫౦౩, ౫౦౪, ౫౦౫, ౫౦౬, ౫౦౭, ౫౦౮, ౫౦౯, ౫౧౦, ౫౧౧, ౫౧౨, ౫౧౩, ౫౧౪, ౫౧౫, ౫౧౬, ౫౧౭, ౫౧౮, ౫౧౯, ౫౨౦, ౫౨౧, ౫౨౨, ౫౨౩, ౫౨౪, ౫౨౫, ౫౨౬, ౫౨౭, ౫౨౮, ౫౨౯, ౫౩౦, ౫౩౧, ౫౩౨, ౫౩౩, ౫౩౪, ౫౩౫, ౫౩౬, ౫౩౭, ౫౩౮, ౫౩౯, ౫౪౦, ౫౪౧, ౫౪౨, ౫౪౩, ౫౪౪, ౫౪౫, ౫౪౬, ౫౪౭, ౫౪౮, ౫౪౯, ౫౫౦, ౫౫౧, ౫౫౨, ౫౫౩, ౫౫౪, ౫౫౫, ౫౫౬, ౫౫౭, ౫౫౮, ౫౫౯, ౫౬౦, ౫౬౧, ౫౬౨, ౫౬౩, ౫౬౪, ౫౬౫, ౫౬౬, ౫౬౭, ౫౬౮, ౫౬౯, ౫౭౦, ౫౭౧, ౫౭౨, ౫౭౩, ౫౭౪, ౫౭౫, ౫౭౬, ౫౭౭, ౫౭౮, ౫౭౯, ౫౮౦, ౫౮౧, ౫౮౨, ౫౮౩, ౫౮౪, ౫౮౫, ౫౮౬, ౫౮౭, ౫౮౮, ౫౮౯, ౫౯౦, ౫౯౧, ౫౯౨, ౫౯౩, ౫౯౪, ౫౯౫, ౫౯౬, ౫౯౭, ౫౯౮, ౫౯౯, ౬౦౦, ౬౦౧, ౬౦౨, ౬౦౩, ౬౦౪, ౬౦౫, ౬౦౬, ౬౦౭, ౬౦౮, ౬౦౯, ౬౧౦, ౬౧౧, ౬౧౨, ౬౧౩, ౬౧౪, ౬౧౫, ౬౧౬, ౬౧౭, ౬౧౮, ౬౧౯, ౬౨౦, ౬౨౧, ౬౨౨, ౬౨౩, ౬౨౪, ౬౨౫, ౬౨౬, ౬౨౭, ౬౨౮, ౬౨౯, ౬౩౦, ౬౩౧, ౬౩౨, ౬౩౩, ౬౩౪, ౬౩౫, ౬౩౬, ౬౩౭, ౬౩౮, ౬౩౯, ౬౪౦, ౬౪౧, ౬౪౨, ౬౪౩, ౬౪౪, ౬౪౫, ౬౪౬, ౬౪౭, ౬౪౮, ౬౪౯, ౬౫౦, ౬౫౧, ౬౫౨, ౬౫౩, ౬౫౪, ౬౫౫, ౬౫౬, ౬౫౭, ౬౫౮, ౬౫౯, ౬౬౦, ౬౬౧, ౬౬౨, ౬౬౩, ౬౬౪, ౬౬౫, ౬౬౬, ౬౬౭, ౬౬౮, ౬౬౯, ౬౭౦, ౬౭౧, ౬౭౨, ౬౭౩, ౬౭౪, ౬౭౫, ౬౭౬, ౬౭౭, ౬౭౮, ౬౭౯, ౬౮౦, ౬౮౧, ౬౮౨, ౬౮౩, ౬౮౪, ౬౮౫, ౬౮౬, ౬౮౭, ౬౮౮, ౬౮౯, ౬౯౦, ౬౯౧, ౬౯౨, ౬౯౩, ౬౯౪, ౬౯౫, ౬౯౬, ౬౯౭, ౬౯౮, ౬౯౯, ౭౦౦, ౭౦౧, ౭౦౨, ౭౦౩, ౭౦౪, ౭౦౫, ౭౦౬, ౭౦౭, ౭౦౮, ౭౦౯, ౭౧౦, ౭౧౧, ౭౧౨, ౭౧౩, ౭౧౪, ౭౧౫, ౭౧౬, ౭౧౭, ౭౧౮, ౭౧౯, ౭౨౦, ౭౨౧, ౭౨౨, ౭౨౩, ౭౨౪, ౭౨౫, ౭౨౬, ౭౨౭, ౭౨౮, ౭౨౯, ౭౩౦, ౭౩౧, ౭౩౨, ౭౩౩, ౭౩౪, ౭౩౫, ౭౩౬, ౭౩౭, ౭౩౮, ౭౩౯, ౭౪౦, ౭౪౧, ౭౪౨, ౭౪౩, ౭౪౪, ౭౪౫, ౭౪౬, ౭౪౭, ౭౪౮, ౭౪౯, ౭౫౦, ౭౫౧, ౭౫౨, ౭౫౩, ౭౫౪, ౭౫౫, ౭౫౬, ౭౫౭, ౭౫౮, ౭౫౯, ౭౬౦, ౭౬౧, ౭౬౨, ౭౬౩, ౭౬౪, ౭౬౫, ౭౬౬, ౭౬౭, ౭౬౮, ౭౬౯, ౭౭౦, ౭౭౧, ౭౭౨, ౭౭౩, ౭౭౪, ౭౭౫, ౭౭౬, ౭౭౭, ౭౭౮, ౭౭౯, ౭౮౦, ౭౮౧, ౭౮౨, ౭౮౩, ౭౮౪, ౭౮౫, ౭౮౬, ౭౮౭, ౭౮౮, ౭౮౯, ౭౯౦, ౭౯౧, ౭౯౨, ౭౯౩, ౭౯౪, ౭౯౫, ౭౯౬, ౭౯౭, ౭౯౮, ౭౯౯, ౮౦౦, ౮౦౧, ౮౦౨, ౮౦౩, ౮౦౪, ౮౦౫, ౮౦౬, ౮౦౭, ౮౦౮, ౮౦౯, ౮౧౦, ౮౧౧, ౮౧౨, ౮౧౩, ౮౧౪, ౮౧౫, ౮౧౬, ౮౧౭, ౮౧౮, ౮౧౯, ౮౨౦, ౮౨౧, ౮౨౨, ౮౨౩, ౮౨౪, ౮౨౫, ౮౨౬, ౮౨౭, ౮౨౮, ౮౨౯, ౮౩౦, ౮౩౧, ౮౩౨, ౮౩౩, ౮౩౪, ౮౩౫, ౮౩౬, ౮౩౭, ౮౩౮, ౮౩౯, ౮౪౦, ౮౪౧, ౮౪౨, ౮౪౩, ౮౪౪, ౮౪౫, ౮౪౬, ౮౪౭, ౮౪౮, ౮౪౯, ౮౫౦, ౮౫౧, ౮౫౨, ౮౫౩, ౮౫౪, ౮౫౫, ౮౫౬, ౮౫౭, ౮౫౮, ౮౫౯, ౮౬౦, ౮౬౧, ౮౬౨, ౮౬౩, ౮౬౪, ౮౬౫, ౮౬౬, ౮౬౭, ౮౬౮, ౮౬౯, ౮౭౦, ౮౭౧, ౮౭౨, ౮౭౩, ౮౭౪, ౮౭౫, ౮౭౬, ౮౭౭, ౮౭౮, ౮౭౯, ౮౮౦, ౮౮౧, ౮౮౨, ౮౮౩, ౮౮౪, ౮౮౫, ౮౮౬, ౮౮౭, ౮౮౮, ౮౮౯, ౮౯౦, ౮౯౧, ౮౯౨, ౮౯౩, ౮౯౪, ౮౯౫, ౮౯౬, ౮౯౭, ౮౯౮, ౮౯౯, ౯౦౦, ౯౦౧, ౯౦౨, ౯౦౩, ౯౦౪, ౯౦౫, ౯౦౬, ౯౦౭, ౯౦౮, ౯౦౯, ౯౧౦, ౯౧౧, ౯౧౨, ౯౧౩, ౯౧౪, ౯౧౫, ౯౧౬, ౯౧౭, ౯౧౮, ౯౧౯, ౯౨౦, ౯౨౧, ౯౨౨, ౯౨౩, ౯౨౪, ౯౨౫, ౯౨౬, ౯౨౭, ౯౨౮, ౯౨౯, ౯౩౦, ౯౩౧, ౯౩౨, ౯౩౩, ౯౩౪, ౯౩౫, ౯౩౬, ౯౩౭, ౯౩౮, ౯౩౯, ౯౪౦, ౯౪౧, ౯౪౨, ౯౪౩, ౯౪౪, ౯౪౫, ౯౪౬, ౯౪౭, ౯౪౮, ౯౪౯, ౯౫౦, ౯౫౧, ౯౫౨, ౯౫౩, ౯౫౪, ౯౫౫, ౯౫౬, ౯౫౭, ౯౫౮, ౯౫౯, ౯౬౦, ౯౬౧, ౯౬౨, ౯౬౩, ౯౬౪, ౯౬౫, ౯౬౬, ౯౬౭, ౯౬౮, ౯౬౯, ౯౭౦, ౯౭౧, ౯౭౨, ౯౭౩, ౯౭౪, ౯౭౫, ౯౭౬, ౯౭౭, ౯౭౮, ౯౭౯, ౯౮౦, ౯౮౧, ౯౮౨, ౯౮౩, ౯౮౪, ౯౮౫, ౯౮౬, ౯౮౭, ౯౮౮, ౯౮౯, ౯౯౦, ౯౯౧, ౯౯౨, ౯౯౩, ౯౯౪, ౯౯౫, ౯౯౬, ౯౯౭, ౯౯౮, ౯౯౯, ౧౦౦౦, ౧౦౦౧, ౧౦౦౨, ౧౦౦౩, ౧౦౦౪, ౧౦౦౫, ౧౦౦౬, ౧౦౦౭, ౧౦౦౮, ౧౦౦౯, ౧౦౧౦, ౧౦౧౧, ౧౦౧౨, ౧౦౧౩, ౧౦౧౪, ౧౦౧౫, ౧౦౧౬, ౧౦౧౭, ౧౦౧౮, ౧౦౧౯, ౧౦౨౦, ౧౦౨౧, ౧౦౨౨, ౧౦౨౩, ౧౦౨౪, ౧౦౨౫, ౧౦౨౬, ౧౦౨౭, ౧౦౨౮, ౧౦౨౯, ౧౦౩౦, ౧౦౩౧, ౧౦౩౨, ౧౦౩౩, ౧౦౩౪, ౧౦౩౫, ౧౦౩౬, ౧౦౩౭, ౧౦౩౮, ౧౦౩౯, ౧౦౪౦, ౧౦౪౧, ౧౦౪౨, ౧౦౪౩, ౧౦౪౪, ౧౦౪౫, ౧౦౪౬, ౧౦౪౭, ౧౦౪౮, ౧౦౪౯, ౧౦౫౦, ౧౦౫౧, ౧౦౫౨, ౧౦౫౩, ౧౦౫౪, ౧౦౫౫, ౧౦౫౬, ౧౦౫౭, ౧౦౫౮, ౧౦౫౯, ౧౦౬౦, ౧౦౬౧, ౧౦౬౨, ౧౦౬౩, ౧౦౬౪, ౧౦౬౫, ౧౦౬౬, ౧౦౬౭, ౧౦౬౮, ౧౦౬౯, ౧౦౭౦, ౧౦౭౧, ౧౦౭౨, ౧౦౭౩,

నేపును ఒకసంగమం దేసని యగ్రమేర్పడుచున్నది. మూలము లోని యిందులు లేనేలేదు. లేకపోయినా మీరు యిప్పుని చేరను మేళునికొల్పించినారు. ఇదియేకా 'వెంటె'గో దేకా? మేళియించి గాని గానమును జేసినట్లొకము లో "స్వాగత్యైవ" అన్న శ్లోకమును "నెమి" తముతోటను స్వాగత్యైవ నమస్కారముగా "స్వాగత మిత్యైవ" అని ప్రయోగించి యిప్పుని నారుగాని యడిగింపలేదు. ఇది యిప్పునినారి సరప్ర దాయము గాబోలును!

2 వ పద్యములో— "భూమిలోని పుష్పముల మరు తాం సన్నిపాత కృమేషుః" అను మూలమునకు మీరు, "భూమియు, జ్యోతితి, నూరులము, దోయము, జేరినమేళు మేష!" అని తెలియించినారు. సన్నిపాత మనగా సంఘాతము=మూలముని యర్థముగాని (జేరిన=సన్నిభ విందిన) అని యర్థము కాదు. "పలుకరణైః ప్రాణిభిః" అని మూలములోనుండగా, "మహిలేంద్రియైశ్చ" మను జులే" అని వీరన్నారు. అట్లేని మూలకర్త "మానవై" అనలేకపోయినాడా? మనుజులేకాని దేవలిలు వార్తను గొనిపోయిందా? మలేయు పలుపనమునకు, మహిలే పదము సరియైనది గాదు. "చేరనాచేరనములు"—అనుట సంప్రదాయముగాని, ఆచేరనచేరనము లనుట కాదు. "కా మార్తాః స్రవతికృష్ణా హి" యను మూలమునకు "కా మవిపన్ను" అయ్యెనుగాని సహజస్రవ్యత్వమై యనుట సరి యైనతెలుగు కాదు.

3 వ పద్యములో— "హరం వంశే భువనవిదితే పుష్కలానరకకానామ్" అని మూలము. దీనికి మీరు ఆనరకపుష్కలంబు లనఁ జేర్చుచున్నట్టి వంశంబునకొ జన వం బందితి" అని వ్రాసియున్నారు. "లోకవిదితమయిన పుష్కలానరకముల వంశంబునఁ బుట్టినవాడవు" అని మూలమున కర్థము. ఆనరకము పుష్కలానరకము లదిగాని పుష్కలానరకము లని చేరంపలేదు. మలేయు, పుష్కలానరకమేళుము లనియే లోకమునఁ బ్రసిద్ధము గాని ఆనరకపుష్కలము లని కాదు. "పుష్కలాశ్చై వరకాశ్చైవేచిచ్ఛేమానాం కూటస్థాః పుష్కలానరకాః" అయ్యెను" అని చుట్టి నాగమారి వివరించుచున్నాడు ఇపుష్కలములు ఆనరకములు అను చేర్చుట మాటస ధి "మేళుములయొక్క" అని శ్రీ కామ్యులవారు వ్రాసియు న్నారు. "మహిలేః స్రవతికృష్ణామ్" అను మూలము నకు మీరు "అస్యాపాదమాత్మ్యం" అని తెలియించి నారు. స్రవతికృష్ణామ్ అనగా, స్రవతికృష్ణామ్ అనియే వ్యాఖ్యానింప బివరించినారు గాని, అమాత్మ్యం అనలేదు. "రాజ్యాంగాని ప్రకృతయః" అని యమరసింహుడు. ఇంతకును, ఈమేళుండిండునకు మంత్రికామహాదము, కావునఁ బ్రధానపురుషుడనగా ముఖ్యపురుషుడనియే కాని యమాత్మ్యుడనను నరము రాదు. "యాచ్ఛామోఘా వరమధిసతే నాగమే లబహమా" అను మూలమునకు మీరు "అల్పనెడకొ గోచ్ఛా ఫలింతుకం" అని కోల్పో మేళో గుణికా వేడుచోక" అని తెనుగుచేసియున్నారు. ఇది మూలమునందలి యభిప్రాయమును తెలుపజాలదు. "అధికగుణములుగల పురుషుని విషయమున యాననవిఫల మయినను ఇంచకప్రియము, సిగ్గుబానివిషయమున యాన నమో లబహమా మయినను ఇంచకప్రియముగూడగాను" అని వ్యాఖ్యానింప బివరించుచున్నారు. "వరం మనా క్షియి" ముని యమరసింహుడు. కావున మూలము లోని యభిప్రాయ మీ తెలియింపులోనికి సరిగా రాలే దని నాయభిప్రాయము.

ఇక సరిపద్యమును విమర్శింపఁబూనక యందం దుగల కొన్ని విశేషములను మాత్రమే విమర్శించెదను.

4 వ పద్యములో— "మందంబందం నువతి పవన క్షామహలో యథా త్వమ్" అన్న మూలమునకు "అను మాటలన్నిటా ధోవూరితి నిను నల్ల ల్లొక వహించుకొ" అని మీరు తెలియించినారు. "నువతి=చేరయతి" అని వ్యాఖ్యా నము. నహించుకొ=మోయును—అనవలెనుగాదా; చేరణ చేయుట యనగా మోయుట కాఁజాలదు. "వామశ్చాయం నదతి మధురం చాతక మేనగంధః" (ఇదిగో గర్వముతోఁ గూడినదై నీయొక్క యెడమప్రక్కనున్న చాతకమునూ డ మధురముగఁ బలుకుచున్నది) దీనికి మీరు "నగంధనవ చేరితఃచాతకంబు లెవముకొ దా మెప్పి వే గూయుఁ దియనగా" అని తెలియించియున్నారు గాని, దాని కెట్లర్థము చేసికొనవలయునో నాబుద్ధికి గోచరింపలేదు. శుభమాచకముగాఁ గాళిదాసుగా రొక్క చాతకపక్షిని మాత్రమే కైకొన్నాడుగా! అని "అధికస్యాధికం ఫల" ముని కాచూలును మీరు పెక్కింటిని కైకొన్నారు. (నే=నేగము) మూలములో చేరినదను దీనివలన నేమేని ప్రయో జనమున్న నా? లేక వాచకమాత్రమే ప్రయోగించినారా? పాదపూరణ ప్రయోజనమునకే "దామయ్యమక గూయు" న్ను సరిపోదా? ఏమో వా రెండులకా 'నే' ప్రయోగించి యున్నారా? "పవనశ్చ, చాతకశ్చ" అని రెండు చకార

ములున్నవి. నానియర్థము మీరు కైకొనలేదు. ఎందుచేత? నిచ్చియోజనముని. అటులేని కాళిదాసు వర్ణనముగా రెండుచకారము లేల ప్రయోగించును? "నిగగగములను పదములు కాళిదాసునికనిత్యమునం దెట్లును గన్పించుట చేదు... ఆనిహాకవి నాడెన సతీపనమునూడ గంభీరముగ ఆరమును స్ఫురింపఁజేయుపట్టిగనున్నది" అని పీఠికలో నారు వ్రాయించి యున్నాడుమాడను. కావున, ఆచకారార్థము లుండవలయునేమో?

5 వ పద్యము— మూలమునందలి "స్వాంతః=తెలుగుగా, అనయము=లల్లప్పను", అనికదా చెప్పవలెను. మలేయు, మూలమునందలి యుత్తరార్థమునకు మీరు తెలి గించిన భాగముత సరసమయినదిగఁ గనపట్టును.

6 వ పద్యములో— మూలములోని "ప్రభవతి"కి మీరు "మేటి" సరియైన యర్థముగాదు. ప్రభవతి=సమర్థ మగుచున్నది. మేటి=నీలిక, శ్రేష్ఠము. శ్రేణుసుభగమ్=చెవులకిందైనది. దీనికి మేలిమిమీనువిందు—అని మీరు తెనుగు. మానసోన్నకములై, అను మూలమునరథమునకు మీరు "మానస త్రిల సరించి" యన్నారు. హంసలు మానసత్రిల సరించి యనుటచే బురుహమాంస లనిమాత్రమే తోచును. నాన కారున హంసలన్ని యును మానస సరస్సున కేగెనుగదా! "రాజహంసాః" అనుదానికి స్త్రీపుంహంస లనియే యర్థ ము. అప్పుడు స్త్రీలింగపులింగస్వాగత్యమునఁ గలుగు సరించుట యనుచితముగాదా? హంసిని, మూలాను క్తమయి నను "హంశి" యనవలెను. మేలి, మిల్లిలు, హంశి యివి ఛందస్సును సరిపఱచుననేకాని వేరుకావు.

7 వ పద్యము— "పుంసాంనంద్యైః రఘువతి పదైః సేఖలాను అంకితమ్" పురుషులకు పద్యము లయిన రఘువతి పాదస్వాసములచేతను కలుకములయందంకిత మైన" అను నర్థమునకు మీరు "సువర్ణవంద్యునిజానా థాంఘ్రీపద్యధ్యాయంకితసానుండు" అని తెలియించినారు. పుంశబ్దమునకు సువర్ణవలనగా దేవత లభ్యముగాదుగదా! దేవతలనియు, సుమజులనియు విభాగములేమండ ప్రతిపురు షునకు రామునిపాదములు వంద్యములే యును. మేఖ లలు=కలుకములు. అవి సానువులుగావు.

8 వ పద్యము— "ప్రప్రయతానూరూపం మార్గమ్=నీపయనమునకుఁ దగినదారిని" అనుదీనికి "సుక రపుకపక్షుః" అన్నారు. కాని మూలమునందలి భావ మును ప్రకటింపజాలదు. "సుకరపుక" కంటె "సుగ మపుక" అనుట యుక్తము. "పరిలభ్యు సోతసాంపయః= మినులఁ దేలిక యగు స్రవాహముల నీటిని" అను దానికి మీరు "పయోలభ్యుభోజనము" అన్నారు. లభ్యుభజ్జము నీటికి విశేషముగదా! మేళుమునీటిని లభ్యుభజనము గురుభోజనము ఉండునా?

9 వ పద్యము— "ఉన్ముఖీభిఃముగిసిదాంగ నాభిః చకిత చకితం దృష్టాన్సహా=ఉన్నత ముఖులయిన ముగి లనునీడ స్త్రీలచేతను మిగుల భయంభయములతోఁగూడు కొన్నట్లు మాడబడిన యుత్సాహముగలవాడనై" అను దీనికి "భీతిదాగ్గోగనుదుర్ నినుక శిశుముఖై మొగమె శ్చుమ సిగముగలు అని తెలియించినారు. ముఖమెత్తిమాతు రుగాని ఎత్తుమ చూడదు." ముగిసిదాంగనలకు నీడముగలు శిశుముఖై సరియైనట్లులేదు. చకితశబ్దమునకు భయముతోఁ గూడిన సంభ్రమమర్థముగాని వట్టిభీతి యర్థముగాదు. కాళి దాసుగారి యుత్సాహము మీరు తెలియింపులోఁ గానరాదు. "సరసనిచులై అస్మాత్ స్థానాత్ = సరసనిచులమైన యాచూటుండు" అను దీనికి "అభోగము నొంది నన్ని చుల మోహనమానిట" అనునది సరియేకాదు. మలేయు "సరస" పదమునరథమువేటు "సత్" పదమునరథము వేటు. "పగిదిక్కి గానాం స్థూలహస్తావలేపాక పహరకొ ఉద జుఖిసృగ్" ఇం ఉత్పత్తి=మార్గమందు దిక్కిగసంబంధ ములైన స్థూలహస్తావలేపములను పరిహరించుచు నుత్త రముఖుడవచ్చుచు నాకాశమునుగూర్చి యెగురును" అను దీనికి "స్థూలదిక్కిగక రావలి పైఁ నలగకొ దివి నేగము దజుల్లుండనై" అని మీరు యనువాదము. అప్పుడు కాళిదాసుగారి "పగి" విడిచినందున "సారస్వతమార్గ మును" అను ధ్వని యందు రోజులదుగదా!

10 వ పద్యము— "వల్మీకాగ్రాత్ ప్రభవతి" పుట్టినననుండి పుట్టుచున్నది" అని మూలమున నుండగా "పుట్టల బుట్టుక" అని యనుచుచినారు. "యేన తవ క్షాయం వపుః స్ఫురితరుచినా బర్హణ గోపవేషస్య విష్ణోః క్షాయం వపురిత అతితరాం కాంతిమాపత్స్య తే=దేవితేతను నీనల్ల నిరీరము స్ఫురితరుచియగు బర్హణుచేతను గోప వేషుడగు విష్ణుని నల్ల నిరీరమువలె మిక్కిలి కాంతిని పొం దగలవలె" అను దీనికి మీరు, "అది కై తవగోపపు విష్ణు దేహముకొ దుండిగ బొల్చుచుచేయు నల్లని నీవపుకొ మహాప్రభామండితమం బొసర్చి వినుమాన మొసంగును గన్ముదోయిక" అని తెలియించియున్నారు. కాని యిది సరియైనదికాదు.

11 వ పద్యము— "మాలం త్రేతం సద్యఃసీర త్తమా సురభి ఆరుక్య=మూల ముపేరి సోలమున తత్తాల్లనంచే నాగర్థ చేసిన దున్నుటచేత పరిమళము గలని యగుట్లుగా నెక్కి" అను దీనికి "దున్నుతటి, దావినుల్లొన మాలమెక్కి" అని తెలియించియు న్నారు. మూలమునందలి "త్రేత" పదమును మీరు విడిచి నాడుగదా! "మాలమెక్కి" యనుదానికిఁ దేనుచుచు సరు లేమని యర్థము చేసికొనఁగలుగుదురో యాలోచింప వలదా? కించిత్త్యక్తాత్ నజి, లభ్యుగతిః భూయః ఉత్తరే జై న నజ=కొంచెము వెనుకకు అనగా, పడమరగా వెళ్ళుము. వేగగమనము గలవాడనై మరల నుత్తరమార్గ ముననే వెళ్ళుము" అను దీనికి "పశ్చిమ మొక యింత దాటి మటి చెచ్చెట నుత్తరమార్గ మేగము" అని తెలు. లభ్యు గతి యర్థము చెచ్చెరకు వచ్చునా? చెచ్చెర=లభ్యురేష యుత్తముగా నగపడుచున్నది. దాటుట వెళ్ళుటయగునా?

12 వ పద్యములో— అధ్వర్యమగతమం డధ్వ థేననివిడు దగునా? కాదు. దానియర్థమువేటు, దీనిది వేటు నని తోచెడిది.

13 వ పద్యము— ర పరితెఘట్యోతిభిః కాన నామైశ్చిన్తో పాంతః=పరితెఘట్యు లయినఘటములచేతను ప్రకాశించు నడవినూమిల్పచేతను కప్పబడిన పార్శ్వ ములు గలది" అనుదీని తెనుగు "ప్రక్కలఁ గాననామ్ర ములు పండుమఁ గప్పగ" అనునది. మూలమునందలి "ద్యోతి" పదము విడుచుటచే "పడప్రయోజనిక" భూని "ఘటములు వెక్కులై యాకుల నగపడనియక తామే యగపడుచున్నవి" అనుభావము వీరియనువాదములో నభావమయినది. "పండుమక" వర్తమానకాలము పనికి రాదు. భూతకాల ముండవలెను. "పంపికాననామ్ర ములు ప్రక్కలఁ గప్పగన్" అనినను గొంతవలె కను తూలముగ నుండునేమో? మలేయు, "స్నిగ్ధ వేడిసవల్లె త్వము శిఖర మారూఢే సతి=నిద్దపుజవతో సమానమయిన కాంతిగల—అనగా, నలుపురంగుగల నీవు శిఖరము నెక్కి ననాడ వగుచుండగా" అనుదీనికి మీరు "నీవు శృంగమం చెక్కగ నున్నవేడికళ లీమచుక" అని తెలియించినారు. ఇక్కడను "ఈమచుక" అని వర్తమానకాలమునే ప్రయోగించినారు. "నీవు నీలదేహుండవు శృంగదేశమున నుండగక" అనినను సరిపోవునుగదా! "పాండు" శబ్దము నకు వీ రిటు "నెల్లనై" అని గ్రహించినారు. "పండిన పండ్లయిన పసుపుగాను తెల్లగాను ఉండును" అని పద ప్రయోజనిక. మలేయు నీ "పాండు" శబ్దమునకే యుత్తరమేళుములోని రెండవశ్లోకము పద్యమునందు "పండి వింతలు" అని యన్నాడుమాడను. సామాన్య ముగ మామిడిపండ్లు పచ్చగ నుండు నని వీ రెఱుంగరు గనుకనా వీల "నెల్ల" యన్నారా? "పారిణః పాండరః హండుః" అని యమరము—ఆచటఁ బాండుశబ్దమునకుఁ బసపురంగతోడితెలు పనియే యున్నది. "నూనం యాస్య త్వయరమిథునఁజేతులీయా మవసామే=నిశ్చయ ముగ దేవదంపతులచే జూడఁబడిన యవసస పాండఁ గలదు" అనుమూలమునకు, "మిక్కిలి నేత్రపర్వ మని మేవయుగాలి కిడుక" అని మీరు తెనుగునేర! "ప్రక్కల"తోఁ బద్య మెత్తుబడి చేయుటచే మూలమునకు గాని "మిక్కిలి" ప్రాసకై వేయవలసినచ్చినది. "మిక్కి యతి సానమన మే" పెట్టకతీతనదిగాదు. అందుచే "అనిమే వయుగాలి" ప్రయోగించినారు. కాని మూలమున "అమరమిథున" పదము వినగానే దేవదంపతు లని స్ఫురించును. మీరు "అనిమేవయుగాలి"కి నిమేష మనఁ గా తెప్పపాటు, అది లేనివా రనిమేషులు, అనగా దేవతలు. వారి "యుగ=జంబు" అజంబుల "అలి=సమా హము" అని యంతవలెను జెప్పినను మూలార్థము రాబా లదు. "అనలము చూడఁబడిన యవసస పాండఁగలదు" అనుమూలము నర్థమునకు మీరు "గిరింద్రముక" నేత్రపర్వ మిడుక" అనిమాత్రమే యన్నారు. కర్తవ్యపరమయిన "గిరింద్రము"నకు సముచ్చయ మెందులకా? ఇంతయినను "నూనం" పదార్థము లేనేలేదు.

14 వ పద్యము— "ఉపలవిషమే వింగ్యపాదే విశ్లాం రేవాంగజస్య అంగే భక్తిచ్చేదవిరచి తాం భూతిమివ ద్రక్ష్యసి=తాలచే విషమమయిన వింగ్యపాద మునం దంతటను వ్యాపించినదైన సర్పదానదిన, ఏమగు యొక్క శరీరమునందు రేఖలభంగులచేతను విరచింపఁ బడిన భూతినివలె "జూడఁగలవు" అనునిట్టిదీనికి మీరు "జిలానిషమాయత వింద్యపాదభక్త్యను గనులారఁగాంచుట నర్పి, వారణధాతుభూతి నాన్" అని యనువదించినారు. మూలమున "తస్మిన్=అకొండయందు" అని యొక్కసారి మాత్రమే ప్రయోక్త మయినది. దానికి వీ రావృత్తిచేసి. "వనవనధూభు క్తమలై తస్మిన్ మహారంభ్యై=వనవర స్త్రీలచే అనుభవంపబడిన పాదలుగల ఆకొండయందు ఇంచుకనే పుండి, అనుదీనికిఁ దెలుగగు "వనవరకామనీ మణులవాంఛలు దీర్చు నికుంజపుంజముతో గన నగు

నయ్యడక తూముకాలము నిల్చి! అను దానను, 'అయ్యో ధో' అని యొకసారియు, 'కాంచుట' అను దాని లో, అట్లుకా అ) ఒకసారియు, 'కునొం' అనియు, చుట్టి యు. "ఏకీ" అను పదములతో ముఖ్యముగా సంకలన దిన "ని" విడిచినారు. అక్కడకు మాలిన "అయ్యో" పదమును చేర్చినారు. మూలమున కనుగుణమైన "కాంచెదు" మూని "కాంచుము" అన్నారు.

౨౦ వ పద్యము— "వాంతు వృష్టిస్సన్ తిక్తైః వనగజమదైః వానితం జంబూకుంజ త్రిహితరయం శస్త్రాః తోయం ఆదాయ గచ్ఛే" అను పద్యమునకు దిక్కులు లయినవనగజమదమలచేతను వానితమును, నేరేటిహితరయే నడ్డబడ్డ వేగముగలదియు నగునానర్కదయొక్క నీటివ గ్రహించి పొమ్ము" అనేది మూలమునకు వీరు "వానను గ్రక్కి నాగమద వానిత తిక్తనదీ జలంబు జంబూనిని హితరయయమన్ గ్రహించియు జామ్ము" అని యాంధ్రీకరించి యున్నారు. నిష్కాంతోద్గర్గ వాతాది శబ్దములు గొంపు తి నాశ్రయించినప్పుడే నుండరము పనియు లేనినో గ్రామ్యకత్తుకొవ మును పొందుననియు లనుకాసన మున్నది. వీరు వ్యంగ్య రూపమున దోచునర్థ మునుపయోగించుటచే నా దోషము తప్పినది గాదు. "తిక్తములయిన వనగజమదమలచేతను వానిత మయిన దాని నీటిని" అని కాళిదాసుగారు రచింపగా "వీరు నాగమదవానిత తిక్తనదీజలంబు" అని రచించినారు గాని అసాంపు దీనికి రాదు. అయిన పైశ్లోకమున నర్క దను చేప్పినారు గనుక నిందు దానిని తప్పజుమతో బరామర్శించినారు. వీరు అట్లు చేయక కేవల నదీనే ప్రయోగించినారు. "దానివారి" అనవలసినది. మూలములో "జంబూకుంజ" అని యున్నది. వీరు, ఆకుంజ పదము విడిచి కేవలజంబూకమునే కైకొన్నారు. కుంజ పదముతో గూడిన ప్రయోగములును, తత్ఫలమును కామ్రులవారు చక్కగా వివరించినారున్నారనుచు. జంబూ కుంజము లయిననే నీటి వేగము నడును గాని జంబూ ఆకులు నీటికి దగులును జాలవుగదా! "గ్రహించియున్" సముచ్చయమే! వృక్షము లడ్డము జాలవు "రిక్తస్వర్యోఽపి లఘుర్భవతి" అంతస్సారసాన్య మయిన దంతయుఁ జాలక నగును" అనుదీనికి వీరు "హీన బలండు చుట్ట నగు నెచ్చటన్" అన్నారు. కాళిదాసు గారు రచనవలన, ప్రతిపక్షపును అంతస్సారసాన్య మయిన నోర దేలిక యగు నని తేలుచుండగా, వీరి రచనవలన బురుషుండు మాత్రమే చుట్ట నగునని తేలుచున్నది. సర్వశబ్దమునకు వీరు "ఎచ్చటన్" అన్నారు. "ఎచ్చటన్" అనినను మూలము ననుసరించెడిని. "పూర్వత్యము గౌరవముకొఱ కగును" అని మూలము. వీరు "పూర్వండు గౌరవాధ్యుడో" నన్నారు. "పూర్వత గౌరవార్థమో" ననిననే లెస్సగుండును. ఇచ్చటను పై యట్లే విష్ణుపరమగు నుండుటయే సమంజస మగును.

౨౧ వ పద్యము— "సారంగాః అర్ధరూఢైః కేసరైః హరితకపిశం నీపం దృష్ట్యా చ, అనుకంఠం ఆవిరూఢ తిప్రభముముఖాః కందళిః జగ్ధా చ, అరణ్యేషు అధిక సుతభిం ఉర్యాః గంధం ఆహ్రూయ చ, జలలవమచ నే మార్గం నూచయవ్యధిః సారంగముల, ఏకశోధతము లయిన కింజల్కములచేతను హరితము, కపిశమునగు నీపమును చూచియు, అనుకంఠముందు ప్రభమోత్సన్నముకుముగు నేలయనయులను తినియు, అరణ్యముల యందు హేచ్చగా ప్రూణతర్కణమయిన భూమియొక్క గంధము వాహ్రుణించియు జలలవములను విడుచునీ దారిని చూచింపగలవు." ఇది కాళిదాసుగారి రచన యు దానియర్థమును. దీనికి వీరు వ్రాసిన పద్య మిది. "సరవి" నీపాడివిన్నుదారిఁ చెలుపుక; సామెల్లఁ గింజల్కముల్, హరితంబుఁ గపిశంబు నా కడిచి నర్కా సక్తి నీక్షించి, కచ్చనహమ్మల్ తొలిమొగ్గ నేలయనఁ టుల్ చక్కంగ భక్షించి, కాస రహింపక భువితాని మూర్ఖుని యానందించు సారంగముల్." "సా మెల్ల" ఇది సమాసమా? కానిచో "సాము"లోని మునర్థమునకు లోప మెట్లు? వృత్తియందే సాములోని "ము"లోపించును. "సామేను—సాబాలు" ఇత్యాదులు ప్రయోగములు, మూలార్థములో "చూచి భక్షించి" అని మాత్రమే యుండగా వీరు "అత్యాసక్తి నీక్షించి చక్కంగ భక్షించి" అన్నారు. మూలములోని "అధిక సుతభి"ని వీరు పూర్తిగానే వదలి దానికి బదులుగా "రహింపక" చేర్చినారు. "ఆనందించు" మూలములో లేనేలేదు. సముచ్చయార్థకములయిన సకారములను వీరు పాటించనే లేదు.

౨౨ వ పద్యము— "అంభోబిందు గ్రహాః చతురాక చాతకాః పీతమాణాః జలబిందువులను గ్రహించుటయందు జతురములయిన చాతకములను చూచుచున్న వారై" అను దీనికి వీరు "వినుమానముగా జలబిందువుల గ్రహించి, పీత గల్పచాతకసమాజముఁ గాంచుచుకొ" అని

తెనిగించి యున్నారు. ఇందు "వినుమానముగా" అను నది మూలమునకుఁ గానిది. "గ్రహించుచున్నారై చ చాతకములను" గ్రహించు నైతీ గల్పచాతకసమాజము" చతుర శబ్దమునకు నెఱి-సరియై యిగాదు కాక, తెలుగు చదువరు లేమని యర్థముచేసి కొందురో? "తేజోమూర్త ములై న బలకలను పరిగణనచేతను నిర్దేశించుచున్నారై" "తేజీ గట్టియాసన్నము తొబలకలను జక్కగఁ నెన్నుచుకొ" ఇందు "ఆసన్నములు—చక్కగ" మూలానుక్రమలే.

౨౩ వ పద్యము— "నీవు సమీపించినవాడ వసుచుండ గ, చక్కా దేశము, ముఖగ్రామములను వికసితములయిన మొగిలిపూవుల చేతను పొందునర్థ ములయిన యుపనావనములుగలవియు, కాకాది గ్రామ్యవృక్షలకు లాయనిగ్రామ్యులచేత సంతకములయిన గ్రామరథ్యా వృక్షములు గలవియు, పండినపండ్లచే నల్ల నైన నేరేటి వనములచేతను రమ్యమైనదియు, కొన్ని యేదినములు నివసించు నంచలు గలవియుఁ గాఁగలను." ఇది మూలశ్లోక మునకు. దీనికి వీరి తెలుగు: "అరవిరిగేదగుల్ వెలయు నచ్చుపుడె ల్గునఁ దోలుకట్టువతో; కరటతతుల్ కలయ మలఁ గట్టుటఁ గందగు రచ్చచెట్టులతో; పరిణత మైన పండుగమి నల్గున నేరేటితోఁపులతో; మనోహరమునఁ గొన్ని నాల్గియునంచలు; నీవు దక్కా మేఁగఁగాక." అనునది. దీని కిట్లర్థము చెప్పవచ్చును. "నీవు దక్కా మేఁగఁగా, తోలుకట్టులను—తోలుకంచెలు, అరవిరిగే దగుల్ = మొగ్గ మొగలులు, వెలయుకొ = ఒప్పఁగా, లేక ప్రకాశింపగా, అచ్చుపుడెల్గునఁ నల్గున మెన కుక్క వర్ణము, అనుకొ = అగును. కరట తతుల్ = కాక సమాహములు, కలయములకొ = నూండ్లను, కట్టుటకొ = కట్టుటచేతను, క్రందు = అలికిడి, లేక, సందడి, అగు = అయిన, రచ్చచెట్టులకొ = రథ్యావృక్షములును, పరిణతము = పండినది, పండుగమి = పండుపిండు చేతను, నలు అగు నేరేటి, తోలుపులకొ = తోలులును, కొన్ని, నాల్గొ = ననుములు, విడియు నంచలు = పొవుచు నొకనొక బసచేసిన హంసలును, మనోహరము = చక్కనిది, అనుకొ. ఇట్లుగదా చెప్పవలయును. వీరి పద్యమునకు దండాన్య యము చెప్పవలయుచో—("మేముఁడా!) నీవు దక్కా ర్థము వర్ణింపగా, తోలుకంచెలు, మొగ్గ మొగలులు ఒప్పఁగా లేక ప్రకాశింపగా, నల్గున మెన కుక్క వర్ణము అగును. కాకసమాహములు నూండ్లను కట్టుటచేతను అలికిడి లేక సందడి అయిన రథ్యావృక్షములును, పండినదియైన పండుపిండుచేతను నల్గు అయిన నేరేటితోలులును, కొన్ని దినములు పొవుచు నొకనొక బసచేసిన హంసలును చక్కనిది అగును. కాళిదాసుశ్లోకార్థము, వీరి పద్యము, దానియర్థము, దండాన్యయును నాబుని నిఘంటువునుజట్టి వ్రాసియున్నారు. కడమవిషయములు చదువరులే గ్రహించుకొందు రని యభిప్రాయము వారికే వలయుచున్నాను. "కొన్ని నాల్గు విడియు" వీరి రచనమునకు ఉకారలోపముచేసి "నాల్గిడియు" అని ప్రయోగించినారు. కాని బాలవ్యాకరణములోని ప్రక్షిప్త పరిచ్ఛేదమున ౧౬ వ నూత్రము "పదాంతంబులయి యసంయుక్తంబులైన నులు రు లయ్యవలయునకు లోపంబు బహుళంబుగ నను" దీని ప్రకారమునఁజూడగా ఉత్పల్లోపము. రాదు. "నాల్గు" అని సంయుక్తము గదా! గేదగి యనగా, పచ్చనిపూవులగు మొగిలి గదా; దీనిచేతను అచ్చుపుడె ల్గుటకును? పొందుకల్గుము నకు బసపు తెలుపునర్థ మని యర్థము చెప్పఁబడియున్నది.

౨౪ వ పద్యము— "దిక్కులయందుఁ బ్రసన్న మయిన విడిక యను పేరుగల యాదేశార్థ దేశపు రాజధానినిగూర్చి పోయి యపుడే విలాసితుఁ బూర్వమున ఫలము నీచేతను పొందఁబడగలదు" ఇది మూలము నర్థము. దీనికి వీరు "అవిరళికి ర్తి నల్లన నొ విడికాఖ్య ను రాజధానినికొ, దవులును నొందు పూర్వభరితంబు విలాసితు" అని తెలిగించియున్నారు. మూలమున దని తప్పజుమనమును వీరు కైకొనమిచే నీరాజధాని దేని దని చెప్పుట! పోయి అని భూతకాలము ప్రయోగింపఁబడియుండగా "తవులునుకొ" అని వర్తమానకాల మును ప్రయోగించియున్నారు. ఇచ్చటనే కాదు వీరు భూతమునకు వర్తమానము తలచుగనే ప్రయోగించినారు. నీచేతను ఫలము పొందఁబడగలదు—అనగా నీవు ఫలమును పొందెదవు అనుదానికి వీరు ఫలమును పొందుము అన్నారు. "సప్రభాగం ముఖమి" అనుదానికి "అధ రంబును భూకటియై క్రముకొ బలకొ" అన్నారు. అధర మెప్పు డయినను భూకటియై క్ర మగునా? వ్యాఖ్యానములో "ముఖమి=అధర మిచేత్యర్థః" అని యున్నది. అయధరపదమునే వీరు గ్రహించుటచే నామే పార్థమైనది. "ప్రసన్నముగ" దీనికి ప్రసన్నతై ప్రథమై. అనునది సరియైనది గాదు. ఇంకను విమర్శింపబూనినతో నిం దెంతేని గలదు.

౨౬ వ పద్యము— "ప్రాథమ్యములగు కదంబములచే" దీనికి వీరు "నీపస్ఫుటాంచత్యుయులు" అన్నారు. "నాగరపు యద్దామము లయిన యావనములను" ఇది మూలార్థము. దీనికి వీరు "నాగర్యద్వయః; శ్రీ సాభాగ్యము" అని తెనిగించినారు "అవిడిక దగ్గః విశ్రాంతి కొఱకు నీచెర్చిరియందు విసింపుము" దీనికి విశ్రమించి యట వాసికొని నీచెర్చిరికొ" అన్నారు. "వాసికొ" మని కాళిదాసుగారు రచనేలేదు.

౨౭ వ పద్యము— "చెట్లల చెమ్మలను తుడుచుటచే నైన పీడచేతను క్షాంతములయిన కల్లోత్పలములు గల పుష్పలానీ ముఖములకు చామూదానములన తూ పరిచుకుండై పొమ్ము" అను దీనికి "పొమ్ము పీడవో వల్ బాలకపోలపుకొ జెనుట బాపుట వాడిన పుష్పలా వికాజాల ముఖాళికా జలద, చాయ నొసంగి తూదాను రక్తిమై" అని తెనిగించినారు. ఇది యేటి తెనిగింపొకదా! కలవలు వాడినట్లు కాళిదాసుగారనగా, ముఖములు వాడినట్లు వీరన్నారు. ఇదియు నొక మెఱుంగోయేమా!

౨౮ వ పద్యము— "తరంగలనముచేతను ముఖము లయిన పక్షులవగుచో కాంచీరముగఁ గలది" దీనిని తెలిగించిన విధ మిట్లున్నది: "కలితొర్చి ప్రసిత్యజ ప్రకరమే కాంచీరంబై తగక" "ప్రసిత్యజముగ సర్పించినదియు, దర్శితవర్తనా భియు, అగు దీనితేలుగు "ప్రతితాంబత్తుభగ ప్రవృత్తి నుడి నాగకానాభి కన్యండువో" అనునది. ఎంత సరసముగఁ దెలిపఁ బడినవో చిత్రింపుచు.

౩౧ వ పద్యము— "ఇవలఁ బ్రవోక్తుని. ప్రియదుహితను వత్సరాజు హరించెను" "వలఁ బ్రవోక్తను నన్యఁగూఁ తుగొని యిచ్చక వత్సరా జియ్యోకక" ఇది మూలమునకు సరికాదు. "ఇవల నాప్రవోక్తరాజుదే యగు బంగారపు తాటిచెట్టున ముండెడిది" "కనకంబా తెని తాళన్ముఖ వనముకొ గానకొ గదా యిచ్చుటకొ" అతని దనగా వత్సరాజుదా? లేక ప్రవోక్తునిదా? వీరి రచన వత్సరాజు దనియే చెప్పుచున్నది. "ఇవల నలగిరి (అనగా ప్రవోక్తుని కిందఁ గుడిచిన యేదగు) మదము నలన ప్రభమును వెల్లగించి యెగిరి భ్రమణము చేసినది" "పనికొ గంబముఁ బీకి యనలగిరి ప్రాంచద్విపం విక్రందకొ" పనికొ = ఆగ్రహించెను—అని నిఘంటు. ఆనలగిరి—వీనలగిరి? ప్రాంచద్విప మేమిట? మూలము సర్వ మెట్లున్నది—వీరితేనుఁ గట్టున్నది? మూలక క్షిరార్థమును వీరు కైకొననే లేదు. "ఇట్టిచైన కల్పచేతను, వెను కడెప్పఁబడినకథల నెఱిగిన జనము దేశాంతరమునకుండి వచ్చిన బంధువులను విసోదింపఁజేయుచుండును "కనుమం చానతపంధుకొటి కిడు నానందం బభిజ్ఞం డటకొ" దీని తో పద్యము సరి.

౩౬ వ పద్యము— "బంధుప్రీతి" యను మూలము నకు" బంధురతి సరి గాదు. మఱియు "కేశసంస్కార భూషణ" అని కాళిదాసుగారు రచనగా "కేశభూషణ" అని వీరి రన్నారు.

౩౭ వ పద్యము— "తమ ప్రభువైన నీలకంఠుని యొక్క మెడయొక్క కాంతిచంటి కాంతిగలవాడె నను కారణమునఁ బ్రభుగులచేతను ఆదరముతోఁ జూడఁబడు చున్నవాడెనై పావనమును, కలవలపున్నాడియొక్క పరిమళము గలవియు, జుప్రీదాసక్త లయిన యువకుల స్నానద్రవ్యములచేతను పరిమళము గలవియు నగు గంధవతీనది వాయువులచేతను కదల్చఁబడిన యుద్వా నముగలదియు నగు శ్రీభువనగుండను చండీకేశ్వరునిస్థానము నుగూర్చి పొమ్ము" ఇది మూలము నర్థము. దీనికి వీరి తెలిగింపిట్లున్నది "ప్రమథులు భర్తకంతపుప్రభకొ గలపించుట నిన్ను వాదరం, బమరఁ గనక, ద్రిలోకపతి యంబిక నాఘని పూర్వధామ మేగు; ముపనికొ గదల్చు నటక, గ్రొందోవ పుష్పేకి నల్పు వారికేళిమతులన్నానపుకొ నలపు లిచ్చులు గంధవతీసమీరముల్" మూలార్థమునకును తెనుగునేతముగల భేదమును చదువరులే తెలిసికొని సంతసించుదుగాక;

౩౮ వ పద్యము— "శ్వాసనీయమైనశూలియొక్క సాయంకాలపుఁ బూజయందలి ధక్కా వాద్యమును గలఁగఁజేయుచున్న వాడై కొంచెము గంభీరములయిన యులుములకుఁ బూర్వమున ప్రయోజనమును పొందగలవు" అని మూలార్థము. దీనికి చెప్పఁగదా శ్వాసంబో మనోదేవు నయ్యందంపుకొ గడసంజపూజఁ బలహోష్ణధః యుకొ సూర్యుకొ పొందంగల్గుము ముద్రగర్జలత సంపూర్ణంపు నాశ్రయముకొ" అని యున్నది. భేదమేమేని యున్నచో జరుగునలే తెలిసికొందురు.

౩౯ వ పద్యము — "ఆ పంధ్యాపూజ యందు భాదన్యాపములచేతను ద్వనిచేయుచున్న మొలనూళ్లు గల వారున్న విలాసముచేతను కంపింపఁచేయఁబడినవియు

కంకణములకాంతిచేతను ఖింతములైన (చామర)దండములు గలవియు నగు చామరములచేతను బడలికనుచేసిన హస్తములు గలవారను అగు వేళ్ళు నీలవన నఖిలముల యందు సుఖకరముల లేక సుఖహేతువులు అయిన వర్షము యొక్క మెడటిచినుకులను పొంది నీయందు మధుకర శ్రేణిదీర్ఘములయిన కటాక్షములను విడువగలరు" ఇట్లు మూలముననున్నది. దీనికి వీరు రచించినపద్య మిట్లున్నది—“అవేళ్ళ మొలకలు మోగె బడవి న్యాసంబుచే, లీలమై పిన్ రత్నపుకాంతి గ్రమ్ము పిడుక వింజామరల్ చేతు లెంతే వాడె, గణికల్ కటాక్షములకా వీవానొల్లుట్లు పొఖావేళం బిడె బిడ్డ నీకడకు దీర్ఘపాంగభృంగావళి” “మధుకర శ్రేణిదీర్ఘములయిన కటాక్షములను” అని కాళిదాసుగారు రసంగా, వీరు “దీర్ఘపాంగ భృంగావళి” అన్నారు. “రత్నపుకాంతి గ్రమ్ముపిడుక వింజామరల్ చేతులు” అన్యాయక్రమమెట్లో నాకు దోచలేదు.

రచన పద్యము—“అయ్యజ్ఞయినయందు రతిరి ప్రియని యింటికి బోవుచున్న శ్రీలక్ష్మ, సూచిభేదము లయిన చీకట్లచేతను అడ్డగింపబడిన దృష్టి ప్రసారము గలదైన రాజమార్గమందు, బంగారముయొక్క బిరయక గీతవంటి దీప్తిగలదైన మెఱపుచేతను దారిని చూపుము. దానచేతను, ఉటుములచేతను స్పృశించునాడవుకాము, వారు భీరువులు” ఇట్లు మూలము ననుసరించిన యర్థము, దీనికి వీరిట్లు పద్యము రచించియున్నారు. “రమణుని దేహసీమకట రతిరి యేగెడు చెల్వకోటికల్ప మొదవ కూది భేద్యతిమిర ప్రతిభదవిలోక రాజమార్గముగనకొల్ల సన్నికవకల్పతలైలతచేత చెల్వు; క-ర్ష మునను గర్జలక విమతరావము సల్పకు; భీరువులే నుమా.” రెంటితా రతమ్యమును పాఠకులే తెలిసికొనుదురుగాక!

రచన పద్యము—మూలమున “ప్రణయిభిః” అని యుండగా వీరు “కాముకు” అన్నారు. కావున “పదప్రయోజనిక” లోనిభాషము వీరికి రాలేదు. మఱియు, “అతఁడును పద్మినీయొక్క కమలవనమున నుండి హిమాశ్రవును కేమింపఁజేయుటకై ప్రత్యాగ తుడై నీవు కరకోధము చేసినవాడె వసుచండగా, అధికవిద్యేషము గలవాఁ డగును” ఇట్లు మూలార్థము, దీనికి “అతఁడు పద్మినీ దమకలిక దీర్చుచా మరలి, తామరమోముహిమాశ్రుధారల బుచ్చు; నిజకరాళి కడ మగునో నతఁ డొందు నమందకోషము” అని వీరి తెనుగు. ఇందలి తనుకలిపదమున కరమోమో నాకుఁ చెల్లియలేదు. నాయొద్దనున్న “లక్ష్మీనారాయణీయ” మనుసింహులుపులో ఆపదము లేదు. “అనల్పభృగూ యుండఁ=అధిక ద్యేషుండు” అని యర్థము వ్రాసియుం డగా వీరు “అమందకోషము” అని వ్రాసియున్నారు. మూలమున “సోఽపి” అని ఉండగా “అతఁడు, అతఁడు” రెండుమార్లున్నా రెండుకు?

రచన పద్యము—“గంభీరయనెడి నదియొక్క, చిత్రమవలె బ్రసన్నమయిన నీటను, స్వభావముచేతనే సుందరమయిన నీప్రతిబింబ శరీరమేనియుం బ్రవేశము నందగలదు... ఇది మూలార్థము. దీనికి చిత్రంబుక బల ము” బ్రసన్నమగుచుక జేల్వొందు గంభీరలోహాత్మక సీసహజప్రకృప్తమగు ఛాయారూపమేక;” అని వీరి తెనుగు. ఏమి తెనుగో? ఏమో? ధ్వనితమగు నర్థముకూడ మూలముతోఁ జేర్చినారుగా! “ప్రకృతిసుభగము.” దీనికి “సహజప్రకృప్తము” సరియైనది కాదు. “దుర్వృత్తిక” దీనికి మూలము లేదు.

రచన పద్యము—“హరించియు” యు ఎందు లకో? “హాతాస్పాదుఁ డెవఁడు వివృతజఘనను విడుచు టకు సమర్థుఁ డగును?” ఇది మూలార్థము. దీనికి “వీరస వేద పరితి యాను గనల్పగ నీలవేణిజఘనంబు, రయం బునఁ బాసి పోవగల” అని వీరు తెనిగించినారు గదా! ఇది సరియైన రచనయే యనుచా అని సందేహము.

రచన పద్యము—“నియతవసతిం స్ఫుండమి నిత్యసన్నిహితంజైన కుమారస్యామిని” అను దీనికి “కా పుండ కందుక కాపుండు కందు నని కాఁబోలును! అగుఁ గాక! అయినను నియతవసతికి, కాపుండు సరి కానే కాను. మఱియు, స్వర్ణదిగాని స్వర్ణుడి గాదు. (“స్వర్ణ దీపరదీప్తి కా” అమరము.) “అభయారుఁడు, ఇంద్రునిని యగు నేనలయొక్క రక్షణకొఱకు బాలచంద్రధారిచేతను వహ్నిముఖమునం దుంపఁబడినదియు సూర్యుని మించి నదియు నగు లేజముగదా!” అనుమూలార్థమునకు “ప్రభ వింశేక గద, హవ్యభుజ్ముఖమునకా బాలేంద్రభృత్యం భృతుం డభయూపాది మహేంద్రుడైన, కతఁ డత్యాదిత్యు లేజాండు నై” అనెడి వీరి తెనుగురచనము సరియైనది గాదని స్పష్టపడుచునే యున్నది.

రచన పద్యము—“పుత్రిక్రేష్ణా=పుత్రిన్మే హముచేతను” అని మూలమై యుండగా, వీరు “పుత్రి రతిక” అన్నారు. ఇవికా! ఎక్కడనైనను తల్లికిఁ గొడుగునందు రతి యుండునా? పద్యము రచించున్నా మున్న సందర్భమే కాని యోచిత్యము చూచుకొన నక్కఱ లేదా? ప్రేమ నేటు, రతి వేటు, అని మాత్ర మెటుం గరా? ఏల యిట్లు ప్రయోగించినారో? వారియభిప్రాయ వక్కఁడ నెట్టిదో? పరబుద్ధి యప్రత్యక్షము గదా? ఏమ యనను వెనుకటి “బంధురతి” ఈ “పుత్రిరతి” రెండు నుగూడ ననుచితప్రయోగములే అనినామతము.

రచన పద్యము—“వీణిభిః=వీణలు గలవా రగు, నీనద్యంజై=నీదవి భువములచేతను” అను దీనికి “వై ణిక సిద్ధపంపతు” అని వీరి తెనుగు. కాని కాళిదాసుగారు వీణలు గలవా రని యర్థ మిచ్చు“వీణిభిః” అను పదమును ప్రయోగించినారు. వీరి “వైణిక” అన్నారు. వీణలు దగ్గఱ లేకున్నను వైణికులు గావచ్చును. కనుక నిది సరి యైన తెలుగు గాదు. మఱియు, “సురభీతయాలంభ బామ్” అను పదమునకు “సురభీతవేష్టిజంబు” సరియే నది గాదు.

రచన పద్యములో—“క్షుత్త్రప్రథనపికునమ్= రాజులయొద్దమునకు సూచకమైన” అనుపదమునకు “క్షు త్రియసమితై వ్యవస్థ విభ్రాజి” అని వీరి తెనుగు. మూల మును మించిపోయినది. “అర్జునుండు నిశితభాణ సమాప్ర ములచేతను రాజులముఖములను, భారాపాతములచేతను కమలములను నీవునలె నభిముఖముగా స్పృశించినాడు” ఇది మూలార్థము. దీనికి “భారావృష్టిక నినుబోలి, గాం డివి మహారాజస్య వక్త్రాబ్జముల్ తా వాలంఘనాన ముం చె” అనునది వీరి తెనుగు. ఇందు మేఘుండు కమలముల కభిముఖముగా భారాపాతములచే నీ స్పృశించినాఁ డన్నది వచ్చునా? మూలములో ముఖములు వేటుగాను, కమల ములు వేటుగాను చెప్పఁబడినవి గాని, వీరు అది యంత యు సమాసము చేసివేసినారు. పాడయినది.

రచన పద్యము—“సురవిమృశుఁడైన లాంగలి” అనుదానికి “కయ్యచుచోఁ బెడచా మిడినట్టిసీరి” యనునది సరియైనదిగాదు. “అభిమతరసామ్=అభిష్టసాస్య డను” దీనికి “అభిష్టద్రవ్యము” సరిగాదు. సరస్వతికి భవ్య వి శేషణములను నేవేనియుం బ్రయోజన మున్నదా?

రచన పద్యము—“అమరుశ్రేణిమనమండి కన ఖలపర్వ తసమిపమందు శైలరాజావర్తియు, సగరుని కొడుకుల స్వర్ణసోపానపంక్తియు నగు జాహ్ను వినిగూర్చి పొమ్ము” ఇది మూలార్థము. దీనికి “కనఖల మేగి, పాంతఁ గనగా నగు నాగినినాయకావర్తి ననఘ జహ్నుకన్య, సగరప్రభుపుత్రులు నాకమెక్కు సోపన ములపంక్తి” అని వీరి తెనుగు. రెండును సరిగఁ జూచిన వాకికి భేషము తెలియకపోదు. ఇది శ్లోకపూర్వార్థము. ఇంక నుత్తరార్థము—“ఏ జాహ్నువి గేరియొక్క ముఖ మునందలి భూభంగకరణమును నురుగులచేతను నవ్వివలె (శిరోమాణిక్యభూతుఁడైన) చంద్రునియందు లగ్నములైన యలలనెడి హస్తములు గలది యగుచు కంభుకేత గ్రహ ణమును చేసినదో” అనునది. “శేషముల బాగ్యతిభూ పటి గేరినీయుతీయన, శేష నూర్మితో తగుల దుద్రుని జాటముఁ బట్టుకొనక చెలిక” అని వీరి తెనుగు.

రచన పద్యము—“ప్రవాహమునందు పంక్రమిం చుచున్న నీ ప్రతిబింబముచేతను” అనుదానికి “ప్రవాహ ములోఁ జొరు నీదుచాయచేక” అని తెనిగించినారు గాని “చొచ్చు” ధాతువునకు “జొరు” ఎప్పు డాదేశముగనో గమనించినవారుగాదు. కనుకనే “చొచ్చు”నకు “చొరు” అన్నారు. “నూ. అగు వచ్చు చొచ్చు చూచుటకు ముక్తు పరం బగునపుడు కా రా చొరు చూడు లగు.” బాలవ్యాకరణము-క్రియాపరిచ్ఛేదము.

రచన పద్యము—“ఉత్తమలసంపదలూపన్ను లయా త్రిని నివారించుటయే ప్రయోజనముగఁ గలవిగదా!” దీని తెనుగు “ఉదాత్తులసంపద లా రరక్షకే” అనునది. కాళి దాసుగారు రన్ని యక్షురాలతోఁ జెప్పినదానిని వీరు చాలఁ గాలఁదియక్షురములతోనే చెప్పఁగలిగినారు. సం స్కృతము సంస్కృతమే; తెనుగు తెనుగే!

రచన పద్యములో—“నిష్కంఘులయిన పనుల యందుఁ బ్రయత్నించుచా రెవరు తిరస్కారపదము కాకుండురు?” అనుదానికి “ఎంతవారయ్యను నిష్కలం పుఁజును లంట తిరస్కృతి నంద వుండురే.” అనునది తెనుగు. ఎంతవారెవరని మూలము గాదు. ఎవరనునదియే. ఇది నానూలదృష్టిని గావించిన విగుర్తనము. ఎట్లో యింతవఱకు బూర్వమేఘమును ముగింపఁగలిగితిని. ఇంక నుత్తరమేఘము నాగావిసంధికలోఁ బూర్తిగ విమర్శించి కృతార్థుడె నగుటకై భారతి యనుగ్రహించుచు గాక! పు. సూ. నా.

కమలావాచకములు-విదవతరగతి
ఈవాచకమునుగూర్చి చెప్పవలయునన్న వాచక మంత చెప్పవలసియుండును. ఇంతకు మున్న భారతి యందు ప్రకటితములయిన ౨, 3, ౪ తరగతుల వాచక ముల విమర్శనములే యీ కమలావాచకముల యోగ్యతను, ప్రయోజనమును ఆంధ్రలోకమునకు తెలియజేసి నవి. వానికి తరువాతిది వానికి అన్న యేకాన దీనినిగూర్చి వివరింప బనిలేదు. తమతమ బాలబాలికల విద్యాభివృద్ధి నాకాంక్షించు నాంధ్రమహాశయు లిట్టి వాచకముల ప్రచారము నరికట్టు ప్రయత్న మునకు బూనుట విధి. పాత్య గ్రంథనిర్ణయ సంఘమువారును బాలబాలికల విద్యాభి వృద్ధివిషయమున గల తమబాధ్యతను చక్కగా గుర్తించి ఉచితము లగువానినే పాత్యగ్రంథములుగా నిర్ణయింప వలెను. లేకున్న సంఘమువలని ప్రయోజనము క్రమముగా శూన్యమగుటయే కాక తత్సంఘ నిర్వహణమునకు వ్యయ మును వ్యర్థమగును. గ్రంథరచయితలను తమకు గల సామర్థ్యమును తెలిసికొనక అవకతవకగా గ్రంథములను- పిల్లలకోఱకయిన వానిని-రచించింపకుండుట భావ్యము. —భారతి.

పత్రికలు
ది జర్నల్ ఆఫ్ ది మ్యూజిక్ ఎకాడమీ మద్రాసు
The journal of the Music Academy, Madras
త్రైమాసిక పత్రిక
౧వ సంపుటము-౧వ సంచిక, జనవరి, ౧౯౩౦, మాతాశాలయము చేరినది. క్రానుకైజా. ఈసంచిక ౮౦ పుటలు. సంచికలు: డి. వి. సుబ్బారావుగారు, బి. వీ. బి. యల్. ప్రకాశకులు: ది మ్యూజిక్ ఎకాడమీ, 3౨3, తంబుచెట్టి పేథి, జి. టి. మద్రాసు వార్షిక మూల్యము ౪ రు. విడిసంచిక వెల ౧ ఆ. ౪

త్వరపడుడు ! త్వరపడుడు !
ఆంధ్రగ్రంథమాల ౧౦-వ గ్రంథము వెలువడినది

ఆత్మకథ
శతావధాని వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారు తెనిగించినది
(గాంధీమహాత్ముని స్వీయచరిత్రము.)
ప్రథమ సంపుటము
మొదటివార్డు ప్రతులన్నియు అమ్ముడ పోయినవి రెండవవార్డు తయారగుచున్నది. త్వరలో వెలువడును. క్రొన్ సైజు, పుటలు ౪౫౦
మేలయిన కాగితము ముచ్చటలు గూర్చు అచ్చు.
అమూల్యమైన ఈ గ్రంథమునకు వెంటనే ఆర్డరులు పంపుడు.
శతావధాని వేలూరి శివరామశాస్త్రిగారు తెనిగించినది

(వెల ఒకరూపాయ మాత్రమే)
తపాలఖర్చులు ప్రత్యేకము.
త్వరపడుడు ! త్వరపడుడు !!
ఆంధ్రగ్రంథమాల ౮-వ కుసుమము

ధమ్మపదము (వచనము)
వెల రు. ౦-౧౦-౦.
అనువాదకులు
శ్రీశాంభిరంగాచార్యులుగారు, ఎమ్.ఏ.వి.ఎల్.
అమూల్యమైన ఈగ్రంథమునకు వెంటనే ఆర్డరులు పంపుడు.

అహింసయే జీవితపరమార్థముగవెలసిన బుద్ధదేవుని ఉత్తమధర్మోపదేశము లిందు పాల్గి, మూలమునుండి అనువదించబడినవి. మూలవ జీవితము చరితార్థ మగుట కీ మహాశాస్త్రి ధర్మోపదేశము లందఱకు సర్వదా పఠించి యాచరింపదగినవి.
ఆంధ్రగ్రంథమాల,
తపాలుపెట్టె నెం. 212, చెన్నపురి.

గ్రంథస్వీకారము

(1) పాండురంగ భక్తవిజయము
రాయలు నైజా, ౮౩౨ పుటలు, వెల ౬ రు.
గ్రంథకర్త: కోయిల్ ధనాల దేవరాజు
దాసులవారు.

(2) శ్రీ త్యాగరాజస్వామి కీర్తనలు
క్రాసునైజా, ౫౨౨ పుటలు, వెల ౮ రు. పరిశోధ
నకర్త: విద్యాన్ కె. వి. శ్రీనివాసయ్యంగారు.

(3) సంగీత సుధాంబుధి
క్రాసునైజా, ౪౬౦ పుటలు, వెల ౩ రు.

(౪) శ్రీత్యాగరాజ హృదయము
1. క్రాసునైజా, సంపు ౧, ౫౩౫ పు. వెల ౪ రు.
2. ,, ,, ౨, ౫౧౨ ,, ,,
3. ,, ,, ౩, ౫౫౩ ,, ,,

గ్రంథకర్త: విద్యాన్ కె. వి. శ్రీనివా
సయ్యంగారు.

పై గ్రంథములకు ప్రకాశకులు: యమ్. ఆసి ఆండ్
కంపెనీ, 11/288, ఎస్.పి.నెడు, మద్రాసు.

(౧) వీరపూజ
ప్రథమభాగము: భారతశత్రుము. క్రాసునైజా,
౧౮౯ పుటలు, వెల ౧ రు.

(౨) శృంగారవాటిక
నవల, క్రాసునైజా, ౨౧౨ పుటలు, వెల ౧ రు.

(3) వారకాంత
నాటకము, క్రాసునైజా, ౯౬ పుటలు, వెల ౮ అ.

పై మూటికి
గ్రంథకర్త: పండిత శ్రీపాద సుబ్రహ్మ
ణ్యశాస్త్రిగారు,
కల్యాణివర్ధనీ పరిషత్తు, రాజమహేంద్రవరము.

ఆంధ్రవచన శ్రీకల్కిమహా పురాణము
క్రాసునైజా, ౧౩౫ పుటలు, వెల రు. ౧-౪-౦.
గ్రంథకర్త: కే. విజయరాఘవయ్యంగారు,
మేనేజరు, మ్యూనిసిపల్ ఆఫీసు, తాడిపత్రి.

బాలకృష్ణ వాచకపుస్తకములు:
మొదటి వాచకము
క్రాసునైజా, ౫౪ పుటలు, వెల ౩ అ.
గ్రంథకర్త: దువ్వూరి బాలకృష్ణమూర్తిగారు.
ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము, 7, తంబుకెట్టిపేటి,
మద్రాసు.

స్వప్నలబ్ధాద్వైతబోధ
క్రాసునైజా, మొదటిభాగము ౧౯౧ పు. రెండవ
భాగము ౪౩ పుటలు, ఒక్క సంపుటముగా, ౫ అణా
విక్రయ గ్రంథకర్తకు పంపిన ఉచితముగా ఒక్కొక్క
ప్రతి పంపబడును.

గ్రంథకర్త: నిమిషకవి వెంకయ్యగారు,
మోడెస్టు, రాజోలు తాలూకా, తూర్పుగోదావరి.

జన్మాంతరము
క్రాసునైజా, ౪౬ పుటలు, వెల ౩ అ.
శ్రీ అభేదానందస్వామి ప్రణీతము.
అనువాదకులు: తత్వానందస్వామి, ప్రకాశకులు:
కందేవు నరసింహుగారు, శ్రీనవాతగ్రంథమాల మేనే
జరు, కాపాపాస్ట్రు, కొల్లూరు మార్గము, గుంటూరు జిల్లా.

ఆనందాబాయి
చరిత్రాత్మకమగు వచనరూపకము, డెమ్మినైజా,
౧౩౬ పుటలు, వెల ౧౨ అ.
గ్రంథకర్త: పప్పు సూర్యనారాయణగారు,
బోర్డు హైస్కూలు ఉపాధ్యాయులు, పాల
కొండ, విశాఖపట్టణం జిల్లా.

మారుతి విజయము
అయినకముల నాటకము, డెమ్మినైజా, ౮౦
పుటలు, వెల ౧ రు.
గ్రంథకర్త: జీలపాటూరు సుబ్బరావు గారు.
ప్రకాశకులు: రేణుబాల సుబ్బరావుగారు, 67,
తులసింగ పెరుమాళ్ కోవెలపేటి, తిరువల్లికేటి, మద్రాసు.

శ్రీరామపాదుకా పాలనము
నాటకము, డెమ్మినైజా, ౧౦౮ పుటలు, వెల ౧ రు.
గ్రంథకర్త: గుండు లక్ష్మణ శాస్త్రిగారు,
వేళంగి, కాకినాడ తాలూకా, తూర్పు గోదావరి.

ప్రేమ
క్రాసునైజా, ౬౩ పుటలు, వెల ౮ అ.
గ్రంథకర్త: అశ్వినీకుమారదత్తుగారు.
అనువాదకులు: వెలువోలు సీతారామయ్యచౌదరి
గారు, శ్రీభాషా సంశ్లేషసంఘము, అమృతలూరు,
తెనాలి తాలూకా.

శ్రీమేకటపతి దేవ మహారాజు
క్రాసునైజా, ౩౯ పుటలు, వెల ౧ రు.
గ్రంథకర్త: టి. శివశంకరంగారు,
ఫెనుగొండ.

ముప్పది యిద్దలు మంత్రుల చరిత్రము
క్రాసునైజా, ౧౨౦ పుటలు, వెల ౧౨ అ.
గ్రంథకర్త: కనుపర్తి మార్కండేయ
శర్మగారు,
స్వధర్మ ప్రకాశిని, బృందావనం, కిల్పాకు, మద్రాసు.

గ్రంథ విమర్శనా రత్నమాల
డెమ్మినైజా, ౧౩౨ పుటలు, వెల రు. ౧-౪-౦.
గ్రంథకర్త: యేలూరి బుల్లి కొండల
రాయుడుగారు,
గవర్న మెంటు మేడపాడు, కాకినాడ తాలూకా, తూర్పు
గోదావరి.

ప్రబంధోపకథావళి
క్రాసునైజా, ౮౮ పుటలు, వెల ౯ అ.
గ్రంథకర్త: చింతలపూడి శేషగిరిరావు
గారు,
ఎడ్వర్డు హైస్కూలు, పాన్నూరు, గుంటూరుజిల్లా.

విఘ్నేశ్వర చరిత్రము
క్రాసునైజా, ౮౮ పుటలు, వెల ౧౨ అ.
గ్రంథకర్త: గొబ్బూరు వెంకటానంద
రాఘవరావుగారు,
ప్రకాశకులు: ఆంధ్రావతి గ్రంథమాలకార్యదర్శి, యలమంచిలి

అంబరీష విజయము
డెమ్మినైజా, ౩౫ పుటలు, వెల ౧౨ అ.
గ్రంథకర్త: గుడిపూడి ఇందుమతిదేవి
గారు,
c/o గుడిపూడిరామారావుగారు, గాంధీనగరము, చెజనాడ.

నివా
క్రాసు ౩౨ నైజా, ౩౨ పుటలు, వెల ౧ అ.
గ్రంథకర్త: కె. వెంకటరమణాచార్యు
లుగారు, తాడిపత్రి.

దశరథనందన శతకము
గ్రంథకర్త: పొత్తూరి ధామనకవిగారు,
విశాఖపట్టణం శ్రీకారదాసుకుటు ముద్రాక్షరశాలలో
ముద్రితము.

జానకీపతి శతకము
గ్రంథకర్త: కొవ్వలి వెంకట రాజేశ్వర
రావుగారు,
c/o భారతీ ముద్రణాలయము, బరంపురం, గంజాం.

చెన్ను కేశవ శతకము
వెల ౩ అ.
గ్రంథకర్త: పంకాయలపాటి రాఘవో
టయగారు,
గొట్టిపాడు, ప్రత్తిపాడు పోస్టు, గుంటూరుజిల్లా.

సిద్ధాంత పత్రిక
'శ్రీమచ్ఛంకర భగవత్పదాచార్యులగారి పరంప
రాగతమున నిర్ణయంబునకై, శ్రీమచ్ఛంకరభగవత్పాదకా
లంకార సారస్వతములగు గుఱుం వెంకన్న శాస్త్రిగారిచే
విరచితం బైన శ్రీ ముఖవ్యాఖ్యాగ్రంథ పరమగుగాను
శ్రీమదేకాంబరేశ్వరాలయమున జేరిన, శ్రీ చెన్ను పట్టణస్థి
తాళేష విద్యవ్యవస్థాపకయందు అగ్రాసనాధిపత్యము
వహించిన శ్రీమత్తనమహాస పరివ్రాజ కాచార్యోద్యయ
వేదాంత శ్రవణక శ్రీవేదాంత రామానుజ జియ్యగార్ల
గారి సిద్ధాంత పత్రిక.'

గురురత్న మాలికా
(సంస్కృతము.)
శ్రీసర్వజ్ఞవతాశివ బ్రహ్మాండకృతము.
కామకోటిపీఠము, కంచి.

స్వరాజ్ కాన్స్టిట్యూషన్
(Swaraj Constitution)
క్రాసునైజా, ౧౬ పుటలు, వెల ౪ అ.
గ్రంథకర్త: కె. యన్. వెంకటరమణిగారు,
శ్వేతారణ్యాశ్రమము, మైలాపూరు, మద్రాసు.
'రినేసెంట్ ఇండియా' (Renascent India)
అను గ్రంథమునుండి పునర్ముద్రితము.

తామ్రశాసనములు
(ఆంగ్లము.) కామకోటిపీఠ శ్రీ శంకరాచార్య
స్వామ్యులవారికి చెందినవి.

(Copper-Plate Inscriptions belonging
to the Sri Sankaracharya of the Kamakoti
Pitha)
రాయలునైజా, ౧౩౩ పుటలు.
గ్రంథకర్త: టి. ఎ. గోపీనాథరావు గారు,
'నూపరిం పెండెంట్ ఆఫ్ ఆర్కియాలజీ', తిరు
వాన్కూరు రాజ్యము.

ఉమావరిణయ నాటకము
(సంస్కృతము.) డెమ్మినైజా, ౮౮ పుటలు.
గ్రంథకర్త: గుండు రామస్వామిశాస్త్రి గారు,
౧౯౧౦ లో ప్రకటితము. దొరకు చోటు
గుండు లక్ష్మణశాస్త్రిగారు, వేళంగి, కాకినాడ తాలూ
కా, తూర్పుగోదావరి.

శంకరాచార్య ది గ్రేట్ అండ్ హిస్
సక్సెస్సర్స్ ఇన్ కాంచి
(Sankaracharya the Great and His
Successors in Kanchi)
క్రాసునైజా, ౧౦౬ పుటలు, వెల రు. ౧-౮-౦.
గ్రంథకర్త: యన్. వెంకటరామన్, యమ్.ఏ.,
ప్రాఫెసర్ ఆఫ్ ఫిలాసఫీ, మహారాజావారి కళాశాల,
విజయనగరము.

పారిజాతాపహరణము
నంది తిమ్మనార్యకృతము. నాగపూడి కుప్పు
స్వామయ్యగారు రచించిన పరిమళోల్లాసమును వ్యా
ఖ్యానముతో గూడినది.
డెమ్మినైజా, ౪౦౦ పుటలు, వెల రు. ౩ ఆంధ్ర
ప్రదేశ్ కార్యాలయము, తంబుకెట్టిపేటి, చెన్నపురి.

దివ్యజ్ఞానసమాజ ప్రచారమహాసభ

(ఇల్లము గోదావరిజిల్లా)

ఈనెల 2వ తేదీ ఆదివారమునాడు, తణుకుతాలూకా చివటము గ్రామసమీపమున గోస్తనీనదీతీరమున నొకవిశాలమున మామిడితోపునందు పశ్చిమగోదావరి జిల్లా దివ్యజ్ఞానసమాజపు ప్రచారమహాసభ జరిగెను. రావుసాహేబు వర్మ భోగప్పయ్య శాస్త్రి, బి. యె. గారు (ప్రెవల్ డెవలప్ మెంట్ కలెక్టరు) ఆధ్యక్షత వహించిరి, సుమారు 5 వేలజనము వచ్చిరి. స్త్రీలుమాత్రమే సుమారు మూడువేలమైనా నుండిరి. చుట్టుప్రక్కల ను మారు ముప్పది గ్రామములనుండి తండోపతండములుగా అనేక ప్రజలు వచ్చిరి. పెదపాడు, కొవ్వలి, మకంగూడెము, ధర్మాజి గూడెం మొదలగు జిల్లాలోని మూలప్రదేశములనుండియు అనేక మంది కటుబయలుతో వచ్చిరి. ఇన్ని వేలమందికిని ఆతోట లోనే పిండినంటలతో సహజోజనపు ఏర్పాట్లు గావింప బడెను.

మాధవరము కాపురస్తులు తమ్మిరెడ్డి వీరన్నగారి దేవ ప్రార్థనతో సభ ప్రారంభింపబడెను. జిల్లాకార్యదర్శి యగు తాడిమేటి కుటుంబశాస్త్రిగారు సభాసదులను స్వాగత మొస గిరి. అడవూరు వాస్తవ్యులను "దివ్యజ్ఞానదీపిక" సంపాదకు లను అరు శ్రీయుత చిట్టమూరు రామయ్యపంతులు బి. యె. యల్. టి. గారు తామసభకు రాజాలమికి వింటిలను నొకయు ద్భోగకర్తను సందేశమున వ్రాసిపంపిరి. అధ్యక్షులగు శ్రీయు త భోగప్పయ్య శాస్త్రిగారు సుమారుగంటసేపు "కృష్ణాజీ గారి సందేశము"నుగురించి యుపన్యసించిరి. తరువాత భీమవరము డెవలప్ మెంట్ కలెక్టరు రావుసాహేబు మంత్రిప్రగడ వరసింహము పంతులు బి. యె. బి. యల్. గారు భక్తి జ్ఞాన కర్మమార్గముల నగురించి, భగవద్గీత, యువనిష్ఠులు మొదలగు గ్రంథముల నుండి యనేక ప్రమాణములతో నొకగంటసేపు గాఢోపన్యాస మొసగిరి. వారు భక్తిమార్గము ధనికులు, బీదలు, విద్యావంతులు విద్యాహీనులు మొదలగు భేదములతో నిమిత్తములేకుండ ఎల్లరు చేపట్టవలయున దనుచు దానిని గురించి చాల నొక్కి చెప్పిరి. గం. 10. 45లకు భోజనములనిమిత్తము సభను ఆపు చేసిరి.

మధ్యాహ్నము గం. 1 కు సామాజికులు సమావేశమై యీనెల 22-23 తేదీలలో పెంటపాడులో జిల్లాలోని అందరు సభ్యులసమావేశము జరుపుటకును, అవ్యవసరంభవకము తద్విషయవ్యాసంగము జరుపవలయుననియు నిశ్చయించుకొనిరి.

తిరిగి రెండుగంటలకు సభ సమావేశమయ్యెను. మకంగూడెము కాపురస్తురాలు శ్రీమతి బాలసీతారత్నమ్మగారు స్వలింగ చిత్తును అనేకపద్యములను పఠపుచు "అహింస" ను గురించి యుపన్యాసించు విమర్శాపద్యమును నీరసగట్టుగా ప్రసంగించిరి. తరువాత రాజమండ్రివాస్తవ్యులు శ్రీయుతనాథం పట్టాభిరామా రావుగారు జీవితమును సాక్షుచంతముగా జేసికొనుట యెట్లు? అను విషయమును గురించి యుపన్యసింపిరి. తరువాత శ్రీయుత తాడిమేటి కుటుంబశాస్త్రిగారు డెవలప్ మెంట్ సామరస్యము అను విషయమునుగురించి సుమారునలుగుది నిమిషములు మాట్లాడిరి. ధర్మాజిగూడెముకాపురస్తులు నెక్కలపు వీరయ్యగారు మున్నగుప్రముఖులు మరెందరు కొంతసేపు మాట్లాడినతర్వాత అధ్యక్షులగు శ్రీ భోగప్పయ్యశాస్త్రిగారు ఉపన్యాసము చెప్పినవిధివిషయములను సింహావలోకనము గావించుచు, దివ్యజ్ఞానసమాజము, అది చేయుచున్న పనినిగురించియు, కృష్ణయొక్క సత్ప్రవర్తనయొక్క అత్యంతాశ్చర్యకరము గురించినను సుమారుగంటసేపు ఉపన్యసించిరి.

ఈసమావేశము అగుటకు ముఖ్యకారణధూరు లయిన శ్రీబాలబ్రహ్మసంద స్వామిలనాకు అధ్యక్షులకును, సభ్యులకును సనంతోచమును తెలుపుటతో సభ సాయంకాలము సుమారు 6.30 లకు పరిసమాప్తమైనది. ఈసభయొక్క ప్రశ్నోత్తరశేషము కురులకన్న స్త్రీలు వేలకొలది అభ్యుధికసంఖ్యాకులు వచ్చి ముగిస ఉత్సాహముతో పాల్గొనిరి.

తదనంతరం, 4-8-30, తాడిమేటి కుటుంబశాస్త్రి.

మో హి ని త్ర ల ము
5 తు॥ నూనెగల సీసా 1-కి రూ. 0-12-0.

పురుషులు పాడుటకు ఇహోగ్యమైనది.
అన్యతాంజనంబో? తలలు తేలిపిది. మదరాసు.

మద్రాసు ఆంధ్ర విద్యార్థిసంఘము

ఆంధ్రపట్టభద్రులకు జరిపిన విందునకు సంబంధించిన లెక్కల వివరములు

ఆంధ్రవిద్యార్థిసంఘము వారి లెక్క ప్రకటించుచున్నాము:-

(1) ఈవిందునకు సంబంధించిన లెక్కలు ప్రకటించబడవలె?

(2) అది యాలస్యముగా ప్రకటించబడుటకు కారణ మేమి?

అను రెండుప్రశ్నలను మీరడుగనవచ్చును. మొదటిప్రశ్నకు మా ప్రత్యుత్తర మేమనగా, ప్రజలయనుమానమును పోగొట్టుటకు లెక్కలవివరములన్నియు ప్రకటించబడవలెను. రెండవ ప్రశ్నకు బహుళముగా మే మిక్రిందికారణములను చెబుచున్నాము:-

(ఎ) ఆంధ్రవిద్యార్థిసంఘమున ప్రకటించబడు "ఆంధ్ర హెరాల్డు" పత్రికలో యీలెక్కలు ప్రకటించబడవలె నని కొందరు సూచించియుండిరి. మేము మాడ "ఆంధ్ర హెరాల్డు" సంపాదకు ప్రకటించబడియుండిమి కాని యావిషయమున మా ప్రయత్నములు ఫలించకుండెను.

(బి) చందా మొత్తములో కట్టకడపటి యావ్యము నిన్నటిదినమే వసూలు కావడమందున, అంతకు ముందుగా లెక్కల నొసపట మాకు కష్టముగా దోచెను.

ఈవిందు వివరింపబడిన లెక్కలనుబట్టి మాయొక్క సిఠి మీకు బాగుగ బోధపడగలదు.

10.8.29 తేదీన కార్యనిర్వాహక సంఘము సమావేశమై ఆంధ్రపట్టభద్రులకు 17.8-29 తేదీన నొకవిందుజరుపుటకు తీర్మానించెను. ఇందు కవసరమును ఏర్పాటు గావించుటకు, సర్. బి. ఎస్. శర్మగారిని ఆధ్యక్షత వహింపవలసినదిగా గోరుటకును కార్యదర్శుల కధికార మొసగబడెను.

మా సంఘమునకు ద్రవ్యము లేనందున పురప్రముఖులనుండి విరాళములను గోరితిమి. మా కోరిక ప్రకారము వారు దయతో విరాళముల నొసగిరి. గత సంవత్సరములో రెండు విందులను ఒకటి మద్రాసు పట్టభద్రులకును మరొకటి ఆంధ్ర విద్యార్థులకు పట్టభద్రులకును జరుపుటకు మా కార్యదర్శులు వాగ్దాన మొసగిరి. కాని వారు మొదటివిందు మాత్రమే జరిపి యూరకుండిరి. ఇందువలన ఆంధ్రవిద్యార్థులకు పట్టభద్రుల దురభిప్రాయపడి మాకు తోడ్పడుటకు సంకోచపడిరి. కాబట్టి మేము విద్యార్థులనుండి రూ. 25 మాత్రమే వసూలుచేయగలిగితిమి. కార్యదర్శులు అభయమును గూడ లేనందున శ్రీయుత సి. హెచ్. ఎస్. శర్మగారియొక్క మాత్రమే ఒంటరిగా కార్యభారమును వహించిరి. వాగ్దాన మొసంగబడిన రూ. 155 లో రూ. 124 మాత్రమే 17-8-29 తేదీన వసూలయ్యెను. ఖర్చులు మాత్రము రూ. 160 మొత్తమయ్యెను. కాబట్టి శర్మగారు రూ. 36 మొత్తమును స్వయముగా భరించిరి. ఇంతవరకు మేము రూ. 160 మొత్తమును వసూలు చేయగలిగితిమి. మిగిలిన మొత్తము వసూలుకాబడునని మాకు తోచెను.

చేరిన విరాళములు	
శ్రీయుత కె. నాగేశ్వరరావుపంతులుగారు	20
" ఎ. కృష్ణస్వామయ్యగారు	20
" వి. రామదాసుపంతులు	10
" పి. సత్యనారాయణరావు	10
" పి. సోమసుందరం	5
" పి. సీతారామయ్య	5
" జి. లక్ష్మన్న	5
" సి. హెచ్. రామారావు	5
" బి. సత్యనారాయణ	5
" ఎస్. రామారావు	5
" ఏ. సత్యనారాయణ	5
" ఎం. అప్పారావు	5
" సి. సాంబశివరావు	5
" సి. హెచ్. రాఘవరావు	5
" డి. అప్పారావు	3
" ఏ. లక్ష్మయ్య	2
" డి. వెంకటరత్నం	2
" బి. టి. ఎం. రాఘవాచారి	2
" ఇ. కృష్ణమూర్తి	2
" వి. భీమశంకరం	2
" వి. సత్యనారాయణ	2
" వై. సూర్యనారాయణ	2
" వి. వియ్యన్న	2
" వి. సూర్యనారాయణ	2
" ఎం. శ్రీరామమూర్తి	2
" కె. కామేశ్వరరావు	2
" వి. వేణుగోపాల్	2
" ఎం. వి. శాస్త్రి	2
విద్యార్థులనుండి	21

మొత్తము 160

ఖర్చు వివరములు	
హోటళ్లు, ఎలక్ట్రిక్ కాండ్లు	13-0-0
పూజదండలు, పతకములు	6-8-0
కూలీలు	8-8-0
రామకృష్ణ లంది హోముకు	120-0-0
అవ్వనపత్రికలు, ముద్రణ	9-0-0
అవ్వనపత్రికలకు పోస్టుఖర్చులు	1-0-0
అధ్యక్షులకు నాలంటిరులకు పానీయములు	8-8-0
టెలిఫోను ఇతరఖర్చులు	2-0-0
టైపింగు, ఇతరఖర్చులు	2-8-0
మొత్తము.	160-0-0

పైని వివరింపబడిన లెక్కలయొక్క సత్యాసత్యత కనుగొనుటకు ప్రజలు కార్యదర్శులనుండి పోషరణ అడిగిచూడవచ్చును.

మాకు దయతో తోడ్పడిన మద్రాసు ఆంధ్రప్రముఖులకు నందనము లర్పించున్నాము. విందును జయప్రదముగా జరిపిన శ్రీయుత శర్మగారిని మే మభినందించుచున్నాము.

రామచంద్రపురం

మార్చి 2:-23-2-30 తేదీని కాకినాడ రామారావు పేటలోని శ్రీమద్గురు విశ్వవిద్యాలయముయొక్క 6 వ వార్షికోత్సవము మహారాజ శ్రీ పెద్దాడ రామస్వామి ఎం. ఏ. ఎల్. టి గారి ఆధ్యక్షతక్రింద నత్యంత జయప్రదముగా జరుపబడినది. అటలయందును, పోటీపరీక్షలందును జయముగాంచిన విద్యార్థులకు బహుమతుల నొసంగిరి. విశ్వవిద్యాలయ ప్రధానోపాధ్యాయులగు శ్రీయుత దువ్వూరి శేషగిరిరావుగారి సుగుణాసంపత్తి, బౌద్ధార్యము, సహన సమర్థతలవల్ల శ్రీమద్గురు విశ్వవిద్యాలయము కాంతిని కేతనముతో దులతూగుచున్న దని రామస్వామిగారు వక్కాణించిరి.

రామచంద్రపురము తాలూకాలోని మెంబర్ల ఆవర సమావేశము 2-3-30 తేదీని జరిగినది. వచ్చిన మెంబర్లందరు నేకగ్రీవముగా శ్రీయుత సాంబమూర్తిగారికి స్వాగతప్ర మొసంగుటకును, పతాకోత్సవ సూచనాసమునిచేత జేయించుటకును తీర్మానించిరి.

వార్షికోత్సవము

23-2-30 తేదీని రామచంద్రపురములోని తిలకపుర మందిరముయొక్క ప్రథమ వార్షికోత్సవము జయప్రదముగా జరిగినది. మహారాజ శ్రీ ఆరవపల్లి శేషగిరిరావుగారు బి. ఏ. బి. ఎల్. కాకినాడ అడిషనల్ సబ్జుజడ్జి ఆధ్యక్షత వహించిరి. మ. రా. శ్రీ భావరాజు సత్యవారాయణగారు బి.యె. బి. సి అమలాపురం అసిస్టెంటు ఇంజనీయరుగారు తామరచియించిన 'విశేషములు' అను హాస్యప్రధానమైన వ్యాసమును జదివి అందరిని ఆనందింపజేసిరి.

శివరాత్రి ఉత్సవము

కోటిభిల శివరాత్రితీర్థము మిక్కిలి జయప్రదముగా జరిగినది. రైల్వే క్రిక్కిరిసి పోయియున్నది. అలాంటిదాగా 2 రైల్వే మాత్రమే చేసిరి. ప్రయాణికు లనేకులు టికెట్లు దొరకక నిలిచిపోయిరి. ఈసంవత్సరము వెనుకటి కంటే 2 రైల్వే యాత్రికులు వచ్చిరిని చెప్పవచ్చును. శివరాత్రి క్రితము రాత్రి సుమారు 600 అగ్ని కులక్రమియైయుండు కాలిపోయి నవి 60000 రూపాయలకు మించిన నష్టము కలదని యెంచుచున్నార. యాత్రికుల కలకలముతోడను, కొంపలు కాలి పోయినవారి రోదనముతోడను తీర సంతయు నిండియున్నది.

జమిందారుమృతి

జవ్దతుల్ అఖిర్ షాన్, బి. యన్. కృష్ణారావు బాషియల్ బాషండు పాణింగపల్లి జమిందారుగారు 23-2-30 తేదీని స్వర్గస్థు లయిరి. ఇట్టి అకాలమరణమువల్ల దేశభక్తులలో నున్న తపానము నలంకరింపదగిన శ్రీ కృష్ణారావుగారి అనుప మాన సహాయ మిట్టి రాజకీయ పరిస్థితులలో నాంధ్రదేశమునకు దప్పిపోయినది. అసహాయోద్యమమందు పిరు చేసిన దేశసేవ అద్వితీయము. 1 సం॥ కఠినశిక్షగూడ ననుభవించిరి. ఆయన యిది ఆత్మకు కాంతి చేమాటగాక!

(ఒక విశేషం)

డా॥ మూలరాజుగారి యిల్లు సోదాశేయుట
భావోరు మార్చి 2:- సేవనలు హోటలులో నుండిన డా॥ మూలరాజుగారిని అరెస్టుజేసినవిషయము వారిని వాసపుగదిని, డెంటులు ఆస్పత్రిని పోలీసువారు వెదకిచూచిరి. వారంటుచూప లేదు. అనుమానింపదగిన వేమియు దొరకలేదు. (శ్రీ. పి.)

పదేశవార్తలు

నాకాదళమదింపులు

1929 కంటే 4126000 పానులు తగ్గింపబడినవి

(వై. లె. నె.)

రుగ్గీ, మార్చి 6:—1929 కంటే నాకాదళమదింపులు ఈ సంవత్సరము 4126000 పానులు తగ్గింపబడినవి. 1929 లో 5,739,000 పానుల మదింపు చేయబడినది. 1930 లో నాకాదళ దోంగులు, నావికులు రాయలు వర్తకనాకాదళము 97050 మంది యుక్తులు. నిరుద్యుక్తుల 1750 మంది తక్కువ. 1928-1929 నాకాదళ నిర్మాణకార్యక్రమమును తగ్గించుటచే ఇంత తక్కువ గా మదింపు చేయబడినట్లున్నది. నాకాదళ నిర్ణయపథ ఫలితములు పూర్తిగా తెలియవరకు భావి నాకానిర్మాణమును గూర్చి ఏమియు తెలిపెట్టదలచుకొనలేదు. 1929 లో క్రొత్త నిర్మాణ మునకు ఏర్పాటు ఏమియు చేయబడలేదు. పార్లమెంటులో ప్రభుత్వమువారు తెలిపిన వెంటనే ప్రకటనమును గావించెదరు. అవసరమగుచో అదనముగ మదింపును చేసెదరు. నాకాదళ వ్యయమును తగ్గించుటకే అన్నికాఖిలను బాగ్రత్తగ పరిశీలించి నందుననే ఇంత తగ్గించుటకు వీలైనది. సింగపూరు నాకాదళ మునకు క్రొత్తగా ఖర్చులను ఏర్పాటుచేయకపోయినను ఇదివర లో చేసిన కంట్రాక్టు ప్రకారము పనిని సాగించెదరటం.

లండను నాకాదళ నిర్ణయసభ

(వై. లె. నె.)

రుగ్గీ, మార్చి 6:—ఫ్రెంచి ప్రభుత్వమున నమ్మక మున్నదని పార్లమెంటు తీర్మానించుటచే ఫ్రెంచి నాకాదళ ప్రతినిధులు లండనుకు సేటిరాత్రిబయలుదేరి నాకాదళ నిర్ణయసభలో పాల్గొ నెదరు. ఈసటి యుద్ధమున నిండుసభ ప్రారంభమగును. అపు డు ప్రతినిధివాయకు లండనుకు సమావేశ మగుదురు. ఫ్రెంచ్ మిటి వారు ప్రత్యేకనాకలనుగూర్చి నిపుణులసంఘమువారు తయారు చేసిన నివేదిక నందుకొనెదరు. ప్రాపంచిక నాకాదళములు హెచ్చునను వదంతులు అబద్ధమని ఆమెరికను ప్రతినిధి స్పష్ట మగా రచించువారు. ఇతర ప్రభుత్వములవారు తమతమ దళము లను తగ్గించినచో తామును బ్రటిషువారు ఇంకను తమ దళము లను తగ్గించెద మనిరి.

శ్రీ శ్రీ గాంధీజీ ప్రభువు

(వై. లె. నె.)

రుగ్గీ, మార్చి 6:—దక్షిణాఫ్రికా మొదటి గవర్నరు జనరలుగ నున్నట్టియు 30 సంవత్సరములు కామన్వెల్త్ లిబరలు సభ్యులుగ నున్నట్టియు గాంధీజీ ప్రభువు 76 ఏట చనిపోయెను. ఇతనికి వారసులు లేరు.

హెండర్సన్, బ్రియండుగార్ల సంభాషణ

(వై. లె. నె.)

రుగ్గీ, మార్చి 6:—బ్రియండుగార్ల లండనుకు వచ్చిన వెంటనే హెండర్సన్ గార్ల మాట్లాడిరి. దక్షిణాఫ్రికాలో వరదలచే పాడైన ప్రదేశములను పీక్షింపవచ్చు టార్డుగార్ల వచ్చుట కాలస్యమగునని బ్రియండుగార్ల ముందుగానిచ్చిరి. నిపుణుల ఉపసంఘమువారు జూరెంత్రాముల బయలుదేరి చర్చించిరి. ఫ్రెంచి, ఇటలీ బ్రటిషు అమెరికనులు తమతమ యభిప్రాయ ములను తెలిపిరి. పీక్షింపవచ్చుట ఇంకొకభాగం చర్చించెదరు.

ప్రాంసు వరదలలో ప్రాణనష్టము బొందినవారి తలి దండ్రులకును బంధువులకును ఫ్రెంచి అధ్యక్షుడంపతులకును జూరి సారవణమును పానుభూతి నంపెను. బ్రటిషు రాయబారి గూడ ఫ్రెంచి ప్రభుత్వమునకు బ్రటిషు ప్రభుత్వమువారి సాను భూతి నందజేసెను.

యువరాజు ఆరోగ్య ప్రకటనలు

వెలువడవు

(వై. లె. నె.)

కొద్దిరోజులలోనే యథాప్రకారము మనలును రుగ్గీ, మార్చి 6:—ఇకమిడట యువరాజు ఆరోగ్య ప్రకటనలు వెలువడవటం. కొద్దిరోజులలోనే యథాప్రకారము ఆరోగ్యవంతునివలెనే బయలుదేరునట. ఆదివారము ఉగండాకు బయలుదేరుదురు. మరల వేటాడెదరు.

బాల్వినుగారి ఆర్థికవిధాన ప్రకటనము

(వై. లె. నె.)

చర్చిలుగారి ఆమోదము

రుగ్గీ, మార్చి 6:—బాల్వినుగారి ఆర్థికవిధాన ప్రకటన ముతో ఏకీభవించుచు చర్చిలుగారి టిట్లు ప్రకటించిరి. బ్రటిషు సామ్రాజ్య వికసిత్యమునకు అవరోపదార్థములమీద రక్షకపన్ను లను విధించుట నాకొన్నదును ఇవ్వమలేదు. ఇట్టిదానిని ఏ ఒక్క పక్షమువారు విధించినను సామ్రాజ్య వికృతకు భంగకర మగు ఫలితములు ఏర్పడును. కాని బాల్వినుగారిపుడు తల చెట్టిన త్రోవ నాకు వచ్చినది. మనము మరల అధికారములోనికి వచ్చితిమేని సామ్రాజ్యముందు అన్ని భాగములందున్న ప్రతినిధు లను రప్పించి అవరోపముగ సంపూర్ణ స్వేచ్ఛతో అవరోపదార్థ ములమీద పన్నులను విధించుటను గూర్చి ఆలోచించెదము. ఈ సభలో నుంచి విధానము కుదురుచో దానిని ప్రజాభిప్రాయమునకు చెట్టి ఆ ప్రకారము నడచుకొనెదము. దీనివలన సామ్రాజ్య ఆర్థిక వికృత ప్రత్యక్షముగ నభివృద్ధిగాంచును. ఆయాపక్షములవారు మనతో తగవులాడుట కవకాశముండదు. జాతీయవిజ్ఞప్తి అగును. కొన్ని పరిశ్రమలపై విధించిన రక్షక పన్నులు అన్నిటికిని వర్తింపజేయవచ్చును. ఈ పన్నులను మరి తర తెవిమోచనములను బ్రటిషు వ్యవసాయదారుల సహాయము నకు ఖర్చుచేయవలెను. ప్రస్తుతము కొన్ని పంటలకే అభయ మిచ్చెదమని ప్రకటించినను, అంతకంటే బాల్వినుగారు ఎక్కువ జెప్పవలెదు.

బ్రిటిషేతర సరకులపై పన్నులు

జపాను ప్రభుత్వము

(రు. లె. నె.)

టోక్యో, మార్చి 6:—జపాను ప్రభుత్వము బ్రిటి షేతర సరకులపై విధించిన పన్నులను గూర్చి ఆక్షేపించుటకు జపాను ప్రభుత్వము పూనుకొనవచ్చును బ్రిటనులోనున్న జపా ను రాయబారిని బ్రటిషు ప్రభుత్వముతో ఈ పన్నులు జపా నుకు చాల నష్టమును చేర్చి పెట్టునని తెలియచేయ వలెనని జపా ను ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించెరి. అంగ్లో జపాను సంబంధ ములు చెడునని భయపడుచున్నా రనవలె ననిరి.

లంకామైరు సరకులపై పన్ను

(వై. లె. నె.)

రుగ్గీ, మార్చి 6:—లంకామైరు సరకులపై ఇండియా ప్రభుత్వమువారు విధించిన పన్నులనుగూర్చి ఇదివరకే తెలిపితి మనియు బ్రిటనుకు ప్రత్యేక సౌకర్యములను జూపవలెనని ఇం డియా ప్రభుత్వమువారు డిల్లీ అసంఘి వడిగిరనియు గ్రాంహం గారు తెలియజేసిరి.

అమానుల్లాగారు

(రు. లె. నె.)

కాన్స్టాంటిన్పోలు, మార్చి 6:— అమానుల్లాగారు కాన్స్టాంటిన్పోలునండి రోముకు బయలుదేరిరి.

ఫ్రెంచి వరదలు

400 మంది చనిపోయిరి

(రు. లె. నె.)

ప్యారిస్, మార్చి 6:—ఫ్రెంచివరదలలో 400 చనిపో యిరిని ఇంతవరకు తెలియవచ్చినది. వివాకమొందిన ఇండ్లను వెడకుచున్నాడు. 10 వేల మందికి 8 ఇండ్లు లేకున్నవి. బోర్డో నుండి పెట్టివరకున్న పెద్దమార్గమును బాగుజేయుటకు 2 నెలలు బట్టును. పట్టణ గ్రామపునర్నిర్మాణము సంవత్సరములమాట. ఫ్రెంచి అధ్యక్షుడు పాడైన ప్రదేశములను జూడనందుటచే ఆతనివెంట బోవుటకు టార్డుగార్ల లండను పయనమును ప్రస్తు తము మానుకొనిరి.

డెయిలీ మెయిలుపత్రిక ప్రలాపములు

(బీము నర్వసు)

లండన్, మార్చి 6:—తిరుగుబాటును ఏర్పాటుచేయుటకు ప్రభుత్వమువారు తంతులను విప్లవదారులు అపయోగింప కుండ చేయవలెనని డెయిలీ మెయిలుపత్రిక ప్రకటించుచున్నది. ఇండియా బ్రటిషుసరకులు కొనుటకు మంచి మార్కెట్ను సలమ చేడున్న ఇండియావలెనే బ్రటిషుసరకులు ఖర్చుగుటకు ఇండియా ఎప్పుడును బ్రిటను స్యాధీనములోనే యుండవలెను. నేడు ఇండియా అంతయు బ్రిటనుచే సృష్టిచేయబడినదే యను చున్నది. బ్రిటను భారత ఆంధ్రోకాకు లకు లోబడినచో ఇండియాలో ఆరాజకము ముదిరిపోవును. దానివలన బ్రిటను ఏర్పరిచిన మార్కెటు నాశనమగును. బహిష్కరణ వారులు బెడరించుచున్నను, ఇండియా ప్రభుత్వ మువారు మేల్కొలుపునలెదు. ప్రభుత్వమువారిచే నిర్మించబడిన తగ్గులనుగూడ విప్లవకారు లుపయోగించు కొనుటకు సమ్మతిం చుచున్నారు. బ్రటిషు వర్తకమును నాశన మొనర్చుటకు పూను కొన్న మూఢులకు సర్ బాల్లి వస్త్రులుగారు మరింత చేయూత నొసగుచున్నారు. ప్రభుత్వమువారు నిర్బంధ విధానమును అవ లంబించవలెను, లంకామైరుపట్ల భారతజాతీయవాదులు జూపు ద్వేషమునకు పరిహారముగ లంకామైరు సరకులపై పన్నులను విధించెదరు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారు దీనిసంతకము చేతులు మోడుకొని జూచుచున్నారు.

మహాత్మాగాంధీగారి అంత్యసందేశము

(బీము నర్వసు)

లండను, మార్చి 6:—టైమ్స్ పత్రిక మహాత్మాగాంధీగారి అం త్యసందేశమునుగూర్చి ఇట్లు వ్యాఖ్యజేయుచున్నది. పదిసంవత్స రములక్రిందట జరిగినసంరంధము తిస్సలితము లింకను ప్రజలను నోపిధిని తాండవమాడుచున్నది. అనుచరుల ముఖస్తుతి చేరినో లేక తాను ఇతరుల పాపములకై ప్రాయశ్చిత్తముచేసిన లాభము చేకూరునను నమ్మకముచేతనో గాంధీగారు తన బాధ్యతను గు ర్రెయంగజాలకున్నాడు. లేక రాండులేబిలు సభ జరుగుచో అం దు కాంగ్రెసువారు ఎవరో విద్యాధికులను వారి తరపుననే ప్రతి నిధులుగ నుండినను అపవాదమునకు ప్రత్యుత్తరము చెప్పజాల మను భయముతోనయిన ఈ యుద్ధమును గాంధీగారు పూనుకొని యుండవలెను. రాబోవు రాండులేబిలు సభలో బహిష్కరణవాదుల మునుకొని వారి ఆరోపణలనుండి ప్రభు త్వమువారు సమర్థించుకొన గలరు. అడుపుడు వారికి అనగా ప్రభుత్వమునకు మితవాదులు, సమచిత్ సహకార వారులు తో డ్వడుదురు. సంస్థానాధీశ్వరులు రాండులేబిలు సభ జరుగునవర కు సంస్థానములకును బ్రటిషు ఇండియా కుండవలసిన సంబంధ మును తెలుపకుండా ఆగినందులకు వారెంతయు తమ వివేకము ను ప్రకటించుకొన్న వారయిరి. గాంధీగారు కలవర పెట్టుచున్న పరిస్థితుల నెదుర్కొనుటకు మితవాదులు స్వల్పసంఖ్యాకులతో బాటు సంస్థానాధీశ్వరులు తోడ్పడెదరు.

ఫ్రెంచి బ్రటిషు ప్రభావానుభూతి పరస్పర అభినందన లను అందజేసికొనిరి.

స్టేట్ కౌన్సిలు సమావేశము

అయ్యయ్య పట్టికపై చర్చ

సర్ మొనకట్టి దాదాభాయిగారి యసంతృప్తి

ఇంగ్లాండును, యితర దేశములను పైనికన్యాయమును తగ్గించుటకు ప్రయత్నించుచుండ, ఇండియాలో నేల వ్యయమును తగ్గింపరాదు.

అని సభ్యుని ప్రశ్న

(అసానియే టుక్ ప్రెస్ తంతి)

మూలకన్యాయము: స్టేట్ కౌన్సిలు సమావేశములో నేడు ఇండియా ప్రభుత్వమువారి ఆయనవ్యయ పట్టికపై చర్చ జరిగెను. సర్ బార్ని వస్తరుగారును, సభ్యులు పలువురును విచ్చేసి యుండిరి.

దేశికాచారి గారు

చర్చను ప్రారంభించుచు, అధ్యక్షులను, విమర్శకులను మిక్కిలి శ్రేష్ఠులైనవారైనందులకు వస్తరుగారి నభినందించిరి. కాననభయందలి అధికారతర పథ్యము చిక్కులతో తగులగాని యుండిరి. కొంతవత్తులను విధించుట తప్పనిసరియని యొకవైపు వారు గుర్తించియుండగా, నేరొకవైపు, వారు వరకే పన్నులు విధించియుండెనటయువారు గుర్తించిన విషయమే. ప్రభుత్వమువారి యాదాయము సరియగునీతిని క్రమక్రమాభివృద్ధినిండుట నిజమయినను, ఖర్చును తగ్గించుటకు గల యాదాయ కౌశలము లన్నియు వినియోగింపబడినవని అధికారతరల న ముందుండుట లేదు. ఆదాపరణముగా, దేశముయొక్క అవసరమునకు మించినదియు, ప్రజల ధన సంపత్తికి తగినటువంటిదియు నగు పైనికన్యాయము సుపాస్యములు చేర్చినిరి. పైనికన్యాయములను దేశములకే నొసంగుటయు, ఖర్చును తగ్గించుటయు యనుసరణీయములగు మార్గములు. విదేశీబట్టలపై 5% (నూటికి ఐదు) పన్ను విధించి, దేశీయ పరిశ్రమలను సంగ్రహించుట తాత్కాలిక ప్రయోజనము కొరకే నని దేశికాచారిగారు రభిప్రాయపడిరి. ఇయ్యది సామాన్యజాతీయ దేశములయొడ పక్షపాతమును జూపించుటకొరకు దృఢపరిచినది కాదు. అసిద్ధాంతమునకు వారీ పన్నును విధించుట వలన నొప్పుకొను చుండుట లేదు. స్నేహభావమును నూచించుటకై, బ్రిటిషువారి కోర్కె నీడేక్షలు మన్నించినచో, రాంధ్రపేటలు సమావేశము జయప్రథముగా పరిణమించుట కవసరమును సామ్రాజ్యత్వము ప్రబలగలను. కావున, యీసంగతిని గుర్తించి, బ్రిటిషుప్రభుత్వమువారి కోర్కెను మన్నింప తగ్గును. ఆదాయపుపన్నును, చక్కెర, వెండి వీనిరెండిపై సుంకమును హెచ్చింపబడుటను దేశికాచారిగారు ఆమోదించిరి.

సర్ మొనకట్టి దాదాభాయిగారు

మిక్కిలు ముచ్చటించుచు, ఆయనవ్యయపట్టిక నిరుత్సాహమును, సంకటమును కలిగించుచున్నదియే యాయన, రాజకీయముగను, ఆర్థికముగను నయ్యది మిక్కిలి ముఖ్యమైనది యని నుడివెరి. ఆదాయము తగ్గిపోవుటకు వారు రెండుకారణములను నూచించిరి. తాము నిరుద్యోగియైయుండిన హితవును పాటింపక రాష్ట్రప్రభుత్వములవారి రవివరకు కేంద్రప్రభుత్వమున కొనసంకుండెడి ధనమును ముందుచెల్లించవలసినము లేదని నిర్ణయించుట మొదటి కారణము. రెండు క్రితమువారినిది కేంద్రప్రభుత్వము వారు రాష్ట్రప్రభుత్వములకు సాయపడ నుంకింపిరి. ఉప్పుపన్నును ముఖ్యముగా రెండు రూపాయల ఎనిమిదవభాగమునండి రూపాయ నాలుగవభాగము తగ్గించి పేయబడే రెండవ కారణము. ఇంగ్లండున నేమో మంచిచేయుచున్నామనే నెట్టి యభిప్రాయము కొలదే ఉప్పు పన్నులు తగ్గింప బడియుండెను. ఈపన్ను తగ్గింపబడకున్న, ఇండియా ప్రభుత్వమువారి యాదాయములో నేడు కొట్ల యభివృద్ధి కలుగుటయు, ఆయనవ్యయ పట్టికలో, నవ్వును, లేకపోవుటయు తలచించి యుండును. ఈ దేశములోనికి దిగుమతియగు నస్త్రములపై సుంకమును హెచ్చించుటకు దాదాభాయిగారు మునుపూర్తిగ నంగీకరించెదరు. బ్రిటిషు సామగ్రిలయొడ తగ్గువ పన్ను విధింపబడుట సంతోష జనకము. ఏలన, ఇండియాలో పోటీ తేయుచున్నది పపాన, ఇటలీ దేశములుగాని ఇంగ్లాండు నందలి లాంబులైన గాదు. రాజకీయముగ నీవిధాన ముచితమే. ఏలన, ఇంగ్లండునెడల నీదేశమునకుగల స్నేహభావ మిందు మూలకముగా విడచును.

కిరసనాయిలుపై విధింపబడిన పన్ను జనసామాన్యమునకు నష్టకారకముగాన దానికి యుపవాసములు పెట్టకొనట లేదు. విదేశీవెండిపై తిరుగు సుంకమును విధింపబడుట మంచిచే. ఏలన, ప్రజలు దాచిపెట్టుకొనిన వెండియొక్క విలువ యెక్కువగాను. మరియ, వెండిసంత్రు ధనరూపమున నుంచవలయుననెడి యార్థిక నికాయాది సరిహద్దును, పై నామెదలగు

దేశము లీరితని పాటించుచుండెను. కాని, ఆదాయపుపన్నును, అదనపుపన్నును రూపాయికి నమ్మిపెంతున హెచ్చింపవలయుననెడి ప్రభుత్వమువారి నూచనను దాదాభాయిగారు తీవ్రముగా విమర్శించిరి. ఆయనవ్యయపట్టిక ముఖ్యముగా ప్రములకే యియ్యది వ్యతిరేకముగా నుండెను. ఈ దేశములో పరిశ్రమల బాగుగా నభివృద్ధినిండుటయు, అందుమూలకముగా దేశముయొక్క యాధికానికిని యభివృద్ధినిండుటయునే ప్రభుత్వమువారి యుద్దేశ్యమయ్యుండెను. ఈయుద్దేశ్యము నెఱవేరవలయుననిన వెట్టుబడికి ధనము మిక్కిలుముగా లభింపవలయును. ఈయనవత్తులను నో ధనమునులువుగా లభింపనీయుదు. ఇప్పటికే యదనపుపన్ను (నూపరూపాన్న) రూపాయికి ఏడవభాగమున విధింపబడుటను సభ్యులు మరువజనరు.

తనయుపవాసమును ముగించుచు, దాదాభాయిగారు వ్యాఖ్యచేయు మిక్కిలి హెచ్చుగా నుండుటను నూచించిరి. ప్రభుత్వమువారు విధిగా స్థిరపరచియుంచవలసిన మారకపురేటుపై, పై వ్యాఖ్యకు శ్రేణుల యొక్క ఫలమును వారు నూచించిరి. ప్రత్యేక వ్యాఖ్య (రిసర్వవ్యాఖ్య)ను వివరములుయొ, లేక ఇంగ్లీషులో వ్యాఖ్యను కేంద్రవ్యాఖ్య క్రింద మార్చివేయుటయొ జరగవలయును. అట్లు జరిగినచే ప్రస్తుత యసందర్భానికి మార్పును గాంచగలరు.

రామశరణ్ దాస్ గారు

ఆయనవ్యయపట్టికలో యసంకుష్టికములను లక్షణములు గలవని రామశరణ్ దాస్ గారు నుడివెరి. చక్కెర పన్నును, వెండి పన్నును నూతనముగా విధింపబడెడి పన్నులవలన యనుకొన్నంత ధనము లభింపక పోవచ్చును. రూపాయికి పిల్లలను, ఆరుపెన్సిల మారకపురేటు నేర్పరచుట వలననే ప్రభుత్వము వారి కిన్ని చిక్కులేర్పడినవి. 16 పెన్సిలలేము నేర్పరచుట నుంచిది. బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి కోర్కె ననుసరించి బ్రిటిషు బట్టలపై తగ్గువ సుంకమును విధించుట నుంచిదియే యుపవాసముల యభిప్రాయము. ఇట్టి స్నేహభావమునే బ్రిటిషువారునూ ఇండియా యెడల జూపించుచు, నీ దేశపు గోధుమలైనను, తేయాకు పైనను తగ్గువ సుంకమును విధింపవలయునని రామశరణ్ దాస్ గారు నూచించిరి. పైన్యమున కని వ్యయములో 80 లక్షల తగ్గుదల గనుపట్టినచు నయ్యది ఖర్చులో మాపబడిన జాగ్రత్తలనకాక వస్తువులవల తగ్గుపోవుట వలననే యని వారు నుడివెరి. దేశసంరక్షక సైన్యముయొక్క సంఖ్యాబలము నభివృద్ధిపరచి, దానిని తగినరీతిని యాస్పత్రియ నకు చేరవలయునని యుపవాసములను కోరిరి.

సర్ ఆర్థర్ ప్రూంగారు

ఆదాయము కన్నా వ్యయము 552 లక్షల లక్షికముగా నుండుటను తామెదల గనుగొనినది తెల్లముగా నుడివెనుండుటకు వస్తరుగారిని సర్ ఆర్థర్ ప్రూంగారు రభినందించిరి. పైనికన్యాయమును తగ్గించి, నూతన యుద్దోగములకై 146లక్షలు ప్రత్యేకించి నందులకును వస్తరుగారిని యుపవాసములు మెచ్చుకొనిరి. బరాత్తియొప్పులకై ముయొక్క యభివృద్ధికొరకై 20 లక్షల రూపములు ప్రత్యేకింపబడినందుల కేను ఆక్షేపింపగనియే వారినమ్మకము. తక్కువ ఆదాయముతో సరిపుచ్చుకొనుటకు వీలులేదని వస్తరుగారు నుడివెయుండిరి. వీరితో యుపవాసములు పూర్తిగా నేకిరదవుతు. త్వరలోనే యాదేశమునందు కొత్త రాజకీయ సంస్కరణ మారణలో పెట్టుబడును. అప్పుడు రాష్ట్రము లెక్కడు ధనమును చేపింపగలవు. నూతన సంస్కరణములను ఆదాయముకన్నా నెక్కుడు ద్వయముతో ప్రారంభించుట కేంద్రప్రభుత్వమువారికిగాని, కేంద్రకాసన సభ్యులకిగాని యుచితముగాదు. పైనికన్యాయము నీక నెంతమాత్రమును తగ్గింపవలను పడదు. సరిహద్దు ప్రాంతములలో నెట్టి యపాయమును వాటిల్ల నేరదను యాదాచేతనే పైనికన్యాయమును కొందరు తగ్గింపవలయు ననుచుండిరి. అట్లు దలచుట కేవలము పొరబాటు. కమ్యూనిస్టు ప్రచారము దేశములో విరివిగా జరుగుచుండగా పైనికన్యాయమును తగ్గించుట తెలివితక్కువ పని. కాంతి నెట్లయినను సంరక్షించుటయే యాధికానికినియుగాని, యుద్ధములకును, తిరుగుబాటుకును అనకాశ మొసగుటగాదు. ఖర్చును తగ్గించుటకై యుద్దోగము నొకనిని నియమించియుండుట మంచిదే, కాని, ప్రభుత్వ శాఖలయందలి యుద్దోగస్థలమును, తదితరులకును జీతమును హెచ్చించుటవలన ఖర్చు యధికముగు ననుటను సభ్యులు మరువజనరు.

కొత్తపన్నులు ఆక్రమకు పన్నుననియే సర్ ఆర్థర్ ప్రూంగారు రభిప్రాయపడిరి. చక్కెర వెల హెచ్చయిన, నందు వలన దేశీయ పరిశ్రమల కేలాభము పొసగును. కాని, ఆదాయపుపన్నును, అదనపుపన్నును ఆదాయవ్యయసభ్యుడు హెచ్చింప సమకట్టుట చింతిను గలుగజేయుచుండెను. అసాధారణపరిస్థితులలోనే నాపన్నులను హెచ్చింపవలయును. ఈపన్నులను హెచ్చువేయుటవలననే ఇంగ్లాండులో నిరుద్యోగసమస్య తీవ్రముగా నుండుటయు, పరిశ్రమలలో నశాంత ప్రబలుటయు తెలుపించియుండెను. దీనిని, గుర్తించి, ఇండియా ముందే జాగ్రత్తపడవలయును. కాని కంపెనీలకు నష్టమువాటిల్లునపుడు వానిపై డబుల్ నూపరూపాన్న (రెం

డింతుల అదనపుపన్ను, విధింపబడదని తెలియుటవలన సంతోషముగలుగుచుండెను. అసలీ 'అదనపు పన్ను'నే తీసివేసెదమని సర్ జేసీల్ బ్లాకెట్ గారు వాదన మొసంగియుండుటను వస్తరుగారి కుపవాసములు జ్ఞాపకపరచిరి. ఉప్పుపన్నును హెచ్చించుటవలన గాక, పరిశ్రమలపైనే అదనపుపన్నును విధించుటవలననే దేశమునకు ఆర్థికనష్టము వాటిల్లగలదు. బాంబే ప్రతినిధులగు తాము బట్టలపై దిగుమతి సుంకమును హెచ్చించుటను పూర్తిగా నామోదించెదరు. సామాన్యజాతీయ దేశములయొడ పక్షపాతము జూపింప జననమువారలకు జూపాకట్టియే బ్రిటిషు వస్తువులపై తక్కువపన్నును విధింపవలయునని ప్రస్తుతము కోరుచున్నది ధనికవర్గమువారి చేతిలోన్ను కన్యాయాధిపత్యము వారుగాదు; కార్మిక ప్రభుత్వమువారే.

ఇంకను నుపన్యసింపుచు, సర్ ఆర్థర్ ప్రూంగారు తాము త్వరలో నిండియానుండి వెడలిపోవనుండుటను సభ్యులకి జెప్పి పరచి, హితవాక్యములను బహుకసారి. ప్రపంచమునందు భారతదేశపు ఆర్థిక స్థితి యందు గల విశ్వాసమే యాదేశపు భావన సాభాగ్యము పోవునది. చక్కెరయులకొలది నీదేశపు ప్రత్యేకల కెక్కడ విలువ యుండుననియే కాని, పన్నులని రాకరణము, యుగానిరాకరణము మొదలగు కేకలవలన నీదేశపు ప్రత్యేకలను లోనుబడి వరలో వినియోగింపబడుచుండెడి విదేశీయులధనసంతయు ప్రస్తుత మితరతా వెల్లిపోవుచుండెను. ఈపరిస్థితిని లక్షణముండును కొనసాగుచుండునట్లు తగ్గించుట సభ్యులయొక్కయు, దేశభక్తులను హైందవులయొక్కయు విధ్యుక్తధర్మము. ఇంకను ననేక వత్సరములవరకైనను బ్రిటిషుసామ్రాజ్యమునుండి ఇండియా దేశము విడిచిపెట్టు యసంభవము. దేశభక్తియునుపేరల సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యముని కేకలుచెప్పెవారు యధార్థమగు దేశభక్తులుగాజాలరు. అనేక వత్సరములుగానే బలయుతముగు పునాదిపై నీదేశము నిలచి యున్నచో దానిని బలహీనపరచుటయే వారు జేయుచున్నవని. (సశేషము)

ఇండియా ప్రభుత్వమువారు

తమధర్మమును విడనాడుచున్నారు

ఒడ్వయరుగారి ప్రలాపము

(బీము సర్వీసు)

లండన్, మార్చి 6:— మూర్ఖులను పత్రికలో ఒడ్వయరుగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:— ఇటీవల ఇండియా ప్రభుత్వమువారు పరిపాలకావశ్యతకు రాజకీయసరముల కొరకు విడనాడిరి. రాజద్రోహమును బురిగొల్పు నాయకులపై చర్యలు దీసికొనక పోవుటచే జనులపట్ల ప్రభుత్వమువారు తమ ధర్మమును త్యజించుచుండెరి. ప్రభుత్వమువారు అసంతృప్తిని ప్రోత్సహించుచున్నారు. తుదకినీ అల్లడలక్రింద పరిణమించును. అప్పుడు పైనికన్యాయము నపేక్షించి అడంచవలసి వచ్చును.

పనిలేనివారి ఊరేగింపు

న్యూయార్కులో పనిలేనివారు తమకష్టములను చెలుపుటకు పురమున ఊరేగెదరు. 60 వేల మంది పొల్గాననున్నారు. పోలీసువారుకూడ శమ్యానిస్తులవలె ప్రయత్నములను జేసిరి. ఫిలడెల్ఫియాలో నివేదించిరి.

యవరాజు కాద్రూముకు ఏప్రిలు మధ్యభాగమున జేరెదరు.

వివాహ విచ్ఛేదపుకేసు

సిన్హాప్రభుని కుమార్తె కేసులో

హైకోర్టువారి తీర్పు

కలకత్తా, మార్చి 6:— గౌ. న్యాయ బృందముగారు నేడు గౌ. కోమలానుప్తగారిపై ఆమెభర్త తెచ్చినకేసులో తీర్పు జెప్పిరి. సిన్హాప్రభుని కుమార్తెయగు నీమ ఇదివరకు భారతదేశ సభ్యులుగనుండిన టి. సి. గోస్వామిగారితో వ్యభిచరించినదని నష్టపరిహారమునగునట్లు యేబదివేల కోరెను. ఆమెభర్త ఎన్. ఎన్. గుప్తగారు వారిరువురుపై కేసుజెట్టిరి. రూ. 60,000 నష్టపరిహారమునకు ఖర్చులకు రూ. 5000 గోస్వామిగారు రిచ్చుకొనవలసినదని వివాహఫలితమును బిడ్డ దాదాభాయినివద్ద నుండునట్లు న్యాయమూర్తి "డిక్లీస్" జారీజేసెను. ఈపరిహారమొత్తము గూర్చి పార్టీ లిరువురును రాజీపడిరి. ప్రతివాదులు కోర్టులో వాదించలేదు. (అ. పై)